

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ A.B.D.**

**MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN DİSİPLİN
ALGILARININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

GÜLİSTAN TAŞ

**Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul, 2015

T.C.
YEDİTEPE UNIVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Disiplin
Algoritmalarının İncelenmesi

Ad-Soyad: Gülistan TAŞ

ONAY:

Danışman : Prof. Dr. Sefer ADA

Üye: Doç. Dr. Z. Nurdan BAYSAL

Üye: Doç. Dr. Hülya KAYAL

Onay Tarihi: 11/06/2015

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ A.B.D.**

**MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN DİSİPLİN
ALGILARININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

GÜLİSTAN TAŞ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sefer ADA

**Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul, 2015

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca, bilgi ve tecrübesinden çok şey öğrendiğim, bu araştırmanın her aşamasında, destek ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Sefer ADA'ya ve abim Yar.Doç.Dr.Sinan TAŞ'a teşekkür ediyorum. Ayrıca, beni yetiştirip bugünlere gelmemi sağlayan, canım anneme ve rahmetli babama, ablama; anketleri özenle cevaplayan tüm öğrencilere, anketleri uygulamamda yardımcı olan tüm idareci ve değerli öğretmen arkadaşlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Disiplin, eğitim kurumlarının ve sınıf yönetiminin en önemli öğelerinin başında gelmektedir. Çünkü eğitimin uygulayıcıları olan öğretmenler, derslerinin ve doğal olarak zamanlarının büyük bir bölümünü, sınıf için disiplini sağlamak ve bunu devam ettirmek için kullanmaktadırlar. Bu sebeple eski, klasik, bilindik yöntemler terk edilip öğrencilerin kendi özgür iradeleriyle kararlara katılacakları, sorumluluk alıp başarma ve kendini gerçekleştirme duygusu tadacakları yeni ve çağdaş metotların uygulanması gerekmektedir.

Bu araştırma Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin, disipline bakış açılarının incelenerek ortaya çıkarılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ilindeki ortaöğretim okullarındaki Motorlu Araçlar, Elektrik-Elektronik ve Bilişim Teknolojileri Alanlarındaki 11.sınıfta olan 369 öğrenci oluşturmaktadır.

Hazırlanan anketin ilk bölümünde 10 sorudan oluşan kişisel bilgiler formu bulunmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünü ise öğrencilerin disiplin algılarına yönelik görüşlerini almak amacıyla hazırlanan 20 soru oluşturmaktadır.

Verilerin çözümlenmesinde istatistiklerden frekans(F), yüzde(%), aritmetik ortalama(\bar{X}), standart sapma (ss), ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için “t-Testi” ve ikiden fazla yani çoklu değişkenlerde “Tek yönlü Varyans analizi (Anova)” kullanılmıştır. Varyans analizinde anlamlılık bulunduğu durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu yani kaynağını belirlemek amacıyla ise tamamlayıcı analizlerden biri olan “Scheffe Testi” kullanılmıştır. Varyansların heterojen olması durumunda ise yaygınlıkla kullanılan “Tamhane’s T2” çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin, kız veya erkek olmasının disiplin algılarını genel olarak etkilemediği, sınıf mevcudu arttıkça disiplin suçu işleme olaylarının artacağı, kiminle yaşadığının disiplin algılarını etkilemediği, annelerinin eğitim durumu ilköğretim ve lise olan öğrenci gruplarının, üniversite olan öğrenci grubuna göre daha az disiplin suçu işleyeceği sonucu bulunmuştur.

Öğrencilerin %73'e yakını okulda ya da sınıfta yapmış olduğunuz davranışların hangilerinin disiplin suçu olduğunu bildiklerini belirtmişler ve sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunmayı normal olarak algılamışlardır. Öğrencilerin en fazla katıldıkları ifadeler ise, öğretmenleriyle tartışmaktan çekinmeme, okulda yapılan resmi etkinlik ve törenlerden kaçmak sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Disiplin, İstenmeyen Davranış, Endüstri Meslek Lisesi.

ABSTRACT

Discipline is one of the most important factors for educational institutions and in classroom management. This is mainly because teachers use a significant portion of their teaching times to build and maintain discipline in the classroom setting. Rather than using old and classical methods to enforce discipline, we need methods that generate discipline by including the students into decision making process, making them take responsibilities and fulfill themselves.

This research is conducted to analyze the discipline perception of vocational and technical Anatolian high school students. In the first part of the survey, there are 10 questions on students' personal information. In the second part of the survey, there are questions to understand discipline perception of these students.

Frequency (f), percentage (%), arithmetic mean (\bar{X}), standard deviation (ss) statistics are used to analyze the raw data, t-test is used to analyze significance of difference between means, and one-way analysis of variance (ANOVA) is used for multiple variables. If there is a significant difference in variance, we also use a complementary analysis, Scheffe test, to determine the difference between groups. When variation is not homogenous, we use Tamhane's T2 multiple comparison test.

According to the findings of this research, gender difference of vocational and technical Anatolian high school students does not affect their perception of discipline. It is also found that class size increases the rate of school crimes; students' family structure (who they live with) does not affect their discipline perception; education level of students' mothers make a difference in their inclination for discipline (surprisingly, students of more educated mothers are more inclined for crimes). Almost 73% of the students are aware of what constitutes disciplinary offense in school and classroom setting. Moreover, most of these students believe that talking or cheating in exams is quite normal. The most common inappropriate behaviors are found to be arguing with the teacher and avoiding ceremonies and special days.

Key words: Education, Discipline, Inappropriate Behavior, Technical and Vocational High Schools.

İçindekiler

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
KISALTMA ve SEMBOLLER LİSTESİ	xvi
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	2
1.3.Alt Problemler.....	2
1.4.Sayıtlılar.....	3
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.6.Araştırmanın Amacı.....	3
1.7.Araştırmanın Önemi	3
1.8.Tanımlar.....	4
BÖLÜM II: ALAN YAZIM	6
2.1.Eğitim ve Eğitim Kurumu Olarak Okul.....	6
2.1.1.Okul Eğitiminin Öğeleri	7
2.2.Mesleki ve Teknik Eğitim.....	13
2.2.1.Mesleki ve Teknik Eğitimin Tanımı	13
2.2.2.Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi.....	13
2.2.3.Türk Eğitim Sisteminde Mesleki Eğitimin Yeri	18
2.2.4.Mesleki ve Teknik Eğitimin Mevcut Durumu.....	21
2.3.Disiplin.....	26
2.3.1.Disiplin Kavramı.....	26

2.3.2. Disiplin Çeşitleri	27
2.3.3. Eğitim ve Disiplin	29
2.3.4. Okulda ve Sınıfta Disiplin	30
2.3.5. Okul İçinde ve Dışında Karşılaşılan Disiplin Problemleri	32
2.4. Ortaöğretimde Disiplinin Yasal Dayanağı	38
2.5. Konu İle İlgili İç ve Dış Literatür	39
2.5.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	39
2.5.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	43
BÖLÜM III: METODOLOJİ	46
3.1. Araştırmanın Modeli	46
3.2. Evren ve Örneklem	46
3.3. Veri Toplama Araçları	47
3.4. Verilerin Analizi	47
BÖLÜM IV. BULGU ve YORUMLAR	49
4.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular ve Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı	49
4.2. Öğrencilerin Disiplin Algılarına Yönelik Görüşlerinin, Bağımsız Değişkenlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediği İle İlgili Bulgu ve Yorumlar	53
4.3. Öğrencilerin Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların, Bağımsız Değişkenlere Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Test Etmek İçin Yapılan Değerlendirmeler	63
BÖLÜM V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	104
5.1. Sonuç ve Tartışmalar	104
5.1.1. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	104
5.1.2. Öğrencilerin Okuduğunuz Bölüm Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar ..	105
5.1.3. Öğrencilerin Sınıf Mevcudu Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	106
5.1.4. Öğrencilerin Kiminle Yaşıyorsunuz Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	108

5.1.5.Öğrencilerin Anne ve Babasının Eğitimi Değişkenleri İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	108
5.1.6.Öğrencilerin Anne ve Babasının Mesleği Değişkenleri İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	110
5.1.7.Öğrencilerin Genel Başarı Düzeyi (Not Ortalaması) Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	110
5.1.8.Öğrencilerin “Okulda ya da Sınıfta Yapmış Olduğunuz Davranışların Hangilerinin Disiplin Suçu Olarak Nitelendirildiğini Biliyor musunuz” Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar	112
5.1.9.Diğer Sonuç ve Tartışmalar	112
5.2.Öneriler	113
5.2.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	113
5.2.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler	116
KAYNAKÇA.....	117
EKLER	122
ÖZGEÇMİŞ	124

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1.Ortaöğretimde Okul Türlerine Göre Öğrenci Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyi (%)	22
Tablo 2.2.Türkiye’de 2014 Yılında En Fazla Yetenek Açığı Bulunan Pozisyonlar(http://www.manpower.com.tr/).	23
Tablo 2.3.ÖSYM’nin yayınladığı 2013 YGS okul başarı tablosu(www.osym.gov.tr)	25
Tablo 4.4.Öğrencilerin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Dağılımı	49
Tablo 4.5.Öğrencilerin “Okuduğunuz Bölüm” Değişkenine Göre Dağılımı	49
Tablo 4.6.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudunuz” Değişkenine Göre Dağılımı	49
Tablo 4.7.Öğrencilerin “Kiminle Yaşıyorsunuz” Değişkenine Göre Dağılımı	50
Tablo 4.8.Öğrencilerin “Annesinin Eğitim” Değişkenine Göre Dağılımı	50
Tablo 4.9.Öğrencilerin “Babasının Eğitim” Değişkenine Göre Dağılımı	50
Tablo 4.10.Öğrencilerin “Annenizin Mesleği” Değişkenine Göre Dağılımı	51
Tablo 4.11.Öğrencilerin “Babanızın Mesleği” Değişkenine Göre Dağılımı	51
Tablo 4.12.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi (Not Ortalaması)” Değişkenine Göre Dağılımı	51
Tablo 4.13.Öğrencilerin “Okulda ya da Sınıfta Yapmış Olduğunuz Davranışların Hangilerinin Disiplin Suçu Olarak Nitelendirildiğini Biliyor musunuz” Değişkenine Göre Dağılımı	52
Tablo 4.14.Öğrencilerin Ölçek Sorularına Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapmaları	52
Tablo 4.15.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları	54
Tablo 4.16.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Okudukları Bölüm” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları	54
Tablo 4.17.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	55
Tablo 4.18.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları	56
Tablo 4.19.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	56
Tablo 4.20.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Kiminle Yaşadığı” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları	57

Tablo 4.21.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Annenizin Eğitim Durumu” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.22.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	58
Tablo 4.23.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Babanızın Eğitim Durumu” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları.....	59
Tablo 4.24.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	59
Tablo 4.25.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Annenizin Mesleği” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları.....	60
Tablo 4.26.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Babanızın Mesleği” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları.....	60
Tablo 4.27.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Derslerdeki Genel Başarı Düzeyi (Not Ortalaması)” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.28.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	62
Tablo 4.29.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Okulda ya da Sınıfta Yapmış Olduğunuz Davranışların Hangilerinin Disiplin Suçu Olarak Nitelendirildiğini Biliyor musunuz?” Değişkenine İlişkin Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları	63
Tablo 4.30.Öğrencilerin “Cinsiyete” Değişkenine Göre “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları	64
Tablo 4.31.Öğrencilerin “Cinsiyete” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları.....	64
Tablo 4.32.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 4.33.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	65
Tablo 4.34.Öğrencilerin “ Okuduğu Bölüm ” Değişkenine Göre “ Derste, söz almadan konuşur musun? ” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	65

Tablo 4.35.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	66
Tablo 4.36.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmediğin olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	67
Tablo 4.37.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	67
Tablo 4.38.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	68
Tablo 4.39.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	68
Tablo 4.40.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	69
Tablo 4.41.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	69
Tablo 4.42.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	70
Tablo 4.43.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	70
Tablo 4.44.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısın?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	71
Tablo 4.45.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	72
Tablo 4.46.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	72
Tablo 4.47.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	73
Tablo 4.48.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	73
Tablo 4.49.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	74

Tablo 4.50.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	74
Tablo 4.51.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	75
Tablo 4.52.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Derste, söz almadan konuşur musun?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	75
Tablo 4.53.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	76
Tablo 4.54.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısınız? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 4.55.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	77
Tablo 4.56.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	78
Tablo 4.57.Tamhane T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	78
Tablo 4.58.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musunuz? (Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıcı sözler sarfetmek))” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	79
Tablo 4.59.Tamhane T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	79
Tablo 4.60.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine göre “Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	80
Tablo 4.61.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	80
Tablo 4.62.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Derste, söz almadan konuşur musun?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	81
Tablo 4.63.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	82

Tablo 4.64.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmediğiniz olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.....	82
Tablo 4.65.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	83
Tablo 4.66.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	83
Tablo 4.67.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	84
Tablo 4.68.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Ders esnasında anlamsız sesler çıkarıp dikkat dağıtmaya çalışır mısın? (Dikkat dağıtıcı sözlü ya da fiziksel gürültü yapar mısın?)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	84
Tablo 4.69.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	85
Tablo 4.70.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	85
Tablo 4.71.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	86
Tablo 4.72.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısın?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	86
Tablo 4.73.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	87
Tablo 4.74.Öğrencilerin “Babalarının Eğitim” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	88
Tablo 4.75.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	88
Tablo 4.76.Öğrencilerin “Babalarının Eğitim” Değişkenine Göre “Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısın?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	89
Tablo 4.77.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	89

Tablo 4.78.Öğrencilerin “Babalarının Eğitim” Değişkenine Göre “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	90
Tablo 4.79.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	90
Tablo 4.80.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	91
Tablo 4.81.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	92
Tablo 4.82.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısınız? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	93
Tablo 4.83.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	94
Tablo 4.84.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Öğretmenin tarafından verilen bir görevi yapmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	95
Tablo 4.85.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	96
Tablo 4.86.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musunuz? (Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıncı sözler sarfetmek)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	97
Tablo 4.87.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	98
Tablo 4.88.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	99
Tablo 4.89.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	100
Tablo 4.90.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	101

Tablo 4.91.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları	102
Tablo 4.92.Öğrencilerin “Disiplin Suçunu Bilme Düzeyi” Değişkenine Göre “Okulda yapılan etkinlik ve törenlerden kaçtığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları	103
Tablo 4.93.Öğrencilerin “Disiplin Suçunu Bilme Düzeyi” Değişkenine Göre “Okulda yapılan etkinlikler sırasında görgü kurallarına ve etkinliğin özel kurallarına uygun davranmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları	103

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Türkiye’de Eğitim Sistemi(http://www.meb.gov.tr)	19
Şekil 2.2.Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (%)(Aktaşlı ve Tüzün, 2012, s.21).	23
Şekil 2.3.Şirketlerin Pozisyon Doldurmakta Zorlanma Sebepleri (%) (http://www.manpower.com.tr/).	24

KISALTMA ve SEMBOLLER LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
Akt.	Aktaran
Diğ.	Diğerleri
EMEA	Avrupa, Ortadoğu ve Afrika Bölgesi
F	Frekans
LYS	Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MTAL	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
N	Kişi
Ör.	Örneğin
ÖSYM	Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi
s.	Sayfa
ss	Standart Sapma
Tekn.	Teknolojisi/Teknolojileri
vb.	Ve benzeri
\bar{X}	Aritmetik Ortalama

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi ve amacı ifade edilerek, araştırmanın sayıltıları ve sınırlılıkları sunularak, araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Disiplin konusunda farklı tanımlar yapılmaktadır. Disiplin, bir insan topluluğunun düzen içinde yaşamasını sağlamak amacıyla konulan kurallar, yargılar ve bunların yerine alınan tedbirlerdir. Eğitsel açıdan bakıldığında ise disiplinin, özellikle “istenmeyen davranış” kavramıyla özdeşleştiğini söyleyebiliriz.

Ortaöğretim Kurumları Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen, okul içinde toplum kurallarına, ahlak kurallarına, okul kurallarına ve sınıf kurallarına uymayan davranışlar yani dersin akışını bozan, hedef davranışlara ulaşmayı zorlaştıran veya engelleyen her davranış, istenmeyen davranış olarak ifade edilebilir.

Okulda, öğretmenler hiç arzu etmemelerine rağmen bir takım olumsuz öğrenci davranışları ile karşı karşıya kalırlar. Öğrenciler arasındaki sorunlar, öğretmen-öğrenci ilişkilerindeki istenmeyen durumlar okulların çözmek zorunda oldukları sorunların başında gelmektedir. Kuşkusuz okuldaki bütün sorunların kaynağını öğrenciler oluşturmamaktadır. Öğretmen, yönetici ve diğer personelin diğer bir takım davranışlarının da öğrenciler üzerinde olumsuz uyarıcı işlevi görebileceği de gözden uzak tutulmamalıdır(Özdemir ve Yalın, 2000, s.96).

Öğrencilerin okuldaki kural ve mevzuata uymaması, kendilerinden beklenen görevleri başarı ile tamamlamamaları, istenmeyen öğretmen-öğrenci-çevre ilişkilerinin daha da artmasına, nihayetinde öğrencilerin daha az öğrenmelerine(Özdemir ve Yalın, 2000, s.96) ve eğitim-öğretimin faaliyetlerinin aksamasına yol açmaktadır.

Öğrencilerin diğer ortamlara göre, okulda daha fazla zaman harcamalarından dolayı, ihtiyaçlarını sınıf içinde ve dışında karşılamak zorundadırlar. Bu ihtiyaçlarını karşılarken de öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergiledikleri ve bu davranışlarında, öğrencileri kurallarla karşı karşıya getirdiğini söyleyebiliriz. Öğrencilerin; okul ve sınıf düzeyinde sıklıkla tekrar ettikleri istenmeyen davranışları, nasıl algıladıkları ve farkındalık düzeyleri, sınıf ve okul kurallarının belirlenmesi açısından, sosyal ortamlarda kuralları anlayıp, istedik davranışlar sergilemeleri açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bu amaçla, araştırmada öğrencilerin disipline ilişkin algılarının değerlendirilebilmesi için, ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Böylelikle, meslek liselerinde eğitim gören öğrencilerin disiplin anlayışları belirlenecek ve bu doğrultuda çıkan sonuçlara göre önerilere yer verilecektir.

1.2.Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi (MTAL) öğrencilerinin disiplin algıları nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir.

1.3.Alt Problemler

1. MTAL öğrencilerinin disiplin algıları, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir?
2. MTAL öğrencilerinin disiplin algıları, öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu meslek alanına göre farklılık göstermekte midir?
3. MTAL öğrencilerinin disiplin algıları, öğrencilerin sınıf mevcuduna göre farklılık göstermekte midir?
4. MTAL öğrencilerinin disiplin algıları, annenin ve babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
5. MTAL öğrencilerinin disiplin algıları, öğrencilerin anne ve babanın mesleğine göre farklılık göstermekte midir?
6. MTAL öğrencilerinin disiplin algıları, öğrencilerin akademik ortalamalarına göre farklılık göstermekte midir?

1.4.Sayıtlar

1. Örneklem evreni temsil edici niteliktedir.
2. Anket uygulamalarına öğrenciler gönüllü olarak katılmıştır.
3. Öğrencilerin ölçeklere samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2014–2015 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan beş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma, Motorlu Araçlar Teknolojileri, Elektrik-Elektronik Teknolojileri, Bilişim Teknolojileri alanları ve 11. sınıfta öğrenim gören, öğrencileri kapsamaktadır.

1.6.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, tüm bu verilerin ışığında, özellikle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinde oluşan disiplin algısını rasyonel bir biçimde inceleyerek, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin disiplin algılarını belirlemek ve bu konuda yararlı öneriler sunabilmektir.

1.7.Araştırmanın Önemi

Disiplin, eğitim ve öğretimin sürdürülebilmesi için gerekli unsurlardan birisidir. Her geçen gün okullarda gittikçe artan disiplin sorunları ise öğretmenler, idareciler ve aileler için önemli bir konu haline gelmiştir.

Konuyla ilgili literatürde, öğrencilerin disipline aykırı davranışlar sergilemeleri ile ilgili araştırmaların, genellikle öğretmen ve yönetici algıları açısından yapıldığı ve öğrenci görüşlerine ise çok az başvurulduğu görülmüştür(Eripek, 1980; Bilir, Kuru ve Tezcan, 2007; Sayın, 2001) Bu nedenle bu araştırma, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin kendi bakış açıları tarafından ele alınmıştır.

Yapılan literatür taraması sonucunda, öğrencilerin disipline aykırı davranışlarının ortaya konulması ve konuya bakış açılarının değerlendirilerek ortaya konulması ve incelenmesi, disiplin sorunlarının azaltılmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Disipline aykırı davranışlar, normal liselerde olduğu gibi meslek liselerinde de meydana gelmektedir. İstatistiklere göre, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, meslek liselerinde 32 bin 493 disiplin vakası gerçekleşmiştir. Bu olayların % 20'si, yani 6 bin 600'ü kavga, darp ve yaralamadan oluşmaktadır. Bunun dışında, olayların 4 bin 500'ü sigara içme, bulundurma ve 2 bin 914'ü dersin düzenini bozma nedeniyle gerçekleşmiştir. Aynı yıl 2 binin üzerinde öğrenci okulda olduğu halde derse girmeyerek, uygulamalara katılmadığı tespit edilmiştir. Bağımlılık yapan maddeleri kullanma veya bulundurma nedeniyle de 117 disiplin işlemi gerçekleşmiştir(<http://www.aktuelegitim.com/liselerde-sayilarla-disiplin-durumu.html>). Bu ve bunun gibi nedenlerle MTAL'nin özellikle incelenmesi gerektiği söylenebilir.

İlgili literatür incelendiği zaman, meslek lisesi öğrencilerinin disiplin bakış açılarının değerlendirilmesine yönelik geniş kapsamlı bir çalışma çok fazla bulunamamış ve benzer çalışmalara rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu araştırma sonucunda elde edilecek bulgulardan yararlanılarak Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde disipline aykırı davranışlarda bulunan öğrencilerin, bu davranışları sergilemelerindeki farkındalık düzeyleri, öğrenci görüşleri ile tespit edilerek; bu durumun bilimsel olarak araştırılması, tüm yönetici, öğretmenlere ve ailelere yol göstermesi, kuramsal ve uygulamalı çalışmalara veri sağlaması bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir. Böylece, araştırma ortaöğretim kurumlarında görev yapan ya da yapacak yönetim, öğretim ve rehberlik personeline durumu açıklayabilecektir.

1.8.Tanımlar

Meslek Lisesi: Ortaöğretim düzeyinde asgari ortak genel kültür vermek, toplum sorunlarına duyarlı, yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik ortak genel kültür dersleri ve çeşitli meslek alanlarında endüstrinin ihtiyaç duyduğu meslekî formasyon verilme suretiyle, hayata, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programlar uygulayan

kurumdur(http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/41/08/735837/dosyalar/2013_02/12080153_ortaretimkurumlarntanyalm.pdf). İlköğretimin (Ortaokulun) üzerine 4 yıl öğrencinin seçmiş olduğu bölümle ilgili meslek eğitimi veren, öğrencilerini iş hayatına ve yüksekokula hazırlayan okul. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (MTAL).

Disiplin: Ortak yaşamın olumlu ve istenilen standartlarda devam edebilmesi için formal ve informal kurallara uyma davranışıdır(Çelik, 2006, s.63).

Davranış: Birey ile çevresi arasındaki karşılıklı etkilerin bir sonucudur. Çevrede bulunan ve bireyin davranışına yön veren bütün etkenler onun yaşam alanını oluşturur. Bu alanda bireyin davranışını olanaklı veya olanaksız kılacak güçler vardır. Bireyin davranışını anlamak ve kestirmek için, onun yaşam alanındaki yerini ve amaçlarını bulmak gerekir. Birey bu amaçlardan olumlu olanlara ulaşmaya, olumsuz olanlardan ise kaçınmaya çalışır(Bursalıoğlu, 1998, s.177–178).

İstenmeyen Davranış: Okul içinde toplum kurallarına, ahlak kurallarına, okul kurallarına ve sınıf kurallarına uymayan davranışlar (dersin akışını bozan, hedef davranışlara ulaşmayı zorlaştıran veya engelleyen her davranış) istenmeyen davranıştır(M.E.B.O.K., 2013, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130907-4.htm>).

BÖLÜM II: ALAN YAZIM

2.1.Eğitim ve Eğitim Kurumu Olarak Okul

Osmanlıca terbiye, tadrîs, tadrîsât olarak bildiğimiz eğitim kelimesi(TDK, 2005), bireyin yaşantısında kasıtlı ve istendik davranış değişiklerini meydana getirdiği süreç olarak da bilinir.

Türkçede sözlük anlamı itibariyle; “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya okul dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye” olarak tanımlanmıştır.

Eğitim tarihimiz boyunca insanların eğitime bakış açıları da birbirinden oldukça farklı olmuştur. Eğitim genelde, halk ve yetişkinler eğitimi, yaygın eğitim kurumları, kitle iletişim araçları ve etkileri, toplumun çocuk yetiştirme yöntemleri ve çocuk oyunları, toplumda yaygın biçimde ortaya çıkan eğitim düşüncesi ve uygulamaları, toplumun bilim anlayışı ve eğitim değerlerini içermiştir. Eğitimin okul dışında ve aile veya bir çevre içinde, kişisel yetiştirme yollarıyla yapılan öğretme, öğrenme, bilgi aktarma, beceri kazandırma çalışmalarının tümünü kapsayan çabalara ise yaygın eğitim denir(Akyüz, 2005, s.2). Genel anlamıyla eğitimi tanımlayacak olursak; eğitim, bir plan ve program çerçevesinde örgün ve yaygın olabileceği gibi, kendi kendine yani sargın da gerçekleşebilen, yer ve zaman bakımından sınırlandırılmayan; yaşam boyu kesintisiz olarak devam eden, aktif, yer ve zamandan bağımsız olabilen bir süreçtir.

Eğitim tarih boyunca toplumların gelişmişlik düzeyini etkileyen en önemli unsur olmuştur. Bu sebeple eğitim devamlı gelişerek ve kendini yenileyerek önemini korumuştur. Hızlı sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler, bilim alanındaki yeni gelişmeler ve buluşlar, özellikle demokratik düşünceler, insan haklarındaki gelişmeler, eğitimden beklentilerin artmasına yol açmış ve geleneksel eğitime baskı yaparak, eğitimi, birey yararına değişmeye zorlamıştır. Geleneksel eğitimde, öğrenciye bilgi yükleyerek sadece

zihinsel gelişime önem veren anlayış, yerini yeni bir anlayışa bırakmıştır(Yeşilyaprak, 2006, s.2).

Bilgi birikiminin hızla arttığı, uzmanlaşmanın önem kazandığı modern toplumlarda bireylerin belli amaçlar doğrultusunda planlı ve programlı bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu da ancak okullarda sağlanabilir. Okul toplumdaki bireylerin eğitilmesi işlevini üstlenen, formal eğitim veren, kontrollü ortam ve kurumların ortak adıdır(Fidan ve Erden, 2001).

Okullar anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, yüksekokul, üniversite gibi farklı isimler almaktadır. Bu okullar farklı eğitim-öğretim programları doğrultusunda, hedeflerini gerçekleştirmeye çalışırlar. Ortaöğretim düzeyinde liselerin amacı, öğrencileri; ortaöğretimin genel amaçları doğrultusunda, iş ve meslek alanlarına yetişmiş insan gücü olarak hazırlamaktır.

2.1.1.Okul Eğitiminin Öğeleri

Okul adı verilen eğitim örgütünün eğitim sistemi içindeki yeri gerek sayıca fazla oluşundan gerekse, görev ve özelliğinden dolayı önemlidir. Okul kurumu eğitim sisteminin en stratejik parçası aynı zamanda halka açık ve halk ile ilişkisi en fazla olan sosyal bir örgüttür(İlgar, 1996, s.83).

Sosyal bir örgüt olan okulun, öğrenciler üzerindeki amaçlarına ulaşabilmesi için çeşitli öğeleri, bir bütün olarak ve etkileşim içerisinde kullanması gerekir. Eğitimde, istenmeyen davranışları oluşmasını etkileyen faktör ise bu öğeler arasında süregelen dinamik ilişkilerdir. Bu ve benzer nedenlerle istenmeyen davranışların önüne geçebilmek için, öğrencinin içerisinde bulunduğu formal ve informal ortam açısından, okulun temel bileşenleri olan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin de içinde bulunduğu çevreyi iyi tanımamız gerekir.

2.1.1.1.Yönetici

Eğitim yöneticisi; eğitim kurumlarını öncelikle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, kanun, tüzük, yönetmelik ve genelge hükümlerinin gereğince ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen, Türk Eğitim ve Öğretim Sisteminin genel amaçları, çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları ve Türk Milli Eğitiminin temel ilkeleri doğrultusunda ve yine Milli Eğitim Sisteminin kısa, orta ve uzun vadedeki hedefleri doğrultusunda yönetmekle mükellef olan kişi olarak tanımlanabilir.

Eğitim yöneticilerinden birisi olan, okul yöneticilerinin bazı yeterliklere sahip olması gerekir. Taymaz'a (2001) göre bu yeterlilikler: Okulun amaçlarını ve felsefesini açıklamak, okulun politikasını saptamak ve tanıtmak, okul etkinlikleri için ihtiyaçları karşılamak, okulda katılımcı ve demokratik yönetimi geliştirmek. Ayrıca okulda kişiler ve gruplar arası ilişkiler kurmak, öğretim ve eğitim etkinliklerini planlamak, çevre değerlerini incelemek ve desteğini kazanmak, okul içi ve dışı öğelerle iletişim ve eşgüdüm sağlamak, etkili bir işletme yönetimi geliştirmek ve uygulamak, yapılan çalışmalarını sürekli izlemek ve değerlendirmektir.

Başaran'a (1996) göre ise, eğitim yönetmeni, okulu ya da bir eğitim örgütünü, amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte yöneten kişidir. Eğitim yönetmeninin, öğretmenlikle birlikte yönetimde de yetişmiş olması gerekmektedir(s.124). Okul yöneticisi okulu amaçlarına ulaştırmak için okulun başarı durumunu, öğrencilerin performansını sürekli gözlemeli, değerlendirmeli ve bu yönde gerekli önlemleri almalıdır(İlgar, 1996, s.95).

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinde yöneticilerin görev ve sorumlulukları şu şekildedir(http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24804_0.html):

Madde 252- Yöneticiler; öğretmene, öğrenciye, veliye ve çevreye eğitim-öğretim liderliği yapar, verimliliğin artırılmasına, çalışanların iş doyumlarının sağlanmasına, uyumsuzlukların giderilmesine ve ekip ruhunun geliştirilmesine, kurumun çevreyle bütünleşmesine, kurum kültürünün geliştirilmesine yönelik önlemleri alır. Kurumu hizmete hazır durumda bulundurur.

Yönetim, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda kurumu sürekli yeniler ve geliştirir. Zamanı ve tüm olanakları kurumun amaçlarını gerçekleştirmek için kullanır. Yönetim; araştırma ve plânlama, örgütlenme, rehberlik, izleme, denetim ve değerlendirme, iletişim ve eş güdüm görevlerini yerine getirir.

2.1.1.2.Öğretmen

Eğitim iş göreni denildiğinde, ilk anda akla gelen öğretmendir. Çünkü eğitim hizmetlerini üreten öğretmendir. Okulun varlığının nedeni, eğitim hizmetlerini üretmektir. Okulun eğitim hizmetini üreten öğretmen, eğitim sisteminin vazgeçilmez iş görenidir(Başaran, 1996, s.123). Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından birisi olan öğretmenler, bir mesleğin üyesi olarak kalmak istiyorlarsa, o mesleğin değer sistemlerine göre davranmaları gerekir(Bursalıoğlu, 1994, s.41). İşte okuldaki yöneticiler, öğretmen ve velilerin istek ve düşünceleri, okuldaki bu ikliminin ve değerlerin oluşmasında önemli etkilere sahiptir.

Öğretmenlik hem okul ve sınıf içerisinde, hem de okulun dışında, veliler ve toplum ile iç içe olan dinamik bir meslektir. Eğitim ve öğretimde, istenilen başarı ve verimliliği elde etmek için bazı şartların yerine getirilmesi gerekir. Bunlar; eğitim sistemini mükemmel hale getirme, eğitim için gerekli araç ve gereçleri temin etme ve gerekli fiziki imkanları hazırlama gibi şartlardır. Fakat bu şartların bulunması gerekli olmakla beraber, eğitimde istenilen başarı ve verimliliğe ulaşmada yeterli değildir. Çünkü eğitim sistemini çalıştıracak araç ve gereçleri kullanacak ve kullandıracak insan öğretmendir. Öğretmenin niteliği ve yeterliliği eğitim-öğretim faaliyetinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür(Büyükkaragöz, 1998, s.16). Bu ve benzer sebeplerle, eğitim örgütlerinde en büyük sorumluluk ve görev öğretmenlerimize düşmektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43.maddesinde; “öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” şeklinde tanımlanmaktadır. Buna bağlı olarak devletin öğretmenlerden temel beklentisi, “öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler” biçiminde özetlenmiştir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinde ise öğretmenlerin görev ve sorumlulukları şu şekilde anlatılmaktadır(http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24804_0.html):

Madde 264-Eğitim-öğretimin temel unsuru olan öğretmen, toplumsal kalkınmada bireyin gelişmesine katkı sağlamak üzere çalışmalarını yürütür.

Sınıf düzeninden ve yönetiminden sorumlu olan öğretmen, eğitim-öğretimin gerektirdiği fiziksel ve psikolojik ortamı sağlar. Öğrencilere sevgi ve şefkatle yaklaşır. Kişisel sorunlarını sınıfa yansıtılmaya özen gösterir. İzleyeceği programı, yöntem ve teknikleri öğrenciye açıklar. Öğrencilerin araştırarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak çağdaş eğitim-öğretim teknikleriyle teknolojik kaynakları kullanır.

Öğretmenler görevlerini, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yapmakla yükümlüdür. Öğretmenler, kurumun her tür ve seviyedeki eğitim-öğretim ve üretim çalışmalarında görevli olup bu görevlerin yerine getirilmesinden sorumludurlar.

Çelikten ve Can'ın(2003) *İdeal Öğretmen* konusunda yaptıkları uygulamalı araştırma sonuçlarına göre ideal bir öğretmenin; öğrencilere karşı güler yüzlü, hoşgörülü, sevecen, dürüst, güvenilir, tarafsız, sırdaş ve dost olmalı, düşünce ve davranışlarıyla öğrenciler için bir model olmalıdır.

Görüldüğü gibi öğretmenlik mesleğinin kendine özgü özellikleri, eğitim sisteminin hedeflerine, kurumun misyonuna, okulun bulunduğu çevreye, öğrenci ve velilerin beklentilerine, yönetici ve öğretmenlerin vizyonuna göre değişse bile; öğretmenlerin kişisel ve mesleki olarak bir takım temel özelliklere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Sınıf düzeninden ve yönetiminden sorumlu olan öğretmen, eğitim-öğretimin gerektirdiği fiziksel ve psikolojik ortamı sağlar. Öğrencilere sevgi ve şefkatle yaklaşarak, kişisel sorunlarını sınıfa yansıtılmaya özen gösterir. İzleyeceği programı, yöntem ve teknikleri öğrenciye açıklar. Öğrencilerin araştırarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak çağdaş eğitim-öğretim teknikleriyle teknolojik kaynakları kullanır.

2.1.1.3.Öğrenci

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğine göre; okul ve kurumlarında örgün eğitim gören kişiye öğrenci denir(http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24804_0.html).

Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre(2005):

1. Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt.
2. Bir bilim veya sanat yetkilisinin gözetimi ve yol göstericiliği altında belli bir konuda çalışan kimse.

Okullar bireylerin fiziksel, duyuşsal ve sosyal gereksinimlerini, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda karşılamak üzere gerekli bilgi, yetenek, beceri ve değerleri kazandırmak için çalışırlar. Okul eğitiminde öğrencinin, diğer eğitim öğelerine göre ayrı bir yeri ve önemi vardır. Çünkü okulların varoluş sebebi öğrencidir. Okul içinde düzenlenen formal ve informal tüm etkinlikler öğrenciye yöneliktir. Buna karşılık öğrencinin de okula karşı yapması gereken sorumluluk ve davranışları vardır. Hem okuldaki öğretmen ve yöneticiler hem de öğrencinin ailesi, çevresi, öğrencilerden; öğretmen, yönetici ve arkadaşlarına saygılı olma, derslere devam etme, derslerinde başarılı olma, arkadaşları ile iyi geçinme ve okul kurallarına uyma gibi davranışları göstermelerini bekler.

Kuşkusuz okullarımızın kalabalık sınıflara sahip olması, okul ve dersliklerin, kaynak aktarımının yetersiz olması, sınıfların bireysel ihtiyaçları farklı olan yani tek tip olmayan öğrenciden oluşması gibi faktörlerden dolayı ülkemizde beklentileri fazlasıyla karşılayacak şekilde eğitim vermek pek olanak dahilinde değildir.

2.1.1.4. Sosyal Çevre

Okul toplumdaki bireylerin eğitilmesini görevini üstlendiği için birçok kişi ve toplumsal kurum ve grupla, doğrudan veya dolaylı etkileşim halindedir. Bu da birçok kişi, kurum veya grubun, okul üzerinde baskı ve denetleme gücü oluşturmasına neden olmuştur. Okullarımızın yakın ilişki içerisinde bulunduğu bu kişi, grup ve kurumlar ise okulun çevresini oluşturur. Bu çevreyi oluşturan sosyal çevrenin başında, veliler, aileler, okul-aile birliği, işverenler, basın, sivil toplum örgütleri gelir.

Okulun amaçlarına ulaşmasında, aileler/veliler önemli rol oynarlar. Çünkü aile eğitimi ile okul eğitiminin birbiriyle tutarlı olması demek, karşılıklı olarak hem okulun, hem de öğrencilerin başarısının artması demektir. Veliler sadece kendi çocukları için değil, diğer çocuklar ve okulun çıkarları açısından, okul ile işbirliği ve dayanışma içerisinde çalışmalıdır. Bu nedenle de okullarımızda Okul Aile Birlikleri kurulmaktadır. Bu birlikler okulun gelişmesine, okulun gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olur.

Okul yöneticileri, aralarında istekli, siyasi veya ekonomik güce sahip olan velilerden, okulun çıkarları ve yasal çerçeve doğrultusunda yararlanabilir ve okulun bazı gereksinimlerini karşılayabilirler. Bunun yanında veliler aracılığıyla çevrenin diğer öğeleriyle iletişime geçerek, yeni kaynaklar yaratılabilir.

Okulun beklentileri dışında, velilerinde okuldan beklentileri vardır. Çelikten ve Can(2003) tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre, veliler öğretmenlerden, öğrenciler arasında ayırım yapmaması, onları bir üst öğrenime ve hayata hazırlaması, okul-aile ilişkilerine önem vermesi, öğrenim etkinliklerini planlı yürütmesi, zamanı etkili kullanması, diğer öğretmen ve yöneticilerle işbirliği yapması gibi bir takım beklentilere sahip olduklarını saptamışlardır.

Basın-yayın organları ise, okul ile sosyal çevre arasındaki iletişimi sağlar. Okullarda oluşan önemli olayları topluma duyurarak, uygulamalarla ilgili kamuoyu oluşturulmasına katkıda bulunur.

Sosyal çevredeki; spor alanları, endüstri kuruluşları, işletmeler, tarihi eserler, üniversiteler, müzeler öğrencilerin, yaşantılarının zenginleştirilmesine önemli katkıda bulunur. Okulun, çevresindeki bu tür olanaklardan yararlanması beklenir. Bu amaçla, endüstri meslek liselerinde, yöneltme amacıyla alan-dal seçimleri veya stajdan önce fabrikalara, büyük işletmelere geziler düzenlenmesi; yükseköğretime girmeden önce üniversite gezilerinin düzenlenmesini örnek verebiliriz.

Ayrıca gerekli durumlarda, çevredeki diğer okullar da okulların bilgi ve deneyimlerini paylaşma olanağı sağlar. Okullar bazen işbirliği ve dayanışma içerisinde resmi, sportif,

kültürel işlerde çalışırken; bazen de sportif faaliyetlerde, üniversiteye giriş sınavlarında gizli bir yarış içerisinde olurlar.

Görüldüğü üzere okulun ögeleri arasında süregelen ilişkiler çok yönlü, karmaşık ve dinamiktir. Okulun amaçlarına ulaşabilmesi için bu ögeler arasında ilişkinin belli bir denge ve uyum içerisinde işlemesi ve sürmesi gerekir. Bu denge okul içerisinde sağlanırken, okulun hedefleri gözeticiler ve çevreden bu doğrultuda yararlanır. Bu nedenle okul ile çevre arasında iyi iletişim kurulması ve okulun her fırsatta kütüphane, spor ve kültürel faaliyetlerle çevreye kendini çevreye açarak, tanıtması oldukça büyük önem taşır.

2.2.Mesleki ve Teknik Eğitim

2.2.1.Mesleki ve Teknik Eğitimin Tanımı

Bireyin iş hayatındaki belirli bir meslek alanında üretici olarak herhangi bir statü ile yer alabilmesi için gerekli asgari yeterliliğe ve genel meslek kültürüne sahip olmasını mümkün kılan eğitime mesleki eğitim denir. Teknik eğitim ise; ileri seviyede fen ve matematik bilgisi ile tatbiki kabiliyetler kazanmış mühendislik, tarım, sağlık, ticaret, beslenme vs. gibi her alanda yer alabilecek insanı yetiştiren eğitimidir(Ünsür, 1998, s.23).

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün hazırladığı strateji belgesi ve eylem planında mesleki ve teknik eğitim şu şekilde tanımlanmıştır(http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_08/13021358_mte_strateji_belgesi_eylem_plani_20142018.pdf): “Toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde istihdam edilecek nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amacıyla; gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin sistemli olarak verildiği eğitim türüdür.” Başka bir deyişle mesleki ve teknik eğitimi; bireyin bilgi ve beceri seviyesine göre, bireyde sektörlerin ihtiyacına karşılık verebilecek nitelikli ve istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlayabiliriz.

2.2.2.Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi

İslamiyet öncesi Türklerde, Hun’lar yerleşik bir yaşamı olmadan yaşayan ilk Türk topluluğuydu. Hunlarda eğitimin temel konuları arasında hayvancılık, demircilik-maden

eşya yapımı, dokumacılık ve el zanaatları da yer almaktaydı. Aynı coğrafyada kurulan Göktürk ve Uygurlarında yaşam biçimine bağlı olarak gelişen mesleki eğitim Hun Türklerinden farklı değildi. İlk Türk devletlerinde, mesleki eğitimin yaşam biçimiyle iç içe geçtiği söylenebilir. Halk arasında zanaatçılık, dokumacılık, dericilik, demircilik gibi meslekî eğitime önem verilmiştir(Gökalp, 1976, s.383; Ünal ve Öztürk, 2008).

Osmanlı İmparatorluğu öncesinde, Selçuklulardan 18. Yüzyıla kadar mesleki ve teknik eğitim loncaların sorumluluğunda gedik usulü ile geleneksel bir şekilde esnaf ve sanatkâr teşkilatları olan *Ahi Birlikleri* ve *Loncalar* vasıtasıyla yürütülmüştür.

Cumhuriyet öncesi dönemi ise mesleki eğitimin sadece yaygın eğitim faaliyeti olarak yapıldığı dönem ve hem örgün hem de yaygın eğitim faaliyeti olarak yapıldığı dönem olarak ele almak mümkündür(Ünsür, 1998, s.49).

2.2.2.1.Cumhuriyet Öncesi Dönem

Cumhuriyet öncesi kurulan örgün mesleki eğitim kurumlarının ilki olarak karşımıza 1773 yılında kurulan Mühendishane-i Bahr-i Hümayun ile 1793 yılında kurulan Mühendishane-i Berr-i Hümayun isimli askeri amaçlı okullar çıkmaktadır. Bunun başlıca nedeni, belirtilen yıllarda askeri tercihlerin, ekonomik tercihlere öncelikli durumda bulunmasıdır(Ünsür, 1998, s.53). Böylece, geç dönemde ilk sanat okulları da ordu bünyesinde açılmıştır.

Askeri amaçlı olmayan, mesleki okullardan ilki 1847 yılında kurulan Ziraat Mektebi'dir. Bunu 1858'de Orman Mektebi, 1860'da Telgraf Memurları Mektebi, 1868'de Maden Mektebi gibi meslek okulları izlemiştir, ancak bu okullardan yeterli verim alınamamıştır. Bunun başlıca nedenleri dönemin yönetiminin, mesleki eğitime gereken önemi vermeyişi, bir diğeri de kapitülasyonlardı(Ünsür, 1998, s.53).

Tanzimat'tan sonra genel eğitimle, mesleki eğitim bir arada düşünölmeye başlanmış ve bu konuda okulların açılması önerilmiştir. 1861 yılında, o tarihlerde Tuna valisi olan, Mithat paşa tarafından Niş'te, daha sonra 1864 yılında Ruscuk ve Sofya' da kimsesiz çocukları barındırmak ve sanat öğretmek amacıyla ilk sanat okulları olan "İslahaneler" açılmıştır. Bu okullarda öğrencilere, çuhacılık, araba yapıcılığı, kunduracılık, terzilik, külahçılık vb.

sanatlar öğretilmiştir. Masrafları mahalli imkânlarla desteklenen bu okullar, Cumhuriyete kadar sınırlı sayıda artırılabilmiştir(Yörük, Dikici ve Uysal, 2002, s.300).

Böylece ilk sanayi mektebi Mithat Paşa'nın öncülüğünde 1868 yılında İstanbul Sultanahmet'te tarihi Kılıçhane binasında "İslah-i Sanayi Mektebi" adıyla hizmete girmiş oldu. Bu okul aynı zamanda, Osmanlı İmparatorluğu'nda torna, tesfiye, marangozluk, soğuk demircilik, model inşaat ve tekstil dalında eğitim veren ilk modern sanat okulu olmuştur(<http://sultanahmet.meb.k12.tr/>)

İlk kız sanat okulu ise 1859 yılında Çevri Kalfa Mektebi adıyla İstanbul'da açılmıştır. İstanbul Yedikule'de askeri elbise ve sargı bezi dikimi için kurulan Kız Sanayi Mektebi izlemiş, daha sonra 1878'de Üsküdar'da, 1879'da Aksaray'da ve Cağaloğlu'nda olmak üzere üç adet Kız Sanayi Mektebi açılmıştır(Ünsür, 1998, s.53-54).

İlk ticaret okulu da 1883 yılında İstanbul'da Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi adıyla kurulmuştur. Bu okulun ismi II. Meşrutiyet döneminde Ticaret Mektebi Alisi şeklinde değiştirilmiştir(Özkul, 2012). Osmanlı Devleti bünyesinde ilk çırak mektepleri 1914 yılında açılmıştır. Bu okulların açılış gayesi, okuma çağında olup da gündüzleri sanat ve ticaret erbabı yanında çalışmak zorunda olan çocuklara ilköğrenim (iptidai tahsili) temin etmektir. Son olarak, 1915 ve 1916 yıllarında İstanbul ve İzmir'de Şimendifer Mektepleri açılmıştır (Ünsür, 1998, s.54).

2.2.2.2.Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte Devlet, mesleki ve teknik eğitimin durumu ile ilgilenmeye başlamıştı. I. Dünya Savaşı'nda ve Kurtuluş Savaşı'nda teknik eleman eksikliğinin meydana getirdiği sorunların fazlasıyla yaşanmış olması, ekonomik ve sosyal gelişme için bireylerde yeni yeteneklerin geliştirilmesi zorunluluğu ve genel becerili işçi düzeyinde nüfus artması sonucunda boşluğu doldurmak ihtiyacı, mesleki eğitim üzerinde dikkatlerin yoğunlaşmasını gerektirmiştir(Doğan, 1983, s.360). Böylece Cumhuriyet, mesleki ve teknik eğitimin, okula dayalı yeni bir yapıda ele alınmasını gerekli kılmıştır.

1926 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bu okullarla ilgili görev üstlenmiştir. Meslek liselerinde bazı ortak eğitim standartları geliştirmek amacıyla 9 Haziran 1927 yılında 1052 sayılı "Meslek Mektepleri Hakkında Kanun" kabul edilerek illere bazı mali sorumluluklar yüklemiştir(Yörük, Dikici ve Uysal, 2002, s.301; Doğan, 1983, s.360).

1935 yılından itibaren 2765 sayılı Kanun ile okulların masrafları tamamıyla devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Bakanlık merkez teşkilatında 1933 yılında *Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü*, 1941 yılında ise *Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı* kurulmuştur. Böylece mesleki ve teknik öğretim hizmet ve destek birimleri oluşturulmuştur(Yörük, Dikici ve Uysal, 2002, s.301).

1940 ile 1950 yılları arası, ülke ihtiyacı olan insan gücünün örgün mesleki eğitim kurumları vasıtası ile yetiştirilmesine çalışılmıştır. Bu dönemde mesleki eğitim alanında yapısal, finansal ve hukuksal açıdan önemli gelişmeler sağlanmıştır(Ünsür, 1998, s.55).

1973 yılına kadar genel eğitim veren ortaöğretim okulları yükseköğretime hazırlama işlevini üstlenmişken, mesleki ve teknik okullar doğrudan mesleğe hazırlama işlevini üstlenmişlerdir. Ayrıca bu okullar lise statüsünde olmadıkları için mezunlarının yükseköğretime girişleri de mümkün değildi. 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile mesleki ve teknik okullara da lise statüsü kazandırılmıştır. Böylece, tüm ortaöğretim okulları mezunları, yükseköğretime geçiş hakkını elde etmişlerdir(Altın ve Diğ., 2007, s.291). Aynı yıl öğrenim çağında ve öğrenim çağını geçirmiş bulunan yetişkinlerin meslek sahibi yapılması amacıyla *Mesleki ve Teknik Öğretim Okulu* kurulmuştur ve Teknisyen Okulları'nın adı *Teknik Lise* olarak değiştirilmiştir(Ünsür, 1998, s.56).

12 Eylül 1980'den sonra M.E.B., merkez ve taşra teşkilatı yeniden düzenlenerek *Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı* kaldırılarak bütün birimler tek bir müsteşarlığa bağlanmıştır.

1982 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile *Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü* ve *Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü*'nün isimleri *Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü*, *Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü* olarak değiştirilmiştir. 1983 yılında Millî Eğitim Gençlik

ve Spor Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnameyle bu birimlerin isimleri yeniden *Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü* ve *Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü* olarak değiştirilmiştir(http://mtegm.meb.gov.tr/dosyalar/MTE_Strateji_Belgesi_ve_Eylem_Plani_TASLAK_10.05.2013.pdf).

1986 yılında çıkarılan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunuyla mesleki ve teknik okul öğrencilerinin işyerlerinde uygulama yapmaları sağlanmıştır. Ayrıca, mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin; planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında kararlar almak ve Bakanlığa görüş bildirmek üzere, Bakanlıkta *Mesleki Eğitim Kurulu*, illerde de *İl Mesleki Eğitim Kurulları* oluşturulmuştur(Altın ve Diğ., 2007, s.291)

1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesini dair kanun 18 Ağustos 1997 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece Anadolu, İmam-Hatip vb. liselerin Ortaokul bölümü, 2000 yılı itibariyle bütün eğitim faaliyetlerini sona erdirmiş(Ergün, 2003, s.309); ilk ve ortaokullar 'İlköğretim' başlığı altında toplanmıştır. Sınavla öğrenci alan liseler ise ortaokul bölümlerine son kez sınavla öğrenci almıştır. Ayrıca İmam Hatip orta kısmı kamuoyunda 4+4+4 kademeli eğitim yasası olarak bilinen 30 Mart 2012 tarihli 6287 sayılı Kanunla yeniden açılarak İmam Hatip Ortaokulu statüsü kazanmıştır.

2011'de, Millî Eğitim Bakanlığında meslekî ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu 6 birim, *Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü* adıyla birleştirildi ve yaygın meslekî eğitim ile açık öğretim kurumları *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü* olmuştur(http://mtegm.meb.gov.tr/dosyalar/MTE_Strateji_Belgesi_ve_Eylem_Plani_TASLAK_10.05.2013.pdf). 2014-2015 öğretim yılından itibaren meslek liseleri, *Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine* dönüştürülmüştür.

Mesleki ve Teknik Eğitimi Genel Müdürlüğünün sayfasında yer alan bilgilere göre, mesleki ve teknik eğitimin ülkemizdeki tarihi şu şekilde özetlenebilir:

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere 3 bölüm halinde ele alınabilir. Ülkemizde 12. yüzyıldan 18. Yüzyıla kadar mesleki eğitim geleneksel usullere dayalı bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür.

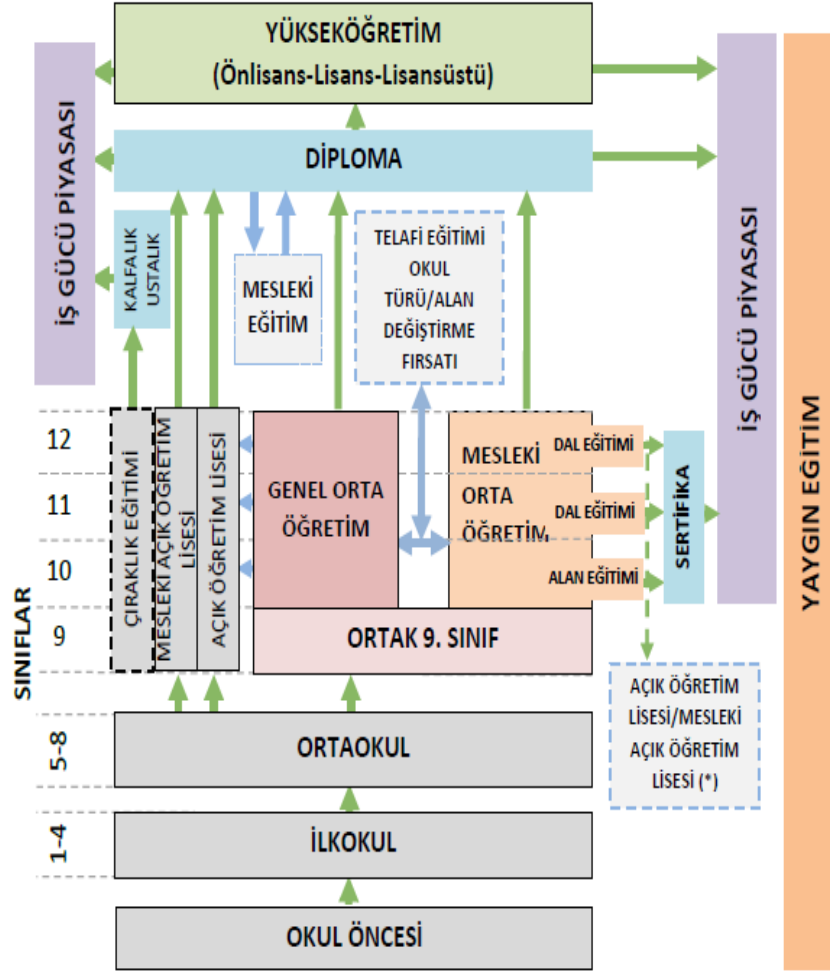
Selçuklular döneminde Ahilik adı altında kurulmuş bulunan esnaf ve sanatkar teşkilatı; Osmanlılar döneminde de Lonca ve Gedik adları altında faaliyetlerini sürdürmüştür. 1839 yılında Tanzimat’ın ilanı ile mesleki eğitim adım adım bugün bilinen okul temelli bir yapıya doğru dönüşmüştür. Cumhuriyet dönemiyle birlikte esnaf ve ticaret odalarının da etkin olduğu, değişik türde örgün ve yaygın meslek okulları yoluyla, mesleki eğitim devam etmiştir. Mesleki eğitim 2011 yılına kadar:

- Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,
- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü,
- Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü,
- Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı
- Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı

tarafından gerçekleştirilmiş, 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile *Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü* kurularak bu tarihten itibaren tek çatı altına toplanmıştır. (<http://mtegm.meb.gov.tr/www/tarihcemiz/icerik/20-> Erişim Tarihi 17/04/2015)

2.2.3. Türk Eğitim Sisteminde Mesleki Eğitimin Yeri

Türkiye’de eğitim sistemi; okulöncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak temelde beş kademededen oluşmaktadır. Okulöncesi ile yüksek öğretim kademeleri zorunlu olmayıp on iki yıllık zorunlu kademeli eğitim; birinci kademe dört yıl süreli ilkokul, ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise olarak düzenlenmiştir(Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Türkiye’de Eğitim Sistemi(<http://www.meb.gov.tr>)

2013-2014 Eğitim öğretim yılında başlayan uygulamaya göre ikinci kademede öğrenciler 6, 7 ve 8’nci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8 inci sınıfta yapılan Temel Eğitimden, Ortaöğretime Geçiş sınavının puanı doğrultusunda ortaöğretime devam edeceklerdir.

Ortaöğretim kademesi ise ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine, yatılı ve/veya gündüzlü olarak, 4 yıllık zorunlu eğitim veren(<http://www.resmigazete.gov.tr/>), genellikle 15-17 yaş grubundaki öğrencileri kapsayan ve öğrencilere bir meslek kazandırmayı ya da onları yükseköğretim kademesine hazırlamayı amaçlayan eğitim kademesidir(Şişman, 2012, s.97; Fidan ve Erden, 2001, s.208). Liseler programlarına göre; Lise, Teknik Lise, Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi, İmam-Hatip gibi isimler almaktadır. Genel, mesleki ve teknik amaçlı öğretim kurumlarından oluşan ortaöğretim kademesindeki okullar; özel okullar haricinde parasızdır(Ünal ve Ada, 1999, s.232-233).

MTAL'ye öğrenci alımı diğer liselere yapılan kayıtlarla benzer bir nitelik kazanmıştır. Çünkü MTAL 9.sınıf öğrencisi, herhangi bir meslek dalına kayıt olmaksızın, tüm liselerde ortak özelliklere sahip havuz içinde yer almakta ve diğer okullara naklini isteyebilmektedir. Yani öğrenci meslek lisesinde öğrenim görmektedir, ancak herhangi bir meslek alanı ya da bölümünün öğrencisi değildir.

Örgün meslekî ve teknik eğitimde, dokuzuncu sınıflarda öğrenim gören öğrenciler, öğrenim gördükleri bir yılın sonunda, Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi alanları hakkında ciddi biçimde bilgi edinmekte, aynı atmosferi yaşayarak görerek kendi isteklerine ve kapasitelerine uygun bölümleri tanımaktadırlar. Böylelikle 9. sınıf öğrencileri, bu süre sonunda ya herhangi bir meslek alanına yönelmekte ya da başka bir okul türüne kayıt yaptırma, geleceğine yön verme konusunda kendi kaderini kendisi tayin etmektedir.

Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okullarında çeşitli meslek alanlarına yönelik eğitim verilmektedir. Yeni eğitim sisteminde, ortak bölümler tek çatı altında toplanarak “alan” adı altında yeniden yapılandırılmıştır. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında yer alan 52 alan, 204 dala ayrılmıştır(<http://www.megep.meb.gov.tr/?page=alanDal>). Yabancı dil olarak İngilizce veya Almanca dil eğitimi verilmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (MTAL) öğrencileri; 12. sınıfta genel bilgi ve teknik teorik dersleri haftanın iki gününde okulda, uygulamalı meslek derslerini ise haftanın üç gününde alanları ile ilgili işletmelerin makine, araç-gereç ve mesleğinde uzmanlaşmış personel imkânlarından yararlanarak iş yerlerinde staj yapmaktadır (<http://sgb.meb.gov.tr/>;<http://mesbil.meb.gov.tr/>;http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_eml).

MTAL'den mezun olan öğrenciler “Teknisyen” unvanı ile kendi alanları ile ilgili yerlerde işgücüne katılabilmekte, ön lisans programlarına sınavsız geçiş yapabilmekte veya Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) yaptığı, Yükseköğretime Giriş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) sonuçlarına göre bir üst öğrenime devam edebilmektedirler. Ayrıca, 2002 yılında uygulamaya konulan Sınavsız Geçiş Projesi kapsamında, bu kurumlardaki öğrencilere; başarı durumlarına ve alanlara göre meslek yüksekokullarında yükseköğretim yapma imkanı verilmektedir(Akpınar, 2003, s.11).

2.2.4.Mesleki ve Teknik Eğitimin Mevcut Durumu

Ülkeler, sanayinin ihtiyaç duyduğu iş gücü gereksinimini, uluslararası deneyimlerden de yararlanarak kendi dinamiklerine göre oluşturdukları meslekî teknik eğitim yöntemleri ile karşılamaktadırlar(Binici ve Arı, 2004, s.384).

Birçok ülkede genel eğitim ile mesleki ve teknik eğitim arasındaki geleneksel katı sınırlar yumuşama eğilimi gösterirken, yapı ve içerik farklılıkları azalıyor. Özellikle AB ülkelerinde, ortak ve zorunlu genel eğitimin 9-10 yıl olması ve mesleki ve teknik eğitimin bunun üzerine oturtulması gibi bir eğilim söz konusu. Bu sistemlerde amaçlanan, erken yaşta farklı okul türlerini seçmek zorunda kalan öğrencilerin gelecekte karşılaşılabilecekleri bazı olumsuzlukları ortadan kaldırmaktır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde ise, mesleki ve teknik eğitim ortaöğretim düzeyinde yer almıyor, ön lisans düzeyinde başlıyor. Türkiye’de, mesleki ve teknik eğitim veren kurumların çoğu ortaöğretim sisteminde yer alıyor. İlköğretimi tamamladıktan sonra ortaöğretime başlayan gençler ya genel liselere ya da mesleki ve teknik eğitim veren okullara devam ediyorlar. Ülkemizde, ortaöğretimdeki tüm öğrencilerin güçlü temel beceriler ve yeterliliklerle donatılması ve genel eğitim ile mesleki eğitim arasındaki keskin program farklılıklarının azaltılmasıdır(Aktaşlı ve Tüzün, 2012).

Türkiye’de ortaöğretimde okullar ve okul türleri arasında sosyoekonomik ayrışma oldukça yoğundur. Diğer bir deyişle, öğrenciler ortaöğretimde okullara ve okul türlerine ailelerinin sosyoekonomik statüsüne göre dağılıyor. Bu ayrışma içerisinde, Mesleki ve Teknik Anadolu liseleri tercih eden öğrenciler sosyoekonomik olarak en dezavantajlı grupların başında geliyorlar. PISA 2006 verileri, öğrencilerin devam ettiği okul türü ve ebeveynlerinin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu gösteriyor. Özellikle, sınavla öğrenci alan okullardaki öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeyinin yüksek, mesleki ve teknik liselerdeki çocukların ebeveynlerinin ise eğitim düzeyinin düşük olduğu görülüyor(Aktaşlı ve Tüzün, 2012, s.22).

Tablo 2.1.Ortaöğretimde Okul Türlerine Göre Öğrenci Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyi (%)

Ebeveynin eğitim düzeyi	Fen liseleri	Anadolu liseleri	Anadolu meslek liseleri	Genel liseler	Meslek liseleri	Çok programlı liseler	Toplam (%)
İlkokul altı	--	0,9	2,8	4,6	2,5	7,3	4,0
İlkokul	2,9	17,7	27,7	29,7	40,3	46,5	32,5
Ortaokul	2,9	9,1	14,7	20,1	26,3	21,8	20,6
Lise	20,0	35,7	28,9	28,6	23,5	18,2	26,7
Meslek Yüksekokulu	5,7	8,0	10,7	5,1	3,9	4,4	5,2
Üniversite	68,6	28,5	15,3	11,8	3,6	1,8	10,9
Toplam (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

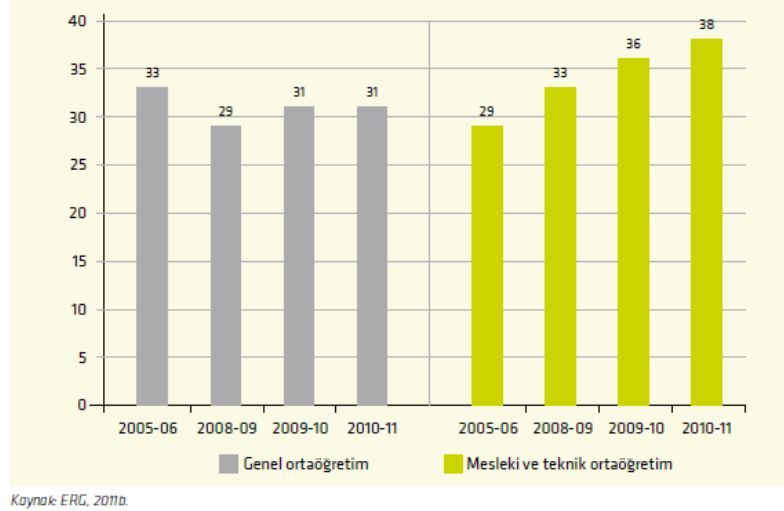
Kaynak: Polat, 2009.

Türkiye’de meslekî ve teknik eğitimin gerek nicelik ve gerekse nitelik olarak yeterli bir düzeyde değildir. Bunun yanında ülkemizin nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacı çoktur. Gelişen Türkiye ekonomisinin uluslararası pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi ancak gelişmiş mesleki ve teknik eğitim okulları ve bunların yetiştirdiği nitelikli elemanlarla olasıdır(Binici ve Arı, 2004, s.390).

Ülkemizde, 2012-2013 öğretim yılında 10.995 ortaöğretim kurumundan, 6.357si meslek ve teknik ortaöğretim kurumu oluşturmaktadır. 5.420.178 ortaöğretim öğrencisinin, 2.0339.791’i mesleki ve teknik lise öğrencisidir. Liselerde çalışan 278.641 öğretmenin ise 131.732’si MTAL’de görev yapmaktadır(<http://sgb.meb.gov.tr/>). Bu durum da, 2012-2013 öğretim yılı itibarıyla, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğretmen başına 41 öğrencinin düştüğünü göstermektedir.

Meslek ve Teknik Anadolu liseleri, fiziksel altyapı açısından artan talebi karşılama konusunda yetersizdir. 2010-2011 öğretim yılı itibarıyla, MTAL’de öğretmen başına 18, derslik başına ise 38 öğrenci düşmektedir. Bu konuda altı çizilmesi gereken nokta mesleki ve teknik ortaöğretimde öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısında gözlemlenen hızlı yükseliştir. Derslik başına düşen öğrenci sayısındaki keskin artış, 2009 yılında ortaöğretim için sadece 1.720 sınıf yapılmasıyla açıklanabilir. Oysaki ortaöğretimde okullaşma % 90’a çıktığında derslik başına düşen öğrenci sayısının her ilde en çok 30

olması için 75-80 bin dersliğe gereksinim duyulmaktadır. Bu durum öğrenme ve öğretme süreçlerinin olumsuz biçimde etkilenmesine neden olabilir(Şekil 2.2.)(Aktaşlı ve Tüzün, 2012, s.21).

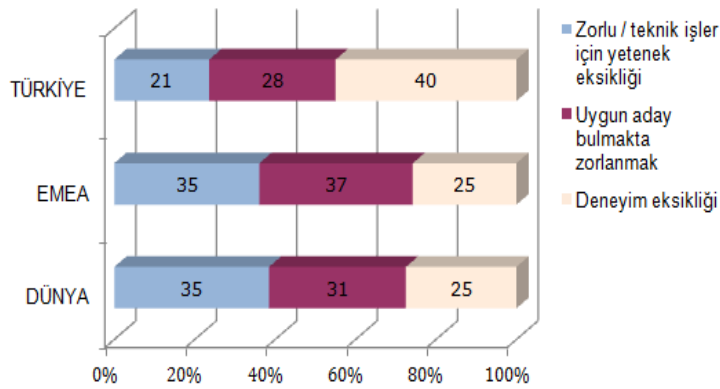
Şekil 2.2.Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (%)(Aktaşlı ve Tüzün, 2012, s.21).

Tablo 2.2.’de görüldüğü gibi Manpower Group tarafından, dokuz yıldır küresel çapta hazırlanan ve 42 ülkenin katılımıyla yapılan *Yetenek Açığı Raporu* ’nun 2014 sonuçları şu şekildedir: 42 ülkeden, 37.000’den fazla işverenin % 36’sı, yetenek açığıyla karşı karşıya olduklarını ve doğru becerilere sahip personel bulmakta zorluk yaşadıklarını belirtiyorlar. Türkiye’deki işverenlerin % 63’ü yetenekli işgücü bulamıyor ve geçtiğimiz yıla göre yetenek açığı sorununda % 5 artış sergiliyor ve en fazla yetenek açığı bulunan ülkeler arasında yer alıyor. Dünyada doldurulması en zor 2 pozisyon, son üç yıldır değişmiyor. Türkiye’de ise 2013 yılında ilk sırada yer alan “Mühendis” pozisyonu ise yerini “Zanaatkâr” a bırakmıştır.

Tablo 2.2.Türkiye’de 2014 Yılında En Fazla Yetenek Açığı Bulunan Pozisyonlar(<http://www.manpower.com.tr/>).

TÜRKİYE’DE 2014 YILINDA EN FAZLA YETENEK AÇIĞI BULUNAN 10 POZİSYON	
1 Zanaatkâr	6 Satış Temsilcisi
2 Mühendis	7 Üretim / Makine Operatörü
3 Nitelikli İşçi	8 Restoran ve Otel Personeli
4 Muhasebe ve Finans Personeli	9 Pazarlama / Halkla İlişkiler / İletişim Personeli
5 Teknisyen	10 Yönetici / İdareci

Türkiye’de işverenlerin % 40’ı ise yetenek açığının gerekçelerinden biri olarak, genel deneyim eksikliğiyle karşı karşıya kaldıklarını belirtirlerken, dünya genelinde ve EMEA(Avrupa, Ortadoğu ve Afrika Bölgesi)’da ise bu oran daha düşük çıkmıştır. Türkiye’deki işverenlerin % 28’inin işe alım sürecinde uygun aday bulmakta zorlandıklarını ve %21 oranında ise endüstriye özel beceri eksikliği ve temel teknik beceri eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Mesleki ve teknik eğitim veren kurumlarla, ilgili sektör arasında sistematik ve verimli bir ilişkinin olmaması, bu sorunun en temel sebeplerinden biridir(<http://www.manpower.com.tr/>).

Şekil 2.3.Şirketlerin Pozisyon Doldurmakta Zorlanma Sebepleri (%)
(<http://www.manpower.com.tr/>).

Tablo 2.3’de ÖSYM verileri incelendiğinde, uzun yıllardır meslekî ve teknik eğitim liselerinin yükseköğretime giriş sınavlarında en düşük başarıya sahip oldukları görülmektedir. 2013 yılında, meslek liselerinin yükseköğretime giriş sınavlarına başvuru yapan 247.280 öğrencinin, 16.217’si dört yıllık lisans programına yerleşmiştir. Genel ortaöğretimde ise aynı yıl yükseköğretime giriş sınavlarına başvuru yapan 1.287.782 öğrenciden % 25.76’sı bir lisans programına yerleşmiştir(<http://sgb.meb.gov.tr/>). 2013 ÖSYM verileri, Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinin YGS ortalamasınının 153.410 puan olduğunu ve okul türlerine göre sondan 2’nci sırada yer aldığını ortaya koymuştur (<http://www.aktifhaber.com/>).

Tablo 2.3.ÖSYM'nin yayınladığı 2013 YGS okul başarı tablosu(www.osym.gov.tr)

ÖSYM	140 ve üstünde Puan Alan Adayların Yüzdesi	180 ve üstünde Puan Alan Adayların Yüzdesi	YGS Puan Ortalaması	Aday Sayısı
FEN LİSESİ	99.95	99.86	400.802	10.348
ÖZEL FEN LİSESİ	99.86	98.99	368.995	4.157
SOSYAL BİLİMLER L.	100.00	100.00	342.160	1.037
ÖĞRETMEN LİSELERİ	99.70	99.27	326.157	30.698
ASKERİ LİSE	100.00	99.29	305.446	842
ANADOLU LİSESİ	99.87	99.33	298.103	193.062
POLİS KOLEJİ	98.99	98.48	296.277	198
Y.DİL EĞİTİM YAPAN ÖZ. L.	97.17	90.25	264.169	34.795
LİSE(Y.DİL AĞIRLIKLİ)	97.77	89.59	229.470	13.362
ÖZEL LİSE	91.66	76.15	215.708	8.911
ASTSUBAY HAZ. OKULLARI	97.72	86.87	206.913	571
LİSE	89.85	72.16	197.756	853.225
SAĞLIK MESLEK L.	95.31	79.04	196.841	32.855
İMAM HATİP LİSELERİ	89.47	72.42	195.737	92.789
TEKNİK LİSELER	91.22	68.45	190.108	70.145
DİĞER MESLEK LİSELERİ	87.79	68.25	184.598	23.856
GÜZEL SANATLAR L.	86.19	62.16	176.671	5.785
SEKRETERLİK MESLEK L	86.49	59.46	176.500	37
OTELCİLİK VE TUR.MESLEK L	84.59	57.13	173.996	12.333
KIZ MESLEK LİSELERİ	76.23	50.13	172.761	133.037
TİCARET MESLEK LİSELERİ	72.28	41.90	164.768	103.807
SPOR LİSESİ	76.16	42.46	161.894	902
ÖZEL AKŞAM LİSESİ	61.65	31.39	157.621	6.498
ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİ	59.10	27.72	153.410	171.489
AKŞAM LİSESİ	45.86	18.05	146.422	133

Türkiye’de, eğitim sistemi hem düşük gelirli ülkelere hem de gelişmekte olan ülkelere özgü özellikler sergiliyor. Bir yandan, temel gelişim sorunları içinde yer alan ve özellikle yoksullukla mücadele ve sosyal içerme açısından iyileştirilmesi gereken erişim ve eşitlik sorunları söz konusudur. Türkiye’de eğitim sistemi, kadın, erkek, yoksul ve özel gereksinimli bireyler dâhil, herkesin temel becerileri yeterli düzeyde edinmesini sağlayamamaktadır. Diğer yandan, eğitim ve öğretime erişim, öğrenmek ve başarmakla eşanlımlı değildir. Eğitim sistemimizde rekabet gücünün artırılması ve bilgili insan gücünün yetişmesi için şart olan kalite sorunları yoğun olarak yaşanmaktadır(Aktaşlı ve Tüzün, 2012, s.12).

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri günün şartlarına göre kendilerini yenileyip, saha için uygun iş gücünü yetiştirmesine rağmen, istenilen düzeyde başarı sağlayamamıştır. Bunda eğitim sistemimizin, systemsiz gidişatının payı oldukça büyüktür. Sık sık değişen bakanlık koltuğu, eğitimde sürekliliği ve verimi getirememiştir. Bunda, bakanlık görevine getirilenlerin çoğunluğunun eğitim kökenli olmaması da önemli bir etkidir.

Eğitim sisteminin sıklıkla yapboz tahtasına dönüşmesi, sistem içerisinde meslek liselerinin gittikçe daha da aşağıya çekildiğini ve her değişiklikten daha da zararlı çıkan tarafın meslek lisesi öğrencileri olduğunu söyleyebiliriz. Bu ve diğer sebeplerle, ülkemizde, meslek liselerinin *başarısız zaten, hiç değilse liseyi bitirsin veya en azından bir mesleği olsun* düşüncesiyle, öğrencilerin yığıldığı bir okul olmasına yol açmıştır.

2.3.Disiplin

2.3.1.Disiplin Kavramı

Disiplin sözcüğü Latince kökenli olup, sözlük anlamı; “sıkı düzen, kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü” şeklindedir(<http://www.tdk.gov.tr/>). Disiplin kavramının *Eğitim Terimleri Sözlüğü* 'nde de birçok tanımı bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

- (1) Bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı ya da yazısız kurallarına, titizlik ve önemle uyması durumu.
- (2) Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin tümü.

Disiplin kavramına değişik zaman ve bağlamlarda farklı anlamlar yüklenebilmektedir. Bu farklılık, sözü geçen kavramın karmaşıklığından ziyade, bağlam ve kullanım amacına bağlıdır. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'ne(2007) göre disiplin, “öğrencilerin uyması gereken bazı kuralları” ifade eder.

Disiplin, kişi ve grupların davranışlarını öğrenmeye uygun duruma getirmeleridir. Toplumumuzda genellikle baskı ve dayak olarak algılanır. Eskiden sınıfta sessizliğin yüksek sesle, baskı ve dayakla sağlanabileceği yaygın bir inandı. Günümüzde disiplin anlayışı çok değişmiştir. Sınıfta demokratik, hoşgörü ve sevgiye dayalı bir davranış öğrenci üzerinde daha etkilidir(Doğan,2003,s.157).

Disiplin ve istenmeyen öğrenci davranışları bakımından, formal eğitim sürecinin her aşaması önemli olmakla birlikte, lise (ortaöğretim) kademesi özel bir öneme sahiptir. Lise

dönemini özel kılan, bu kademedeki öğrenim gören öğrencilerin ergenlik dönemini yaşıyor olmalarıdır. Lise öğrencilerinin gelişim dönemi olan ergenlik, yaşamın en karmaşık ve fırtınalı dönemi olarak kabul edildiğinden, okuldaki disiplin sorunlarıyla birlikte anılmaktadır. Bunun nedeni, ergenlerin kendi ayaklarının üzerinde durma ihtiyacının bir sonucu olarak, kimliklerini kazanırken, toplum kuralları gibi okul ve sınıfla ilgili yönetmeliklere de meydan okumalarıdır(Williams & Myers, 2004 akt: Çetin, 2011). Öğrencilerimizin bu tarz meydan okumalar, tolere edilemeyecek boyutta olduğu zaman istenmeyen davranış olarak nitelendirilmektedir.

Başaran'a(2000) göre disiplin, okulun ilke ve kurallarına öğrencinin uymasını sağlamak için kurulan yaptırım düzenidir. Disiplin düzeninin yaptırım araçlarıysa ödül ve cezadır. Disiplinin amacı, öğrencilere okulda uyulması gereken davranışların ilke ve kurallarını öğretmek, öğrencilerin bu ilke ve kurallara uygun olarak davranıp davranmadıklarını incelemek; diğerlerine göre daha iyi davranışlarda bulunanları ödüllendirmek, daha kötü davranışlarda bulunanları ise cezalandırmaktır.

Ayrıca disiplin, öğretmenler, yöneticiler ve öğrenciler tarafından sık sık, ancak yanlış kullanılan bir sözcüktür. Bazen bu sözcük *ceza* ile birleştirilir. Örneğin disiplin kurulu, ceza vermek üzere kurulan bir kurum olarak algılanır. Öğrenciye okul tarafından verilen cezalar "disiplin cezası" olarak adlandırılır. Bazı durumlarda ise disiplin, baskı kurmak ya da yönetimi ele geçirmek anlamında kullanılır. Örneğin "*sınıfta disiplini sağladım*" söylemi "*sınıfta benim sözüm geçiyor, istediğimi yaptırabiliyorum*" anlamını taşımaktadır. Benzer biçimde "Bu sınıf çok disiplinli" dendiğinde kurallara uyan, uyumlu öğrencilerden oluşan bir sınıf kastedilmektedir(Erden, 2005, s.15-16). Disiplin davranışlarının sıklığı eğitimi sekteye uğratmaktadır. Bu durumun, ders saatinin yarısının, disiplin sorunlarıyla uğraşarak geçmesine sebep olduğu tahmin edilmektedir(Marzano, Marzano & Pickering, 2008, s.43).

2.3.2. Disiplin Çeşitleri

Okulda ve sınıfta öğrenmeye ayrılan zamanı arttırmak, sınıf ortamına uygun olmayan öğrenci davranışlarıyla başa çıkmak öncelikle öğretmenlerin temel görevlerindedir. Öğretmenliğe yeni başlayanlar kadar birçok deneyimli öğretmenin de önündeki en önemli

sorunlardan bir tanesi öğrenci davranışlarının yönetimidir(Türnüklü, 2000). Okulda, yönetici ve öğretmenler, istenilen öğrenci davranışlarını ortaya çıkarmak ve istenilmeyen davranışlarla başa çıkmak için çeşitli stratejiler kullanmaktadırlar.

2.3.2.1.Önleyici Disiplin

Önleyici disiplin, problem ortaya çıkmadan önlemeye yönelik disiplin çeşididir. Bir disiplin problemini ortaya çıkmadan engellemek çıktıktan sonra engellemekten daha kolaydır. Disiplinle ilgili ortaya çıkma ihtimali olan bir sorunu engellemek için öğretmene büyük sorumluluklar düşmektedir. Bunlardan en önemlisi öğretim yöntem ve tekniklerinde çağdaş yaklaşımları takip etmek ve uygulamaktır(İlgar, 2000, s.167).

Bu model sınıf etkinliklerini bir ‘kültürel sosyalleşme süreci’ olarak ele alır, sınıfta yanlış davranışa olanak vermeyen bir sosyal sistem oluşturmaya çalışır. Eğitim öncesi düzenlemeleri, istenen davranışın kolayca gösterilebileceği bir ortamı, istenmeyen davranıştan uzaklaştırıcı kuralları, plan ve programları, hazırlıkları içerir. Etkinlikler bireyden çok gruba yöneliktir(Gündoğdu, 2007, s.31).

Özetle bu model, amaca ulaşmak için uğraşılan ortamda, istenmedik davranış henüz ortamda oluşmadan onu engellemeye dayanır. Böylece kural ihlalinin önüne geçilerek, disiplin sorunlarının daha ortaya çıkmadan önlenmesi sağlanmış olacaktır.

2.3.2.2.Destekleyici Disiplin

Öğrencilerin büyük çoğunluğu, genellikle sabırsızdır ve dürtülerinin kurbanıdırlar. Özellikle çok ani ve fevri hareketlerde bulunabilirler. Beklenmedik davranış bozukluklarında bulunabilirler. Bu gibi durumlarda, destekleyici disiplin yönteminden yararlanmak uygun olur. Bu disiplin yöntemiyle, kendilerine hâkim olma duygusu kazandırılarak ve derslere olan ilgilerin artmasına çalışılarak öğrenciler desteklenir. Bu öğrenciler için bir tür motivasyon ve kendilerine güven tazelemedir(Esen, 2006, s.35).

Destekleyici öğretmenler, öğrencilerini dinleyerek onları önemseydiğini ve onlara değer verdiğini belli eder. Öğrencileri edilgen bir şekilde dinler ve beden diliyle onları dinlediğini belli eder. Destekleyici öğretmen öğrencilerin sorunlarını söylemesi için onları

cesaretlendirir. Bu anlayıştaki öğretmenler öğrencilerini yargılamazlar. Destekleyici disiplini benimsemiş öğretmenler, öğrencilerini ödüllendirme yolunu kullanarak(Esen, 2006, s.36-37), öğrencilere suçlayıcı ve cezalandırıcı bir tavırla yaklaşmak yerine; demokratik ve işbirliği içerisinde kurallar oluşturarak, daha demokratik ve iletişime açık bir şekilde, destekleyici ve onarıcı bir yaklaşım sergilerler.

2.3.2.3.Düzenleyici Disiplin

Sınıfta önleyici tedbirler alındığı halde yine disiplin problemi ortaya çıkmışsa, bu problemin bir daha ortaya çıkmamasını sağlamaya yönelik tedbirler almak düzeltici disiplin olarak adlandırılır(İlgar, 1996, s.146). Düzeltici disiplin kuramı bireyde, kabul gören mevcut düzen ve kurallara direnme yerine onlara uymayı emreden bir düşüncenin yerleşmesi temeline dayanmaktadır. Öğrenci çeşitli nedenlerle istenmeyen davranışlar gösterebilir. Önemli olan istenmeyen davranışın kaynağını doğru tespit edip, onun sergilenmesine yol açan temel etkenleri ortadan kaldırarak, öğrenciyi sorundan arındırmaktır(İlgar, 2000, s.167; Sarıtaş, 2000).

Klasik bir disiplin anlayışı olan bu yaklaşımın altında, istenmeyen davranışların cezayla, olumlu ve istendik davranışların ise ödül ile sonlandırılması düşüncesi yatmaktadır. Okullarda öğrencilerin hata yapma sıklığı tekrarlandıkça, cezanın şiddetinin artması ve uyarı, kınama, uzaklaştırma, ilişik kesme gibi cezaların verilmesi; sınıf ortamında istenmeyen davranışlarda öğrencilere düşük not verilmesi, yok yazılması veya öğrencilerin sınıftan atılması gibi cezalar, bu anlayışı yansıtmaktadır.

2.3.3.Eğitim ve Disiplin

Eğitimde disiplin, eğitim süreci içinde öğrenciye kazandırılması gereken kuralları ve yetişkinlerin bu konudaki yaklaşımlarını içerir(Tosun, 2002, s.122). Eğitim ve öğretim süreci insanın başarılı bir toplumsallaşmaya ulaştırma süreci olduğuna göre bunun doğal sonucu olarak, okulun bu işlevini herhangi bir nedenle yerine getirmemesi, bireyin başarısını, gelişimini, çevresine uyumunu ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyecektir. İnsancıl bireyi geliştiren, yaşama hazırlayan eğitimin etkinliğine ve önemine karşılık, eksik, yetersiz, yanlış eğitim birçok sorunun kaynağı olabilmektedir(Yavuzer, 2000).

Eğitimde istenmeyen davranışların önüne geçmekte, yönetici ve öğretmenlerin önemli bir rolü vardır. Bu rollerin, çok katı veya çok serbest bir şekle bürünmesi; tutarsızlıklar yaşanması, eğitim ortamlarında disiplin sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle eğitimde, disiplini anlayabilmek için eğitim biliminin bir dalı olarak eğitim yönetimi ve onun alt dalları olarak da okul yönetimi ve sınıf yönetimi perspektiflerinden bakabilmek gerekir(Toprakçı, 2008, s.22).

2.3.4.Okulda ve Sınıfta Disiplin

Gelişmiş ülkelerde çocuğun aile dışında geçen zamanın giderek daha önemli kısmı okulda, okul tarafından yaratılan uygun ortamlarda, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerle geçirmesini sağlamaya çalışmaktadır(Dönmez ve Güven, 2003). Okul, eğitimin amaçlarına uygun olarak eğitmek istediği öğrencilere yeni davranışlar kazandıran ve istenmeyen davranışları kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan bir sistemdir(Terzi, Gürsoy ve Barut, 2003).

Bir eğitim kurumu ziyaret edildiğinde görülen fiziki çevrenin dışında oradaki, yüzlerde farklı bir hava sezilir. İki ayrı mekânda, aynı fiziki şartlara ve benzer işleri yapan insanlara rağmen, farklı bir havanın yakalandığı mutlaka olmuştur. İki mekânda, aynı eşyalara ve benzer fiziki özelliklere sahip olmasına rağmen insanda farklı hisler uyandırabilir. Bu farklı his ortamın havasından başka bir deyişle atmosferinden kaynaklanmaktadır. Sınıflarda aynen bu işyerleri gibidir. Eğitim öğretimden verimli bir sonuç alabilmek için, sınıf ortamının diğer bir deyişle atmosferinin olumlu (pozitif) olması önemlidir(Özden, 2005, s.40). Bu nedenle, sınıf yönetiminin öğretim etkinliğini olumlu yönde etkileyiciliği, okulun yapısına ve okuldaki ilişkiler dokusuna bağlıdır(Celep, 2004, s.12).

Okulda disiplini oluşturmak ve uygulamak eğitimcilerin uğraştıkları en önemli sorundur. Disiplinle ilgili ilk uygulamalar genellikle ceza vermeye yönelik olarak algılanmıştır. İlk örnekleri, öğrencilere fiziksel ceza şeklinde uygulanmıştır. Disiplinin bu ilk uygulamaları incelendiğinde, uygulayıcıların şiddet içeren disiplinin eğitsel amaçlara hizmet ettiği şeklinde bir kabule sahip oldukları görülmektedir(Cemaloğlu, 2007, s.9).

Okul, hazırlamış olduğu eğitim ortamında çocuğa bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmakla görevlidir ve bu hizmeti, sınırları toplumsal değerlerle çizilmiş bazı davranış kuralları çerçevesinde takdim eder. Yetişkinlerin ortaya koyduğu ve bir yaşam düzenini ifade eden disiplin kavramının ve buna bağlı olarak belirlenen disiplin kurallarının öğrenciye sunumunda uygulanan baskıcı yöntemler, öğrencilerde bazı tepki biçimlerinin yerleşmesine neden olmaktadır. Özellikle ortaöğretim öğrencilerinin yanlış disiplin davranışlarına olan tepkileri, yaşadıkları ergenlik dönemi nedeniyle farklılıklar göstermektedir(Gözütok, 1992, s.703-704).

Birey aile üyeleriyle, yakın arkadaşlarıyla, doğal çevresiyle ve kitle iletişim araçları ile etkileşimde bulunurken pek çok davranışı da öğrenir(Fidan ve Erden, 2001). Birey bu etkileşimleri sırasında toplumca onaylanan istendik davranışları kazanabileceği gibi, bazen de argo konuşma, sigara içme, yalan söyleme gibi toplumca onaylanmayan; istenmeyen davranışları da öğrenebilir. Okul disiplini, sadece öğrenciyle, yöneticiyle ve öğretmenle ilgili değildir. Öğrenciyi etkileyen tüm etmenler öğrenci davranışları üzerinde etkili olmaktadır(Sarpkaya, 2007, s.111).

Sınıflar, istenmeyen davranışların en çok yaşandığı yerlerden biri olduğu için, bu ortamların öğrencilerin fiziksel, duyuşsal ve fizyolojik ihtiyaçları doğrutusunda iyi düzenlenmesi, bu davranışların en aza indirilmesinde bir nebze yararlı olacaktır. Sınıf, ustaca düzenlenmiş bir çevre olmalıdır, çünkü davranışı değiştirmenin en etkili yollarından biri çevreyi değiştirmektir. Eğitimde yeni teknolojiler, öğrenme sürecine yenilikler getirir. Bireysel, sosyal ve zihinsel gelişim için, etkili öğrenme ve toplu öğrenme olanakları sağlayan, geleceğin yüksek teknolojikli öğrenme ortamları, şimdiden gerçekleştirilmeye çalışılmalıdır(Başar, 1999, s.32).

Sınıf içerisinde disiplini etkileyen faktörlerden biride eğitim programıdır. Eğitim Programı; öğrenciye okul içinde ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir(Demirel, 2013, s.6). Öğretim ve ders programını da kapsayan eğitim programı ile eğitimin hedeflerini gerçekleştirmeye dönük yaşantılar hayata geçirilmeye çalışılır. Öğrencilerin gelişim durumuna, ilgi ve gereksinimlerine uygun olmayan bir eğitim programı, pratikte yararlılığı düşük olan içerik ve iyi bir bütünlükle

devamlılığı sağlanmamış olan program uygulaması(Başar, 1999, s.113), sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara yol açmaktadır.

Olumlu sınıf ortamında, öğretmenin öğrencilerle kurmuş olduğu iletişimin niteliği de önemlidir. Öğrencilerin verilen bilgileri özümsemesi öğretmenin kurduğu etkileşimin saygı ve sevgi çerçevesinde olduğu bir ortamda mümkündür Karşılıklı saygı, öğrencinin öğretmenini yetkin bir kişi olarak görmesiyle, öğretmenin etkili dersler programlayıp gerçekleştirmesiyle, öğrencinin, gelişimiyle ilgilenildiğini fark etmesiyle oluşur. Öğretmen her öğrencisiyle ilgilenirken, bireysel ihtiyaçları olan kişiler olarak, onlara saygı duyar ve değer verir(Yavuzer, 2000, s.118).

Olumlu bir sınıf ortamı için hiçbir öğrenci azarlanmamalı, küçük düşürülmemeli, alaya alınmamalı yani ceza işe koşulmamalıdır. Tartışma ortamında, öğrencilerin birbirine kızmalarına, bağırmasına, birbirlerinin sözünü kesmelerine, kavga etmelerine izin verilmemelidir. Öğretmen toplumsal, ekonomik, siyasal yani kültürel sorunların pek çok nedeni ve çözüm yolu olduğundan belirli bir görüşün yanında yer almamalıdır. Bunun yerine nedenleri ve çözüm yollarını öğrencilerine buldurmalı ve birlikte karara varıp özetlemelidir(Sönmez, 1987).

2.3.5.Okul İçinde ve Dışında Karşılaşılan Disiplin Problemleri

2.3.5.1.İstenmeyen Öğrenci Davranışı Nedir?

Okulda ve sınıfta eğitsel çabalara engel olan, öğretimi engelleyen, kesintiye uğratan ve öğretim süresinin öğretim dışı etkinliklere ayrılmasına neden olan en önemli etmen olumsuz öğrenci davranışlarıdır(İlgar, 2000, s.167; Erden, 2005). Sınıfta istenmeyen davranış, öğrencilerin öğretmenlerin ortak haklarını istismar eden, plan ve etkinlikleri olumsuz etkileyen, engelleyen davranışlardır(Küçükahmet, 2002). Başka bir ifadeyle, dersin akışını bozan, hedef davranışlara ulaşmayı zorlaştıran veya engelleyen(İlgar, 2000) tüm davranışlar, sorun davranışlar olarak adlandırılabilir(Ünal ve Ada, 2003, s.187).

Okulda, disiplin olaylarının doğması halinde öğrencilerin boş zamanlarını kültür çalışmaları, bilgi yarışmaları, sportif etkinlikler, folklor çalışmaları gibi sosyal faaliyetler ile doldurmak suretiyle, onlara huzur bozucu hareket ve olayların unutturulması, okula

bağlılıklarının arttırılması çok yerinde bir önlem olarak düşünölmelidir(Gürsoy ve Küçükdemir, 1997).

2.3.5.2.Eğitim Kurumlarında Görölen Disipline Aykırı Davranışların Oluşmasında Rol Oynayan Etkenler

Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının önlenmesinde ve en aza indirilmesinde, bu davranışlara yol açan nedenlerin iyi bilinerek, öğrenciyi etkileyen etmenlerin birbiriyle işbirliği içinde çalışması ile gerekir. Okulda disiplini etkileyen bileşenlerin başında yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli (aile) gelmektedir.

2.3.5.2.1.Yönetici Nedenli Disiplin Problemleri

Bir yöneticinin en önemli fonksiyonu yönettiği okulun insan ve maddi kaynaklarını rasyonel olarak kullanmasıdır. Eğer yöneticilerde sadece formal statüde bulunur, teknik ve sosyal yeterliliklere sahip olmazlarsa bunların eğitsel etkinliklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi mümkün değildir(Ada ve Çetin, 2006).

İstenmeyen davranışların ortaya çıkmasında okulun (okul yönetiminin) disiplin konusundaki genel tutumu da önemli rol oynamaktadır. Yaptığı davranıştan dolayı bir öğrencinin ceza alması gerekirken ceza almaması veya cezanın suça eşdeğer olmaması, okulun genel tutumuna, istenmeyen davranışların azaltılmasına veya yaygınlaşmasına örnek olarak verilebilir(İlgar, 2000, s.168).

Yöneticilerden kaynaklanan disiplin sorunların başında: Okul Müdürünün disiplin kuruluna müdahale etmesi, sorunsuz bir okul ve yönetim izlenimi yaratmak amacıyla yönetimsel eksikliklerin kapatılarak, istenmeyen davranışların geçiştirilmeye çalışılması sayılabilir. Bunların yanı sıra, yönetim kadrosunda aşırı hoşgörü-hoşgörüsüzlük ve otorite-otoritesizliğin uygulanması; yönetim kadrosunun sayıca yetersizliği, sorumluluk almama isteği, boş vermişlik, tükenmişlik, ilerlemiş yaşlarda olması, kurum içirişindeki olumsuz çatışmaları da sayabiliriz.

Okul yöneticisi okul ve çevredeki eğitim ve yönetim çalışmalarının koordinasyonunda madde ve insan kaynaklarını amaçlara dönük olarak birleştirebilmeli, okul yönetimine

ilişkin kararlar verirken üst kademelerle öğretmen, öğrenci ve diğer personel arasında uzlaştırıcı ve bütünleştirici bir rol oynayabilmeli, okul yönetimine ilişkin kararlar verirken geçmişteki örnekleri izlemekten çok günün ve geleceğin gerektirdiği çözümleri bulabilmeli, okul içi ve dışı eğitim öğretim çalışmalarının planlanmasındaki yönetimin karar, haberleşme, koordinasyon gibi diğer süreçlerle ilgili kaynaştırmaları sağlayabilmelidir(Bursalıoğlu, 1981).

Kısacası, okul yöneticisi disiplin sorunlarının oluşmasını engellemek ya da ortaya çıkan sorunları çözmek için, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmalı, okuldaki insan kaynağını ve maddi kaynakları en verimli şekilde kullanmalıdır. Bir başka ifade ile okul yöneticisinin başarılı olması okul yönetimi kavram ve süreçlerini bilerek iyi bir şekilde uygulamasına bağlıdır(Ada ve Çetin, 2006).

2.3.5.2.2.Öğretmen Nedenli Disiplin Problemleri

Eğitim sistemlerinin temel amacı o ülkenin nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlarına vatandaşlık eğitimi vermektir. Bunu gerçekleştirebilmek için her eğitim sistemi, yetiştireceği insan modelini, sahip olduğu eğitim felsefesi ve insan gücü politikası ışığında saptayarak eğitim etkinliklerini bu amaca göre düzenlemektedir(Karagözoğlu, 2003, ss.10-12). Toplumun temelini oluşturan, eğitim kurumlarında bu düzenleme işinin en temel ögesi hiç şüphesiz ki öğretmenlerdir.

Öğretmen; öğrenmeyi kılavuzlayan(Fidan ve Erden,2001,s.50), sağlayan ve öğrenme aracı olan kişidir. Sınav yapan, okulda ve sınıfta eğitim-öğretim etkinliklerini düzenlemenin yanında disiplini sağlayan(Ada ve Çetin, 2006), güvenilir kişi, yedek veli, öğrenci danışmanı, meslektaş ve toplumsal katılımcıdır(Balcı, 1991). Toplumun bir mimar edasıyla inşa eden, ülkenin geleceğini şekillendiren, en temel yapı taşı kuşkusuz ki öğretmenlerdir.

Sınıf yönetiminin baş aktörü olan öğretmenler sergiledikleri tutum ve davranışlarla öğrenciyi başarıya götüren ya da başarısızlıklarında rol oynayan en önemli etkenlerdendir. Öğretmen bir taraftan bilgi beceri ve tutumuyla eğitim öğretimi sürdürürken diğer yandan öğrencilere bilerek ya da bilmeyerek model olmaktadır. Öğretmenin demokratik, samimi, güler yüzlü, anlayışlı, sabırlı, tatlı sert olması öğrenciyi olumlu davranışlara

yönlendirirken, bunun tersi davranış, öğrencinin olumsuz tutumlar göstermesine neden olabilmektedir(Gökdoğan, 2007; Alkan, 2007).

Sınıf içerisinde disiplinsizliğin tek kaynağı olarak öğrenci görülürse sorunların çözümü zorlaşabilir. Bazen öğretmenlerden de kaynaklanan disiplin sorunlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Ne yazık ki bazı öğretmenler kendilerinin hatalı olduğunu kabul etmemekle büyük bir yanlışlık yapmaktadırlar(Ada ve Çetin, 2006). Çünkü eğitim-öğretim hizmetlerinin etkili ve verimli olarak kullanılabilmesi tamamen öğretmene bağlıdır.

Öğretmenin öğretim faaliyetlerinde etkili olabilmesi için öğrenciyi tanıması, onların belli durumlarda nasıl davranacaklarını da tahmin etmesi önemlidir. Bu özellik öğretmenlerin sınıfta disiplini sağlamasına ve öğrencilerin dikkatini derse çekmesine yardımcı olur(Fidan ve Erden, 2001, s.50-51).

Öğretmeden kaynaklanan disiplin problemlerinin başında: alanında iyi olmamak, derse yeterince hazırlıksız gelmek, öğretme açısından yetersizlik, öğretim araç-gereçlerini kullanmada yetersizlik, eğitim ortamlarında profesyonel davranmayarak, şahsi problemlerini mesleğine yansıtması, dersi öğrencinin bilişsel, psiko-motor ve duyuşsal ihtiyaçlarına göre anlatmaması, çok fazla rapor alarak, dersinin süreklilik göstermemesi sayılabilir. Ayrıca; öğrencilere karşı iletişimsel açıdan eksik olmak, dinleme becerisine sahip olmamak, ilgisiz davranmak, motive edememek, rol-model olamamak, öğrencilerin kişisel ve gelişimsel ihtiyaçlarına uygun davranmamak, eleştirmek, karşılaştırmak, notla tehdit etmek ve ayırım yapmak olarak sayabiliriz.

Doğan'a (2003) göre öğretmenin kişilik özelliklerinin, öğrencinin kişilik gelişimi üzerinde önemli etkisi vardır. Araştırmalar öğretmen davranışlarının birçoğunun öğrencide önemli izler bıraktığını göstermiştir. Bu nedenle sınıf yönetiminde öğretmen şunlara özen göstermelidir: Öğrencilerin fikir tartışmasına ve alışverişine olanak vermelidir. Bir etkinliği yerine getirmede, tüm öğrencilere eşit şans tanınmalıdır. Sınıfta alınan karara kurallara bağlı kalarak örnek oluşturmalıdır. Sakin, kararlı, tutarlı, olumlu davranış sergilemelidir. Öğrenciye verdiği sözlere uymalıdır. Derste bol materyal kullanmaya özen göstermelidir. Sınıf içi iletişimi sağlamada başarılı olmalıdır. Cinsiyet ayrımı

yapmamalıdır. Öğrencinin yaşı, birikimi, sosyal yeteneği ve öğrenebilme yeteneğini bilmelidir. Sınıfta olumlu hava oluşturmaları, öğrenci kendini rahat ve güvende hissetmelidir. Değerlendirmede adil olmalıdır. Kararlı ve güvenilir olmalıdır. Devamlı kusur bulmaktan, şikâyet etmekten kaçınmalıdır. Fiziksel cezaya başvurmamalıdır. Problemleri sertlikle ve baskıyla değil, öğretim tekniklerini kullanarak çözmelidir. Sınıfta sıkıcı, cezalandırıcı hava yaratmamalıdır. Emir ve tehditten sakınmalıdır. Sınav kaygısı yaratmamalı, kaygılı öğrenciye karşı duyarlı olmalıdır. Heyecanlı çocuklarla konuşarak heyecanlarını yatıştırmalıdır. Öğrenciye ismiyle hitap etmelidir. Ders işlerken öğrencilerle olumlu göz teması kurmalıdır. Öğrencilerin gelişim düzeylerine göre davranmalıdır. Öğrencilerin çoğunun öğretmeni model aldığını bilerek hareket etmelidir. Öğretmen bilgi aktaran değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişi olmalıdır. Böylece okul ve sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar en aza indirilerek, etkili ve olumlu bir öğrenme ortamı sağlanabilir(s.149–150).

2.3.5.2.3.Öğrenci Nedenli Disiplin Problemleri

Her okulda nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturan öğrencilerin arasında toplumun ve okulun onayladığı davranışları sergileyenlerin yanında istenmeyen davranışlarda bulunanlar da çıkabiliyor. Sınıf içerisinde gösterilen olumsuz davranışlar ne yazık ki sadece davranışı yapanı değil, diğer öğrencileri de olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Öğretmenler ve okul yöneticileri istenmeyen davranışlar büyümeden daha ilk başlangıçta pozitif disiplin anlayışı içinde yaklaşmalı ve bunları öğrencilerle birlikte çözmelidirler(Ada ve Çetin, 2006).

Öğrencilerin sorunlu davranışlarının anlaşılması ve değiştirilebilmesi için davranışın nedenini bilmek gerekir. Öğrencinin her davranışının nedeni olan uyarıcıları ya da koşulları tahmin etmek güç olmakla birlikte, psikoloji ve sosyal psikoloji alanında yapılan çalışmalar öğrencilerin davranışlarına neden olan etmenleri ve belli koşullar altında nasıl davranacağını tahmin etmemizi kolaylaştırmaktadır(Erden, 2005, s.31).

Öğrenciden kaynaklanan disiplin problemlerinin başında: Öğrencinin ilgisizliği, fazla özgüvene sahip olması, yaşadığı duygusal-ailevi sorunlar, aşırı agresif ve saldırgan tutum takınması, geniş bir arkadaş çevresinin olması-olmaması, asosyal olması, fiziksel

özellikleri (fiziksel engele sahip olması, aşırı güçlü vb.), sosyal-sportif aktivitelere fazla veya hiç katılmaması sayılabilir.

Görüldüğü gibi öğrencilerin sınıfta olumsuz davranış göstermesinin çeşitli nedenleri vardır. Ancak, sınıfta öğrenci-öğretmen arasında etkili iletişim kurma, öğrencileri güdüleme, olumlu öğretim ortamı yaratma gibi çabalar sonucu, öğretmen bu olumsuz davranışları kontrolü altına alabilir(Erden, 2005, s.60).

2.3.5.2.4.Veli Nedenli Disiplin Problemleri

İnsanın içinde doğup büyüdüğü, etkilendiği, şekillendiği ailenin kişinin daha sonraki yaşamında önemi oldukça fazladır. Her şeyden önce yaşamının ilk yıllarında çocuğun kazanmış olduğu deneyim aile içinde oluşur. Bu daha sonra ilişki kuracağı diğer kişi ve kurumlar üzerinde de etkili olur(Ada ve Çetin, 2006). Ailede başlayan ve okulda devam eden eğitim sürecinde, öğrenciler ailesel nedenlerle bir takım istenmeyen davranışlar sergileyebilirler.

Bu problemlerden bazıları: Ailenin ekonomik durumunun yeterince iyi olmaması(çok iyi veya kötü olma durumu), parçalanmış olması (boşanma, ayrı yaşaması, öğrencinin başkasıyla veya yurttan yaşaması), öğrenciye karşı ilgisiz davranılmasını sayabiliriz. Bunların yanı sıra ailenin, sosyo-kültürel ve eğitimsel açıdan yetersiz olması, olumsuz yaşantılar(ölüm, trafik kazası, deprem gibi), okulla yeterince iletişim kurmaması ve öğrenciyi güvenli bir yere bırakma inancına sahip olması gibi problemlerde disipline yol açan etmenler arasında sayılabilir. Ayrıca, anne ve babanın farklı ve tutarsız davranışlar içerisinde olması, aşırı baskıcı veya kayıtsız bir ailede büyümesi öncelikle çocuğun olumsuz davranışlar geliştirmesine neden olabilir. Bazen de anne veya babadan birisinin iyi polis ve kötü polis olarak rollere bürünmesi de çocukta çatışmaya ve sonrasında istenmeyen davranışlara dönüşebilir.

Ada ve Çetin (2006) çalışmalarında, çocukların davranışlarını tamamıyla engellemenin mümkün olmadığını, bununla birlikte, yetişkinlerin, yanlış davranışları engellemelerine yardım edebilecek bazı pozitif ölçüleri şöyle sıralamaktadır;

- Uygun olarak düzenlenmiş açık kurallar koymak,

- Güvenli olabilecek bir çevre sağlamak,
- Çocuğun aktivitelerine ilgi göstermek,
- Belirleyici seçimlerden yararlanarak soğukkanlılığı cesaretlendirmek,
- Yapılması, kaçınılması gereken davranışlardan ziyade, istenen davranışlar üzerinde onları yoğunlaştırmak,
- Çocuğun kendine olan güvenini, sorumluluğunu ve işbirliğini sağlamak,
- Teker teker ve açık bir şekilde çocuğa direktifler vermek,
- Mümkün olduğunca “evet” demek,
- Çocukların yaptıkları iyi şeyleri not etmek ve dikkatle gözlemlemek,
- Çocukları sık sık ve yapıcı bir şekilde cesaretlendirmek,
- Çocuğa iyi örnek olmak.

2.4.Ortaöğretimde Disiplinin Yasal Dayanağı

Ortaöğretim kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim ve işleyişle ilgili, iş ve işlemlerini düzenleyen 11 Yönetmelik ve 4 Yönergede yer alan mevzuat hükümleri sadeleştirilip güncellenerek, 26.01.2015 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği¹ adı altında yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğin yayınlanmasıyla birlikte 19 Ocak 2007 Tarih ve 26408 Sayılı Ortaöğretim Kurumları Ödül Ve Disiplin Yönetmeliği de yayından kaldırılmıştır.

26.01.2015 tarihli ve 28758 Sayılı Yönetmeliğin onuncu kısmı öğrenci davranışları, ödül ve disipline ilişkin hükümleri içermektedir. Onuncu kısım 11 bölümden oluşmakta olup, üçüncü bölüm disiplin başlığı altında yayınlanarak, Madde 163, Madde 164, Madde 165 ve Madde 166’ya kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.

MEB (2007), “Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Ceza Yönetmeliği”, ile resmî ve özel örgün eğitim-öğretim veren ortaöğretim kurumlarında ödül ve disiplin işlemlerine ilişkin usul ve esasları 4 başlık altında düzenlemiştir:

- Öğrenci Davranışları ve Öğrencilerin Korunması
- Ödül

¹ Yönetmeliği, M. E. B. O. K. (2013). TC Resmi Gazete, 28758.

- Disiplin
- Uygulama ile İlgili Esaslar ve Ceza Takdirinde Dikkat Edilecek Hususlar

2.5.Konu İle İlgili İç ve Dış Literatür

2.5.1.Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Yurt içindeki çalışmalarda, disiplinin genellikle sınırlı değişkenlerle bağlantısının kurulduğu fark edilmiştir. Ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin disiplin alguları düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesine yönelik bir eksiği gidermek düşüncesiyle, bu konuda araştırma yapma ihtiyacı doğurmuştur. Disiplin ile ilgili yurt içinde yapılmış olan araştırmalar ve bulguları özet olarak aşağıda sıralanmıştır.

Güneş'(1999)in disiplin kurulu karar defterlerini ve sınıf geçme defterlerini inceleyerek yaptığı, "İzmir Liselerinde Disiplin Olayları ve Cinsiyet Faktörü" isimli araştırmasında ilgili lisenin özellikleri, ceza verilen öğrencilerin bireysel özellikleri ve cinsiyet faktörü arasındaki ilişkiler araştırılmaktadır. Araştırmada öne çıkanlar ise şunlardır:

- 1996-97 öğretim yılında İzmir ili sınırları içinde örneklemdaki liselerde öğrenim gören toplam 19673 öğrenciden 483'ü, yani % 2.45'i ceza almıştır.
- Öğrencilere en fazla "Uyarma-Mahrumiyet-Kınama" (% 71.5), en az ise "Örgün Eğitim Dışına Çıkarma" (% 0.2) cezası verilmiştir.
- "Okuldan Kısa Süreli Uzaklaştırma" cezasının oranı % 21.3,
- "Okuldan Tasdikname İle Uzaklaştırma" cezasının oranı ise % 7.2'dir,
- Ceza alan öğrencilerin % 88.8'ine yönetmeliğe uygun ceza verirken % 11.2'sine yönetmeliğe uygun olmayan cezalar vermiştir. Yönetmeliğe uygun olmayan cezaların % 55.6'sı yönetmeliğe göre daha hafif, % 44.4'ü daha ağırdır.
- Yönetmeliğe uygun olmayan cezalar öğrencinin cinsiyeti ve akademik basan derecesine göre önemli farklılık göstermemekte, sınıf düzeyine göre ise önemli farklılık göstermektedir.

Mercan (2001) tarafından yapılan araştırmanın amacı, ortaöğretim okullarında ödül ve disiplin yönetmeliğine göre uygulanan cezaların, ceza alan öğrencinin kendisi, yönetici ve disiplin kurulu üyelerinin disiplin cezasının sonuçları ile ilgili yaşadıkları duygu ve

düşüncelerinin neler olduğunun incelenmesidir. Bu çalışma, 2000-2001 eğitim- öğretim yılında, 22 lise ve dengi okuldaki 217 öğrenci, 64 disiplin kurulu üyesi ve 67 Yönetici üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda,

- Okullarda en çok kınama cezasının uygulandığı bulunmuştur.
- En çok cezayı genel lisede okuyan ve 3.sınıfta olan öğrencilerin aldığı, erkek öğrencilerin kız öğrencilerine göre daha fazla ceza uygulamaları ile karşı karşıya kaldığı, ceza alanların büyük bir oranının orta sosyo-ekonomik düzeyden geldikleri ve başarı durumlarının "orta" düzeyde olduğu anlaşılmıştır.
- Disiplin cezalarının en çok arkadaşıyla kavga etme ve dersin işleyişine engel olmaktan verildiği görülmüştür.
- Öğrenciler ceza almalarının nedenlerini, okullarda disiplin yönetmeliğinin yeterince açıklanmamasına bağlarlarken, yönetici ve disiplin kurulu üyeleri öğrencilerin edindikleri olumsuz arkadaş ortamına bağlamışlardır.

Sarpkaya(2005)'nin ortaya koyduğu çalışmasında liselerde görülen disiplin sorunlarının sıklığı ve önemi konusunda öğretmen ve öğrencilerin algıları; yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin en sık gördüğü disiplin sorunlarının nedenleriyle, okulda alınan önlemlerle, sorunlarla karşılaşılınca yapılanlarla belirlemek, ayrıca bu grupların yaklaşımları arasındaki benzerliklerle farkları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma için 2002-2003 öğretim yılında Aydın İli Merkez ilçedeki 8 okuldaki 343 öğretmen ve 737 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Elde edilen bazı sonuçlar aşağıdadır:

- Öğretmenlerin, disiplin sorunlarıyla karşılaşma sıklığı konusundaki algılan okullarına ve branşlarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir.
- Öğretmenlerin disiplin sorunlarının önemi konusundaki algılan, okullarına ve cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte; branşlarına ve kıdemlerine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir.
- Öğrencilerin disiplin sorunlarının önemi konusundaki algıları, cinsiyetlerine, annelerinin ve babalarının eğitim düzeyine, okudukları okula, devam durumlarına, okullarıyla gurur duyup duymadıklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.
- Sözel ve fiziksel şiddet kullanıldığına ilişkin atıflar en çok öğrenciler, en az yöneticiler tarafından vurgulanmıştır.

- Disiplin sorunlarıyla ilgili olarak bütün gruplarda yapıcı öneriler daha fazladır. Ceza ağırlıklı öneriler öğrenci ve velilerde daha fazladır.

Bal'ın (2005), ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin disiplin anlayışlarını ve disiplin problemlerine karşı kullandıkları yöntemleri belirlemek amacıyla betimsel bir çalışma yapmıştır. İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin, sınıfta karşılaştıkları disiplin problemleri, disiplin problemlerinin nedenleri ve bu disiplin problemlerine karşı kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşleri alınmıştır. 2004-2005 öğretim yılında Konya ili Selçuklu, Karapınar ve Sarayönü ilçelerinden seçilen 26 ilköğretim okulunda görev yapan 162 öğretmen anket formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler şu şekilde özetlenebilir:

- İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıfta en sık karşılaştıkları disiplin problemleri "izin istemeden konuşmak", "sözlü saldırıda bulunmak", "ödevleri yapmamak", "öğretmenlerin derse ilişkin isteklerini yerine getirmemek" ve "kavga etmek" tir.
- Öğretmenler, karşılaştıkları disiplin problemlerinin sebepleri olarak en sık "ailelerin olumsuz tutum ve davranışları", "ailelerin ilgisizliği" ve "televizyon ve diğer medya araçlarında sergilenen şiddet olaylarının etkisini göstermektedirler.

Sadık (2006)'ın çalışmasında, veriler belirlenen ilköğretim okulu, üç farklı kaynaktan (öğretmen, öğrenci ve veli), nitel veri toplama teknikleri ile nicel veri toplama yöntemleri ve anket kullanılarak elde edilmiştir. İkinci aşamada beş öğretmene araştırmacı tarafından geliştirilen program uygulanmış ve eğitim öncesi-sonrası sınıf gözlemleri yapılarak öğretmen davranışları gözlenmiştir. Hangi davranışların istenmeyen davranış olduğu konusunda katılımcılar benzer tutum içinde olmuşlar, çoğunlukla toplumsal beklentilere uygun olmayan davranışları sınıf içinde istenmeyen davranış olarak nitelendirmişlerdir. Sonuç olarak, davranış problemlerini azaltmak ve okullardaki düzeni arttırmak için var olan ve önerilen stratejilerin etkililikleri konusunda da araştırmalar yapılmasına, davranış yönetiminde ailelerin bilinçlendirilmesine, öğrenci ve velilere yönelik destekleyici programların koordine edilmesine ihtiyacımız olduğu söylenebilir.

Çiftçi (2008)'nin yaptığı araştırma ile disiplin cezası alan ve almayan lise öğrencilerinin ahlaki yargı yetenekleri, bilişsel çarpıtmaları ve empatik becerilerinin karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Ayrıca disiplin cezası alma durumunu; ahlaki yargı yeteneği, bilişsel

çarpıtma, empatik beceri, cinsiyet, ailesinde dayanın olup olmaması, ailesinde zararlı madde kullanma alışkanlığının olup olmaması, doğum sırası, sınıf düzeyi, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, hayatın çoğunun geçtiği yerleşim yeri ve ailenin geliri gibi faktörlerini yordamasını saptamak amacıyla planlanmıştır. Çalışma, 2007-2008 öğretim yılı birinci döneminde Erzurum Merkez ilçesinde 15 genel ve mesleki lisede öğrenim gören 100 disiplin cezası almış ve 100 disiplin cezası almamış öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, disiplin cezası alan ve almayan lise öğrencilerinin ahlaki yargı yeteneği puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır.

Güner(2009)'in yılındaki çalışmasıyla meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin disiplin anlayışları ve disiplin uygulamaları araştırılmaya çalışılmıştır. Hazırlanan anket sorularıyla öğretmenlerin, hangi davranışları disiplinsizlik olarak gördükleri ve bu disiplinsizlere karşı kullandıkları yöntemler araştırılmıştır. Anketler İstanbul Anadolu yakasındaki 6 adet meslek lisesindeki 220 öğretmen üzerinde uygulanmıştır. Öğrencilerin dersin huzurunu bozan davranışlarının nedenleri arasında, anlatılan konuyu anlayamamış olmaları, okul kurallarını iyi bilmemeleri, kişisel sorunlarından dolayı olabileceği sonucuna varmıştır. Öğrenciler çoğu kez kendi içinde buldukları bu durumlara karşı tepkiler geliştirmektedir. Sorunların özelliğine göre; öğretmenler, okul idaresi, veli ve rehberlik servisi ve gerekiyorsa öğrencinin arkadaşları ile işbirliği yapmalıdır, sonucuna ulaşılmıştır.

Gümüş (2013)'ün çalışmayla, okulların disiplin kurulu karar defterlerinden hareketle 1980-2010 yılları arasında disiplin cezasına konu olan davranışlar incelenmiştir. Disiplin kurulu karar defterlerine yansımayan davranışların neler olduğunu tespit etmek için de disiplin kuruluna başkanlık eden müdür başyardımcıları, rehberlik servisleri ve ders içeriği itibarıyla okulların disiplin gidişatına etkisi olduğu düşünülen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. İstanbul'un Üsküdar ilçesinde 5 lisede gerçekleştirilen araştırma sonucunda disiplin arşivine yansıyan ceza gerektirecek davranışlarda zaman içerisinde değişmelerin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu değişmeler öğrenci-öğretmen, öğrenci-idare, öğretmen-veli ilişkisinde açıkça görülürken, öğrencilerin kullandıkları dilde ve davranışlarda da kendini göstermiştir. Araştırma sonucunda ortaya

çıkan bu durumun öğrencilerde görülen değer değişimleri ile alakalı olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada okullarda uygulanan değerler eğitiminin ön plana çıkartılması ve toplumun her kesimi tarafından desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Disiplin ile ilgili yurt içinde yapılan ve yukarıda ele alınan araştırmalarla ilgili bir değerlendirme yapılacak olursa, bazı değişkenlerin disiplin algıları düzeyi üzerinde etkisinin olduğu görülmektedir. Özellikle cinsiyet, gelir düzeyi, aile eğitim ve meslek düzeyi, akademik başarı, kişilik özellikleri gibi değişkenlerin bireyin disiplin algısı üzerinde çeşitli derecelerde etkilerinin olduğu görülmektedir.

Ayrıca ilgili araştırmalar incelendiğinde bu konuya genellikle yönetici, öğretmen, denetmen ve ağırlıklı olarak ilköğretim öğrencileri perspektifinden yaklaşıldığı görülmüştür. Ayrıca incelenen çalışmalar sonucunda:

- Öğretmen, öğrenci ve velilerin sınıf içindeki hangi davranışları niçin istenmeyen davranış olarak tanımladıkları,
- Öğrencilerin öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerini nasıl algıladığı,
- Aile içinde bu davranışlarla nasıl baş edildiği ve bu süreçte öğretmenlerin ailelerden, öğrenci ve ailelerin öğretmenlerden beklentileri ile ilgili konulara açıklık getirmede yetersiz kaldığı düşünülmektedir.

2.5.2.Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Disiplin ile ilgili yurt dışında yapılan ve ele alınan araştırmalar incelendiğinde, bazı değişkenlerin, özellikle cinsiyet, aile yapısı, akademik başarı, sosyo-ekonomik düzeylerinin çeşitli derecelerde öğrencilerin disiplin algıları üzerinde etkisinin olduğu görülmektedir. Disiplin ile ilgili yurt dışında yapılmış olan araştırmalar ve bulguları özet olarak aşağıda sıralanmıştır.

Myers (1987)'in 1980'li yıllarda 1100 okul ve 30000 lise 2 öğrencisiyle yaptığı araştırma sonuçlarına göre; ders notları düşen öğrencilerin disiplin suçu işlemeye daha meyilli hale geldiği, tam tersi olarak disiplin suçu işleyen öğrencilerin ders notlarının düştüğü,

öğrencilerin öğrenmekten daha çok sınıf arkadaşlarına göre daha başarılı olmayı önemseydiği, çalışan annelere sahip çocukların ev kadını olan annelerin çocuklarına göre daha fazla disiplin problemi yaşadığını ve söz konusu disiplin probleminin ayrı yaşayan ailelerde arttığını, son olarak da ailelerin daha etkin ve ilgili olduğu değerlendirme tekniklerinin disiplin problemlerini azalttığını tespit etmiştir.

Colvin (1993) okulda yaşanan disiplin problemlerinin azaltılması konusunda okul çapında proaktif eğitim yaklaşımını esas alan öğretmenlerin gelişimine yönelik bir model tavsiye etmektedir. Söz konusu model, farklı disiplin problemleri karşısında öğretmenlerin nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda çalışacak bir gelişim takımı (öğretmenlerin öğretmeni) kurulmasını ve bu takımın farklı disiplin durumları için farklı prosedürler geliştirmesini öngörmektedir.

Cameron (1998), Birleşik Krallık'taki okullarda disiplin problemini araştırdığı makalesinde disiplin suçlarını azaltmak için sınıf ve öğrenci yönetimini esas alan bir davranış yönetim tekniği geliştirmiştir. Söz konusu teknikte, problemleri öğrencilere yönelik özel programlar geliştirilmesi, öğrencilerin kendi davranışlarını inceleyip kayıt altına aldıkları kendi kendine öğrenme yöntemlerinin yaygınlaştırılması, mentor ve bire bir öğrenme yöntemleriyle öğrencilerin yakın takibe alınmasını ve son olarak öğrencilerin motivasyonunu artırıcı ders içi aktiviteler, ailelerin öğrencilerinin gelişimini takip etmesi ve pozitif katkı sağlaması, öğrenme sürecinde sınıf ve çevresel baskının ve stresin azaltılması hedeflenmektedir.

Clark (1998), yazısında geleneksel kontrole dayalı disiplin yerine öğrenci merkezli disiplin yönteminin daha etkili olduğunu iddia etmektedir. Yazar, klasik yöntemlerin öğrenci tercihlerini dikkate almadığını, müfredatın dışarıdan dayatıldığını, öğrenme fiili başlamadan disiplinin sağlanmasının kritik olduğunu ve bunun da öğrenmenin doğasıyla bağdaşmadığını, içten gelen motivasyon yerine (örneğin bir konuya duyulan öğrenme isteği), mükafat, sınav notu gibi dışsal motivasyon yöntemlerinin ağırlıkta olduğu ve tüm eğitimin öğretmenin istekleri ile öğrencinin bu istekleri gerçekleştirme düzenine bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Söz konusu nedenlerle özde disiplin yerine görünüşte disiplinin

ön plana çıktığı, buna alternatif olarak öğrencilerin içsel motivasyonu artırıcı öğrenim yönteminin ön plana çıkarılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Barton (1998) sınıfta disiplini incelediği çalışmasında yaratıcı yaklaşımların etkinliği konusunda yeterli ampirik kanıt bulunmadığını, bununla birlikte yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Barton Amerika Birleşik Devletleri'ndeki lise müdürleri arasında yaptığı geniş çaplı ankette en ciddi üç disiplin suçunun okula geç kalma, okula gitmeme ve sigara kullanma olduğunu, alkol ve uyuşturucu kullanımının ise bu disiplin suçlarından sonra en yaygın suçlar olduğunu tespit etmiştir.

Sheldon ve Epstein (2002), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki orta öğretim kurumlarına yönelik yaptığı araştırmaya göre, daha önceki disiplin durumlarından bağımsız olarak, ailelerin ve çevrenin daha ilgili olduğu okullarda çok daha az öğrencinin disiplin cezası ya da tasdikname aldığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte, disiplinin artırılmasında özellikle veli toplantıları ve velilerin gönüllü olarak katıldığı aktivitelerin en etkin yöntemler olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, okul, aile ve bölge halkı (çevre) üçgeninin sağlıklı kurulduğu okullarda disiplin problemlerinin en aza indirgeneceği değerlendirilmektedir.

Tungata (2006), Güney Afrika okullarında disiplin suçu işleyen öğrenciye yönelik fiziksel şiddet ihtiva eden her türlü cezalandırma yönteminin 1996 yılında yasaklanmasından sonraki dönemi inceleyen doktora çalışması yapmıştır. Öğretmenlerin fiziksel olmayan cezalandırma konusunda eğitimsiz olduğunu, bununla birlikte ailesinde fiziksel ve ruhsal şiddete maruz kalmış öğrenciler ile kalabalık sınıfların disiplin suçlarını arttırdığını tespit etmiştir. Yazar çalışmasında ayrıca, öğrencilerin işlediği disiplin suçlarını velilerinin öğrenmesinden korktuğunu ve suçları cezalandırılırken arkadaşlarından soyutlanmak istemediklerini; öğretmenlerin ise disiplini idame etme konusunda aileleri bilgilendirmenin etkili olduğunu düşündüğünü, bununla birlikte öğretmenlerin iş yükünü artıran cezalandırma yöntemlerinin öğretmenler tarafından tercih edilmediğini belirtmektedir.

BÖLÜM III: METODOLOJİ

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren-örneklem, veri toplanmasında yararlanılan ölçme araçları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca, toplanan verinin çözümlenmesinde yararlanılan istatistikî teknikler de açıklanacaktır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelidir. Bu araştırma ile Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin, disipline bakış açıları tarama modeli kullanılarak belirlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Tarama yöntemi, geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, kişi veya nesne içinde bulunduğu koşul içerisinde olduğu gibi tanımlanır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez(Karasar, 2003).

Bu çalışma ile öğrencilerin disipline bakış açıları cinsiyet, okuduğu bölüm, sınıf mevcudu, kiminle yaşadığı, anne-babanın eğitim ve meslek durumları, genel başarı düzeyleri ve eğitim ortamlarındaki davranışların, disiplin suçu olarak nitelendirilmesini bilme düzeylerinin, ölçek maddelerine verdikleri cevaplar doğrultusunda farklılaşma durumu faktör bazında incelenecektir. Bu bağlamda araştırmanın sadece öğrenci boyutu bulunmaktadır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Anadolu ve Avrupa yakasında bulunan meslek liseleri oluşturmaktadır. Evrenin özelliklerini yansıtan, buldukları bölgenin başarı yapısına göre tabakalı küme örnekleme ve rastgele (random) yöntemiyle seçilen toplam 5 farklı meslek lisesinde öğrenim gören 440 öğrenciden oluşmaktadır. Uygulanan anketlerin 71 tanesi eksik veya yanlış doldurulduğundan 369 tanesi değerlendirmeye alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri kaynağını araştırmacı tarafından hazırlanan anketlerle toplanan veriler oluşturmaktadır. Formlar örneklem grubundaki öğrencilere elden dağıtılarak, doldurulmalarının ardından teslim alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “Meslek ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğrencilerin Disipline Bakış Algıları Anketi” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, öğrencilerden:

- Cinsiyet,
- Bölüm
- Sınıf Mevcudu
- Kiminle Yaşadığı
- Anne-Baba Eğitim Durumu
- Anne-Baba Meslek Durumu
- Genel Başarı Ortalaması
- Disiplini Suçunu Nitelemelerine ilişkin sorulara cevap vermesi istenmiştir.

“Meslek ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğrencilerin Disipline Bakış Algıları Anketi” toplamda 20 soru içermektedir. Soruların hazırlanması sürecinde literatür taraması yapılmış, uzmanlardan görüş alınmış ve yönetmelikler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Ayrıca ankete katılanlardan kimlik bilgilerini istemeyerek sorulara daha samimi ve doğru cevap vermeleri amaçlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında, toplanan veriler, Excel programında bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra istatistiksel analizlerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical For Social Sciences) for Windows Release 15.0 paket programından yararlanılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde istatistiklerden frekans(F), yüzde(%), aritmetik ortalama(\bar{X}), standart sapma (ss), ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için “t Testi” ve ikiden fazla yani çoklu değişkenlerde “Tek yönlü Varyans analizi (Anova)” kullanılmıştır. Varyans analizinde anlamlılık bulunduğu durumlarda farkın hangi gruplar arasında

olduğunu yani kaynağını belirlemek amacıyla ise “Tamamlayıcı analizlerden biri olan “Scheffe Testi” kullanılmıştır. Varyansların heterojen olması durumunda ise yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir.

Bağımsız değişkenlerin (cinsiyet, bölüm, sınıf mevcudu, not ortalaması v.b.) kategorileri arasındaki farklılaşmalar ve ilişkilerin tespitine yönelik, araştırmaya katılan öğrencilere ait özelliklere bağlı olarak, disiplin algılarını göstermek amacıyla cinsiyet, bölüm, sınıf mevcudu, not ortalaması v.b. bağımsız değişkenlerin frekans (N) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır.

Öğrencilerin, anketin birinci bölümdeki ifadelerden aldıkları puanların; cinsiyet ve disiplin suçunu bilme düzeyi bağımsız değişkenleri bakımından, anketin birinci bölümündeki kategoriler (ikili gruplar) arasında istatistiksel bir farklılaşmanın olup olmadığını görmek üzere “t-Testi” uygulanmıştır. Sonrasında öğrencilerin, anketin ikinci bölümdeki ifadelerden aldıkları puanların; bölüm, sınıf mevcudu, kiminle yaşadığı, başarı ortalaması vb. değişkenler bakımından, kategoriler (üçlü veya daha çoklu gruplar) arasında istatistiksel bir farklılaşmanın olup olmadığını görmek üzere “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” ve hangi gruplar arasında farklılık olduğunu araştırmaya yönelik “Post-Hoc-Scheffe” testi uygulanmıştır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edilmiştir. Anlamlılık değeri, $0,05$ 'ten küçük ($p < 0,05$) bulunduğu bağımsız değişkenlerin grupları arasındaki farklılıklar “anlamlı” olarak kabul edilmiş ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir.

Verilen Puan	Seçenek	Aralık
1	Her zaman	1,00-1,74
2	Çoğunlukla	1,75-2,49
3	Ara sıra	2,50-2,24
4	Hiçbir zaman	3,25-4,00

BÖLÜM IV. BULGU ve YORUMLAR

Bu bölümde, “Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Disipline Bakış Algıları” ile ilgili olarak öğrencilere uygulanan ölçek çalışması sonuçlarından elde edilen bulgular yer almaktadır. Yapılan anket çalışması ile katılımcılara kişisel bilgiler ve disiplin suçlarına dair sorular sorularak, bağımlı-bağımsız değişkenlere ait cevaplar ve bulgular yer almaktadır.

4.1.Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular ve Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tablo 4.4.Öğrencilerin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans(f)	Yüzde(%)
Kız	41	11,1
Erkek	328	88,9
Toplam	369	100

Tablo 4.4’de görüldüğü gibi, cinsiyet durumu sorusunun dağılımı, öğrencilerden 41’i kız (%11,1) 328’i erkek (%88,9) olmak üzere toplamda 369 kişi şeklinde bulunmuştur.

Tablo 4.5.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre Dağılımı

Okuduğunuz Bölüm	Frekans(f)	Yüzde(%)
Motor Tekn.	107	29
Elektrik-Elektronik Tekn.	129	35
Bilişim Tekn.	133	36
Toplam	369	100

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi okuduğunuz bölüm sorusuna verilen cevaplar şu şekilde bulunmuştu: Motor Tekn. Alanında 107 kişi (%29); Elektrik-Elektronik Tekn. Alanında 129 kişi (%35); Bilişim Tekn. Alanında 133 kişi (%36) bulunmaktadır.

Tablo 4.6.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre Dağılımı

Sınıf Mevcudu	Frekans(f)	Yüzde(%)
10-20 Kişi	68	18,4
21-30 Kişi	171	46,3
31-40 Kişi	130	35,2
40 ve Üstü	0	0
Toplam	369	100

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi sınıf mevcudu: 10-20 olan 68 kişi (%18,4); 21-30 olan 171 kişi (%46,3); 31-40 olan 130 kişi (%130); 40 ve üstü olan 0 kişi (%0) olarak bulunmuştur.

Tablo 4.7.Öğrencilerin “**Kiminle Yaşıyorsunuz**” Değişkenine Göre Dağılımı

Kiminle Yaşadığı	Frekans(f)	Yüzde(%)
Anne-Baba	330	89,4
Anne	23	6,2
Baba	5	1,4
Aile Büyükleri	7	1,9
Diğer	4	1,1
Toplam	369	100

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi öğrencilerin kiminle yaşıyorsunuz sorusuna cevapları şu şekilde bulunmuştur: Anne-babasıyla yaşayan 330 kişi (%89,4); annesiyle yaşayan 23 kişi (%6,2); babasıyla yaşayan 5 kişi (%1,4); aile büyükleriyle yaşayan 7 kişi (% 1,9); diğer cevabını veren 4 kişi (%1,1).

Tablo 4.8.Öğrencilerin “**Annesinin Eğitimi**” Değişkenine Göre Dağılımı

Annenin Eğitim Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
İlköğretim	276	74,8
Lise	72	19,5
Üniversite	21	5,7
Toplam	369	100

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi öğrencilerin, annenizin eğitim durumu sorusuna cevapları şu şekilde bulunmuştur: Eğitim durumu ilköğretim olan 276 kişi (%74,8); lise mezunu olan 72 kişi (%19,5); üniversite mezunu olan 21 kişi (%5,7).

Tablo 4.9.Öğrencilerin “**Babasının Eğitimi**” Değişkenine Göre Dağılımı

Babanın Eğitim Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
İlköğretim	220	59,6
Lise	114	30,9
Üniversite	35	9,5
Toplam	369	100

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi öğrencilerin, babanızın eğitim durumu sorusuna cevapları şu şekilde bulunmuştur: Eğitim durumu ilköğretim olan 220 kişi (%59,6); lise mezunu olan 114 kişi (%30,9); üniversite mezunu olan 35 kişi (%9,5) bulunmaktadır.

Tablo 4.10.Öğrencilerin “Annesinin Mesleği” Değişkenine Göre Dağılımı

Annenin Meslek Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Memur	7	1,9
Serbest	32	8,7
İşçi	56	15,2
Emekli	17	4,6
Çalışmıyor	207	56,1
Diğer	50	13,6
Toplam	369	100

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi annenizin mesleği sorusu altı seçenekten oluşmaktadır. Memur olan 7 kişi (%1,9); serbest meslek olan 32 kişi (%8,7); işçi olan 56 kişi (%15,2); emekli olan 17 kişi (%4,6); çalışmıyor olan 207 kişi (%56,1); diğer cevabını veren 50 kişi (%13,6) bulunmaktadır.

Tablo 4.11.Öğrencilerin “Babasının Mesleği” Değişkenine Göre Dağılımı

Babanın Meslek Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Memur	20	5,4
Serbest	98	26,8
İşçi	113	30,6
Emekli	57	15,4
Çalışmıyor	10	2,7
Diğer	70	19
Toplam	369	100

Tablo 4.11’de görüldüğü gibi babanızın mesleği sorusu altı seçenekten oluşmaktadır. Babası memur olan 20 kişi (%5,4); serbest meslek olan 98 kişi (%26,8); işçi olan 113 kişi (%30,6); emekli olan 57 kişi (%15,4); çalışmıyor olan 10 kişi (%2,7); diğer cevabını veren 70 kişi (%19) bulunmaktadır.

Tablo 4.12.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi (Not Ortalaması)” Değişkenine Göre Dağılımı

Not Ortalaması	Frekans(f)	Yüzde(%)
0-49 Arası	18	4,9
50-59 Arası	115	31,2
60-69 Arası	152	41,2
70-84 Arası	70	19
85-100 Arası	14	3,8
Toplam	369	100

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi genel başarı düzeyiniz sorusu beş seçenekten oluşmaktadır. Not ortalaması 0-49 arası olan 18 kişi (%4,9); 50-59 arası olan 115 kişi (%31,2); 60-69 arası olan 152 kişi (%41,2); 70-84 arası olan 70 kişi (%19); 85-100 arası olan 14 kişi (%3,8) bulunmaktadır.

Tablo 4.13.Öğrencilerin “Okulda ya da Sınıfta Yapmış Olduğunuz Davranışların Hangilerinin Disiplin Suçu Olarak Nitelendirildiğini Biliyor musunuz” Değişkenine Göre Dağılımı

Disiplin Suçunu Bilme	Frekans(f)	Yüzde(%)
Evet	267	72,4
Hayır	102	27,6
Toplam	369	100

Tablo 4.13’de bulunan verilere göre ankete katılan öğrenciler, “Okulda ya da sınıfta yapmış olduğunuz davranışların hangilerinin disiplin suçu olarak nitelendirildiğini biliyor musunuz?” sorusuna 267 tanesi (%72,4) evet; 102 tanesi (%27,6) hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 4.14.Öğrencilerin Ölçek Sorularına Verdikleri Cevapların Frekans, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapmaları

	Her zaman		Çoğunlukla		Ara sıra		Hiçbir zaman		\bar{X}	Ss
	F	%	F	%	F	%	F	%		
Madde 1	25	6.8	22	6	178	48.2	144	39	3.19	.82
Madde 2	19	5.1	11	3	43	11.7	296	80.2	3.66	.76
Madde 3	12	3.3	9	2.4	31	8.4	317	85.9	3.76	.64
Madde 4	56	15.2	96	26	107	29	110	29.8	2.73	1.04
Madde 5	22	6	31	8.4	114	30.9	202	54.7	3.34	.86
Madde 6	25	6.8	23	6.2	159	43.1	162	43.9	3.24	.84
Madde 7	24	6.5	31	8.4	169	45.8	145	39.3	3.17	.84
Madde 8	41	11.1	47	12.7	168	45.5	113	30.6	2.95	.93
Madde 9	14	3.8	13	3.5	58	15.7	284	77	3.65	.72
Madde 10	48	13	77	20.9	59	16	185	50.1	3.03	1.11
Madde 11	18	4.9	31	8.4	79	21.4	241	65.3	3.47	.84
Madde 12	97	26.3	104	28.2	64	17.3	104	28.2	2.47	1.15
Madde 13	10	2.7	3	.8	19	5.1	337	91.3	3.85	.55
Madde 14	13	3.5	14	3.8	52	14.1	290	78.6	3.67	0.71
Madde 15	14	3.8	6	1.6	38	10.3	311	84.3	3.75	.66
Madde 16	14	3.8	5	1.4	34	9.2	316	85.6	3.76	.65
Madde 17	38	10.3	119	32.2	104	28.2	108	29.3	2.76	.98
Madde 18	67	18.2	103	27.9	100	27.1	99	26.8	2.62	1.06
Madde 19	32	8.7	54	14.6	103	27.9	180	48.8	3.16	.97
Madde 20	68	18.4	101	27.4	76	20.6	124	33.6	2.69	1.12

Tablo 4.14 incelendiğinde öğretmenlerin en çok puan verdikleri üç ifade aşağıda verilmiştir:

- Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız? ($\bar{X}=3,85$)
- Ders esnasında sınıftan izinsiz ayrılır mısınız? ($\bar{X}=3,76$)
- Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısınız? ($\bar{X}=3,76$)
- Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musunuz?" ($\bar{X}=3,75$)

Bu ifadeler incelendiğinde öğrencilerin öğretmenlerinin eşyalarını izin almadan kullanmadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu ise oldukça doğru bir davranıştır. Ders işlenirken sınıftan ayrılmadıkları ve öğrenciler, okul içinde veya okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranışlarda bulunmaktan çekindikleri ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, okul bünyesinde bulunan eğitim iş görenlerine karşı, okulun asli çalışanları kadar hassas yaklaşmışlardır. Ayrıca öğretmenlerine karşı da saygısız davranışlarda bulunmaktan kaçınmışlardır.

Tablo 4.14'e göre öğrencilerin en az puan verdikleri üç ifade aşağıda belirtilmiştir:

- Öğretmenlerinle tartışır mısınız? ($\bar{X}=2.47$)
- Okulda yapılan etkinlik ve törenlerden kaçtığınız olur mu? ($\bar{X}=2.62$)
- Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz? ($\bar{X}=2.69$)

Bu ifadeler incelendiğinde öğrencilerin öğretmenleriyle tartışmaktan çekinmedikleri görülmektedir. Bu ise doğru bir davranış değildir. Eğitim kurumları öğrencileri hayata hazırlayan en temel kurumlardan birisi olmasına rağmen, öğrencilerin okulda yapılan resmi etkinlik ve törenlerden kaçtıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrenciler, sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunmayı normal olarak algılamışlardır.

4.2.Öğrencilerin Disiplin Algılarına Yönelik Görüşlerinin, Bağımsız Değişkenlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediği İle İlgili Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.15.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t Testi		
				Sd	T	P
Kız	41	3,25	,51	367	,057	,954
Erkek	328	3,25	,42			

Tablo 4.15’de öğrencilerin disiplin algılarına yönelik görüşlerinin, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-Testi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, cinsiyet değişkenine göre istenmeyen davranışların üzerindeki etkisine ilişkin verdikleri cevaplar yer almaktadır. Araştırmada aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır(p=,189). Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Yapılan bağımsız grup t-Testi sonucunda, öğrencilerin cinsiyetleri ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır(t=,057; p>0,05). Öğrencilerin kız veya erkek olmasının disiplin algılarını etkilemediği görülmektedir.

Tablo 4.16.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Okudukları Bölüm” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Testi Sonuçları

Okuduğunuz Bölüm	N	\bar{X}	F	P
Motorlu Araçlar Tekn.	107	3,19	8,579	,000
Elektrik-Elektronik Tekn.	129	3,16		
Bilişim Tekn.	133	3,37		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.16’da görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin okudukları alanların, disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur($F=8,589$; $p<0,05$).

Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere, tamamlayıcı analizlerde Post-Hoc Scheffe uygulanmıştır. ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene’s testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır($p=,253$). Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Okuduğunuz Bölüm	(J) Okuduğunuz Bölüm	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,028	,055	,875
	Bilişim Tekn.	-,173*	,055	,008
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,028	,055	,875
	Bilişim Tekn.	-,202*	,052	,001
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,173*	,055	,008
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,202*	,052	,001

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.17’de görüldüğü üzere, öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların okudukları alan değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan analizde farklılık bulunmuştur. Analiz sonucunda Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu ile Elektrik-Elektronik ve Motorlu Araçlar Tekn. alanlarında okuyan öğrenci grupları arasında Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik ve Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az disiplin suçu işleyeceğini göstermektedir.

Tablo 4.18.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Testi Sonuçları

Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	F	P
10-20 kişi	68	3,36	6,408	,002
21-30 kişi	171	3,28		
31-40 kişi	130	3,15		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.18’te görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, sınıf mevcutlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin sınıf mevcutlarının disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur(F=6,408; p<0,05).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene’s testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır(p=,131). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere, tamamlayıcı analizlerde Post-Hoc Scheffe uygulanmıştır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.19.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,083	,061	,397
	31-40 kişi	,214*	,064	,004
21-30 kişi	10-20 kişi	-,083	,061	,397
	31-40 kişi	,130*	,049	,033
31-40 kişi	10-20 kişi	-,214*	,064	,004
	21-30 kişi	-,130*	,049	,033

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.19’da görüldüğü üzere yapılan analiz sonucunda, sınıf mevcudu 10-20 ve 21-30 kişi olan öğrenci grupları ile sınıf mevcudu 31-40 kişi olana öğrenci grubu arasında sınıf

mevcudu 10-20 ve 21-30 kişi olan ğrenci grupları lehine, istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, sınıf mevcudu 10-20 ve 21-30 kişi olan ğrenci gruplarının, sınıf mevcudu 31-40 kişi olana ğrenci grubuna göre daha az disiplin suçu işleyeceğini göstermektedir. Ayrıca bu durum sınıf mevcudu arttıkça disiplin suçu işleme olaylarının artacağını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.20.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “**Kiminle Yaşadığı**” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları

Kiminle Yaşıyorsunuz?	N	\bar{X}	F	P
Anne-babayla	330	3,25	,231	,921
Anneyle	23	3,29		
Babayla	5	3,14		
Aile büyükleriyle	7	3,17		
Diğer	4	3,16		
Total	369	3,25		

Tablo 4.20’de öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, kiminle yaşıyorsunuz sorusuna verdiği cevaplara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Öğrencilerin kiminle yaşıyorsunuz sorusuna verdiği cevaplar ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F = ,231$; $p > 0,05$). Bu durumda, öğrencilerin kiminle yaşadığının disiplin algılarını fazla etkilemediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.21.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “**Annenin Eğitim Durumu**” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları

Annenin Eğitimi	N	\bar{X}	F	P
İlköğretim	276	3,28	6,832	,001
Lise	72	3,23		
Üniversite	21	2,92		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.21’de görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, annenin eğitim durumu sorusuna verdiği cevaplara göre

anlamli bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,832$; $p<0,05$).

Anlamli farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı saptanmıştır ($p=,01$). Bunun üzerine varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiş ve şu sonuca ulaşılmıştır:

Tablo 4.22. Tamhane's T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annenin Eğitimi	(J) Annenin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,050	,056	,669
	Üniversite	,355*	,096	,001
Lise	İlköğretim	-,050	,056	,669
	Üniversite	,304*	,106	,017
Üniversite	İlköğretim	-,355*	,096	,001
	Lise	-,304*	,106	,017

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.22'de görüldüğü üzere analiz sonucunda, annelerinin eğitim durumu ilköğretim ve lise olan öğrenci grupları ile annelerinin eğitim durumu üniversite olan öğrenci grubu arasında, annelerinin eğitim durumu ilköğretim ve lise olan öğrenci grupları lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, annelerinin eğitim durumu ilköğretim ve lise olan öğrenci gruplarının, annelerinin eğitim durumu üniversite olan öğrenci grubuna göre daha az disiplin suçu işleyeceğini göstermektedir. Görüldüğü üzere öğrencilerin annelerinin öğrenim seviyeleri arttıkça disiplin suçu işleme olaylarının artabileceğini göstermektedir.

Tablo 4.23.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “**Babanızın Eğitim Durumu**” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Testi Sonuçları

Babanın Eğitimi	N	\bar{X}	F	P
İlköğretim	220	3,29	3,194	,042
Lise	114	3,19		
Üniversite	35	3,15		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.23’de görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, babanızın eğitim durumu sorusuna verdiği cevaplara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin babalarının eğitim durumları ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,194$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene’s testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı saptanmıştır ($p=,044$). Bunun üzerine varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiş ve şu sonuca ulaşılmıştır:

Tablo 4.24.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Babanın Eğitimi	(J) Babanın Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,103	,050	,114
	Üniversite	,145	,096	,364
Lise	İlköğretim	-,103	,050	,114
	Üniversite	,041	,101	,968
Üniversite	İlköğretim	-,145	,096	,364
	Lise	-,041	,101	,968

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.24’de öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların, babanızın eğitim durumu sorusuna verdiği cevaplara göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Tamhane’s T2 testi sonucunda gruplar arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.25.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “**Annenizin Mesleği**” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları

Annenin Mesleği	N	\bar{X}	F	P
Memur	7	3,05	,711	,615
Serbest	32	3,19		
İşçi	56	3,27		
Emekli	17	3,19		
Çalışmıyor	207	3,27		
Diğer	50	3,20		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.25’de görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, annenizin mesleği sorusuna verdiği cevaplara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin annelerinin meslekleri ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır(F=,711; p>0,05).

Tablo 4.26.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “**Babanızın Mesleği**” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi)Testi Sonuçları

Babanın Mesleği	N	\bar{X}	F	P
Memur	20	3,10	1,147	,335
Serbest	99	3,23		
İşçi	113	3,24		
Emekli	57	3,23		
Çalışmıyor	10	3,19		
Diğer	70	3,34		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.26’da görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, babanızın mesleği sorusuna verdiği cevaplara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin babalarının meslekleri ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,147$; $p>0,05$).

Tablo 4.27. Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “**Derslerdeki Genel Başarı Düzeyi (Not Ortalaması)**” Değişkenine Göre ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Testi Sonuçları

Genel başarı düzeyiniz nedir?	N	\bar{X}	F	P
0-49 arası	18	2,96	5,177	,000
50-59 arası	115	3,20		
60-69 arası	152	3,25		
70-84 arası	70	3,33		
85-100 arası	14	3,57		
Toplam	369	3,25		

Tablo 4.27’de görüldüğü üzere öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamalarının, derslerdeki genel başarı düzeyiniz sorusuna verdiği cevaplara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin derslerdeki genel başarı düzeyleri ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,177$; $p<0,05$).

Bu işlemin ardından ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. Levene’s testi ile varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($p=,000$). Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin nedeni testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda Tablo 4.28’de verilmiştir.

Tablo 4.28.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Derslerdeki genel başarı düzeyiniz	(J) Derslerdeki genel başarı düzeyiniz	Ort. Farkı (I-J)	sh	P
0-49 arası	50-59 arası	-,231	,107	,331
	60-69 arası	-,283	,105	,130
	70-84 arası	-,367*	,112	,031
	85-100 arası	-,609*	,151	,003
50-59 arası	0-49 arası	,231	,107	,331
	60-69 arası	-,052	,052	,912
	70-84 arası	-,136	,064	,347
	85-100 arası	-,377*	,120	,045
60-69 arası	0-49 arası	,283	,105	,130
	50-59 arası	,052	,052	,912
	70-84 arası	-,084	,061	,758
	85-100 arası	-,325	,118	,113
70-84 arası	0-49 arası	,367*	,112	,031
	50-59 arası	,136	,064	,347
	60-69 arası	,084	,061	,758
	85-100 arası	-,241	,124	,440
85-100 arası	0-49 arası	,609*	,151	,003
	50-59 arası	,377*	,120	,045
	60-69 arası	,325	,118	,113
	70-84 arası	,241	,124	,440

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.28’de öğrencilerin disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların, derslerdeki genel başarı düzeyiniz sorusuna verdiği cevaplara göre, hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan analiz farklılık bulunmuştur. Analiz sonucunda, derslerdeki genel başarı düzeyi 70-84 ve 85-100 arası öğrenci grupları ile derslerdeki genel başarı düzeyi 0-49 arası öğrenci grubu arasında derslerdeki genel başarı düzeyi 70-84 ve 85-100 arası öğrenci grupları lehine istatistiksel olarak, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ayrıca derslerdeki genel başarı düzeyi 85-100 arası öğrenci grubu ile derslerdeki genel başarı düzeyi 50-59 arası öğrenci grubu arasında derslerdeki genel başarı düzeyi 85-100 arası öğrenci grupları lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum, derslerindeki başarı düzeyleri yüksek öğrencilerin, başarısız öğrencilere göre daha az disiplin suçu işleyeceğini göstermektedir.

Tablo 4.29.Öğrencilerin Disiplin Algılarına İlişkin Görüşlerinin “Okulda ya da Sınıfta Yapmış Olduğunuz Davranışların Hangilerinin Disiplin Suçu Olarak Nitelendirildiğini Biliyor musunuz?” Değişkenine İlişkin Yapılan Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları

Hangi davranışlar disiplin suçu olarak nitelendirilir, biliyor musunuz?	N	\bar{X}	Ss	t Testi		
				Sd	t	P
Evet	267	3,29	,430	367	2,833	,005
Hayır	102	3,14	,429			

Öğrencilerin disiplin algılarına yönelik görüşlerinin, okulda ya da sınıfta yapmış olduğunuz davranışların hangilerinin disiplin suçu olarak nitelendirildiğini biliyor musunuz, sorusuna verdiği cevaplara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-testi yapılmıştır. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce, Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olduğu saptanmıştır ($p=,745$). Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.29’da görüldüğü üzere öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin hangi davranışlar disiplin suçu olarak nitelendirilir, biliyor musunuz, sorusuna verdiği cevaplar ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur($t=2,833$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık evet cevabı veren öğrencilerin lehinde gerçekleşmiştir. Bu durum, hangi davranışlar disiplin suçu olarak nitelendirilir, biliyor musunuz, sorusuna evet cevabı veren öğrencilerin, hayır cevabı veren öğrencilere göre daha az disiplin suçu işleyeceği görülmektedir.

4.3.Öğrencilerin Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların, Bağımsız Değişkenlere Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Test Etmek İçin Yapılan Değerlendirmeler

Bu bölümde, sadece anlamlı fark çıkan sorulara ilişkin sonuç tablolarına yer verilmiştir. Anket çalışmasında iki şık bulunan ifadeler için t-Testi; ikiden fazla şık bulunan ifadeler için Anova testi uygulanmıştır. Anova’da anlamlı çıkan ifadeler için Post-Hoc Scheffe ve Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma testi uygulanıp farklılıkların hangi gruplar arasında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.30.Öğrencilerin “Cinsiyete” Değişkenine Göre “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Anket Maddesi	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	T	P
S.1	Kız	41	2.95	.92	-2.01	0.04
	Erkek	328	3.22	.81		

Tablo 4.30’a göre, kız ve erkek öğrenciler arasında **“Arkadaşlarıyla kavga eder misin?”** sorusuna verilen cevaplardan elde edilen puanlar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Puan ortalamalarına göre, erkek öğrenciler bu ifadeye daha fazla katılmaktadır. Yani, erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha fazla kavga ettiği görülmektedir.

Tablo 4.31.Öğrencilerin “Cinsiyete” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Anket Maddesi	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	T	P
S.10	Kız	41	2.63	1.13	-2.45	0.01
	Erkek	328	3.08	1.09		

Tablo 4.31’e göre, kız ve erkek öğrenciler arasında **“Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?”** sorusuna verilen cevaplardan elde edilen puanlar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Puan ortalamalarına göre, erkek öğrenciler kız öğrencilere göre kılık-kıyafet yönetmeliğine daha uygun giyindiklerini düşünmektedir.

Tablo 4.32.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.01	Motor Araçlar Tekn.	107	3.15	.079	8.02	.000
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	3.00	.077		
	Bilişim Tekn.	133	3.40	.063		

Tablo 4.32’de görüldüğü gibi öğrencilerin bölümlerine göre, **“Arkadaşlarıyla kavga eder misin?”** sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuş ve

öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde bu davranışın en çok Motorlu Araçlar Tekn. alanı öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.33.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motor Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,151	,106	,364
	Bilişim Tekn.	-,247	,105	,066
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,151	,106	,364
	Bilişim Tekn.	-,398*	,100	,000
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,247	,105	,066
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,398*	,100	,000

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.33’de görüldüğü üzere öğrencilerin, bu soruya verdiği cevapların okudukları bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu ile Elektrik-Elektro Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu arasında Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az kavga ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.34.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Derste, söz almadan konuşur musun?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.06	Motorlu Araçlar Tekn.	107	3.18	.089	7.19	.001
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	3.06	.075		
	Bilişim Tekn.	133	3.45	.062		

Tablo 4.34’de görüldüğü gibi öğrencilerin bölümlerine göre, “**Derste, söz almadan konuşur musun?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde derste söz almadan konuşma davranışının en çok Elektrik-Elektronik Tekn. alanı öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.35.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,117	,108	,561
	Bilişim Tekn.	-,264	,108	,052
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,117	,108	,561
	Bilişim Tekn.	-,381*	,102	,001
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,264	,108	,052
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,381*	,102	,001

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.35’de görüldüğü gibi öğrencilerin “**Derste, söz almadan konuşur musun?**” sorusuna verdiği cevapların okudukları bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu ile Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu arasında, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre derste söz almadan daha az konuştukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.36.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmedigin olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.07	Motorlu Araçlar Tekn.	107	3,23	,830	3,559	,029
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	3,02	,930		
	Bilişim Tekn.	133	3,28	,734		

Tablo 4.36’da görüldüğü gibi öğrencilerin bölümlerine göre, **“Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmedigin olur mu?”** sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde ders araç-gereçlerini getirmeyen grubun, en çok Elektrik-Elektronik Tekn. bölümü öğrencileri olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.37.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,210	,109	,158
	Bilişim Tekn.	-,052	,108	,891
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,210	,109	,158
	Bilişim Tekn.	-,262*	,103	,041
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,052	,108	,891
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,262*	,103	,041

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.37’de görüldüğü gibi öğrencilerin **“Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmedigin olur mu?”** sorusuna verdiği cevapların okudukları bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda Bilişim Teknolojileri Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu ile Elektrik-Elektro Tekn.

alanında okuyan öğrenci grubu arasında Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre derse, araç-gereçlerini getirerek daha hazırlıklı daha çok geldikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.38. Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.08	Motorlu Araçlar Tekn.	107	2.90	.088	3.76	.024
	Elektrik.-Elektronik Tekn.	129	2.82	.084		
	Bilişim Tekn.	133	3.12	.078		

Tablo 4.38’de görüldüğü gibi öğrencilerin bölümlerine göre, “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, bu davranışın en çok Elektrik-Elektronik Tekn. alanı öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi ($*,05$ seviyesinde anlamlı farklılık vardır) sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.39. Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,084	,121	,784
	Bilişim Tekn.	-,221	,120	,188
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,084	,121	,784
	Bilişim Tekn.	-,306*	,114	,030
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,221	,120	,188
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,306*	,114	,030

Tablo 4.39’da görüldüğü gibi öğrencilerin “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)**” sorusuna verdiği cevapların okudukları bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Teknolojileri Alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az başka şeylerle uğraştığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.40.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.10	Motor Araçlar Tekn.	107	2.96	.114	3.30	.038
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	2.89	.097		
	Bilişim Tekn.	133	3.22	.088		

Tablo 4.40’da görüldüğü gibi öğrencilerin bölümlerine göre, “**Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, bu davranışın en çok Elektrik-Elektronik Tekn. alanı öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.41.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,071	,144	,886
	Bilişim Tekn.	-,262	,143	,187
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,071	,144	,886
	Bilişim Tekn.	-,334	,136	,051
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,262	,143	,187
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,334	,136	,051

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.41’de görüldüğü gibi öğrencilerin bu soruya ait verdiği cevapların okudukları, bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4.42.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.14	Motorlu Araçlar Tekn.	107	3.57	,859	3.96	.020
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	3.62	,718		
	Bilişim Tekn.	133	3.81	,538		

Tablo 4.42’de öğrencilerin okuduğu bölüme göre “**Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde öğretmenlerinin sözünü kesme davranışının en çok Motorlu Araçlar Tekn. alanı öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.43.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	-,057	,104	,926
	Bilişim Tekn.	-,241*	,095	,036
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,057	,104	,926
	Bilişim Tekn.	-,184	,078	,059
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,241*	,095	,036
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,184	,078	,059

*,.05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.43’de görüldüğü gibi öğrencilerin bu soruya verdiği cevapların, okudukları bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu ile Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu arasında, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az öğretmenlerinin sözünü kestiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.44.Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısın?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.16	Motorlu Araçlar Tekn.	107	3.71	.070	5.24	.006
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	3.65	.067		
	Bilişim Tekn.	133	3.90	.037		

Tablo 4.44’de öğrencilerin bölümlerine göre, **“Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısın?”** sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere karşı kaba ve saygısız davranışlarda bulunma en çok Elektrik-Elektronik Tekn. alanı öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.45. Tamhane's T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	,060	,097	,898
	Bilişim Tekn.	-,190	,079	,053
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	-,060	,097	,898
	Bilişim Tekn.	-,250*	,077	,004
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,190	,079	,053
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,250*	,077	,004

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.45’de görüldüğü gibi öğrencilerin bu soruya verdiği cevapların, okudukları bölüme göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu ile Elektrik-Elektro Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu arasında Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Alanında okuyan öğrencilere göre daha az okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere karşı kaba ve saygısız davranışlarda bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.46. Öğrencilerin “Okuduğu Bölüm” Değişkenine Göre “Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Okuduğu Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	P
S.20	Motorlu Araçlar Tekn.	107	2.49	.111	3.42	.034
	Elektrik-Elektronik Tekn.	129	2.67	.094		
	Bilişim Tekn.	133	2.87	.097		

Tablo 4.46’da görüldüğü gibi öğrencilerin bölümlerine göre, **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin bölümlerine göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde bu davranışların en çok Motorlu Araçlar Tekn. alanı

öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir ve farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.47. Tamhane's T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Alanınız	(J) Alanınız	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
Motorlu Araçlar Tekn.	Elektrik-Elektronik Tekn.	-,179	,145	,527
	Bilişim Tekn.	-,376*	,148	,034
Elektrik-Elektronik Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,179	,145	,527
	Bilişim Tekn.	-,197	,135	,376
Bilişim Tekn.	Motorlu Araçlar Tekn.	,376*	,148	,034
	Elektrik-Elektronik Tekn.	,197	,135	,376

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.47'de öğrencilerin bu soruya verdiği cevapların, bölümlerine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonucunda Bilişim Teknolojileri Alanında okuyan öğrenci grubu ile Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu arasında Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az kopya çektikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.48. Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.01	10-20 kişi	68	3,36	,731	3,894	,021
	21-30 kişi	171	3,23	,779		
	31-40 kişi	130	3,04	,913		

Tablo 4.48'de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, “Arkadaşlarıyla kavga eder misin?” sorusuna ait yapılan analizde sınıf mevcutları arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, bu soruya ait ortalama sonuçları

incelendiğinde arkadaşlarıyla kavga etme davranışını en çok 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerinde tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.49.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,127	,117	,555
	31-40 kişi	,321*	,122	,034
21-30 kişi	10-20 kişi	-,127	,117	,555
	31-40 kişi	,193	,095	,130
31-40 kişi	10-20 kişi	,247	,105	,066
	21-30 kişi	,398*	,100	,000

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.49’da öğrencilerin, “**Arkadaşlarıyla kavga eder misin?**” sorusuna verdiği cevapların sınıf mevcutlarına göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu ile sınıf mevcudu 31-40 kişi arasında olan öğrenci grubu arasında, sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda sınıf mevcudu 10-20 kişi olan öğrenci grubunun sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıflara göre daha az kavga ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.50.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.04	10-20 kişi	68	2,67	1,042	3,198	,042
	21-30 kişi	171	2,87	1,058		
	31-40 kişi	130	2,57	1,018		

Tablo 4.50’de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, “**Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?**” sorusuna ait yapılan analizde

sınıf mevcutları arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin derse zamanında gelmeyerek ders hazırlığını yapmama davranışını en çok, 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.51.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	-,200	,149	,406
	31-40 kişi	,099	,155	,816
21-30 kişi	10-20 kişi	,200	,149	,406
	31-40 kişi	,300*	,121	,048
31-40 kişi	10-20 kişi	-,099	,155	,816
	21-30 kişi	-,300*	,121	,048

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.51’de öğrencilerin, **“Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?”** sorusuna verdiği cevapların sınıf mevcuduna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda sınıf mevcudu 21-30 kişi arasında olan öğrenci grubu ile sınıf mevcudu 31-40 kişi arasında olan öğrenci grubu arasında, sınıf mevcudu 21-30 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda sınıf mevcudu 21-30 kişi olan öğrenci grubunun sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıflara göre daha çok derse zamanında gelerek, ders hazırlıklarını yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.52.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Derste, söz almadan konuşur musun?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.06	10-20 kişi	68	3,45	,584	4,927	,008
	21-30 kişi	171	3,28	,855		
	31-40 kişi	130	3,07	,920		

Tablo 4.52’de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, “**Derste, söz almadan konuşur musun?**” sorusuna ait yapılan analizde farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre sorusuna ait ortalama sonuçları incelendiğinde öğrencilerin derste söz almadan konuşma davranışını en çok 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.53.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,175	,120	,346
	31-40 kişi	,378*	,125	,011
21-30 kişi	10-20 kişi	-,175	,120	,346
	31-40 kişi	,203	,097	,114
31-40 kişi	10-20 kişi	-,378*	,125	,011
	21-30 kişi	-,203	,097	,114

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.53’de öğrencilerin bu soruya verdiği cevapların, sınıf mevcuduna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu ile sınıf mevcudu 31-40 kişi arasında olan öğrenci grubu arasında, sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda sınıf mevcudu 10-20 kişi olan öğrenci grubunun sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıflara göre daha az derste söz almadan konuştukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.54.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.08	10-20 kişi	68	3,25	,740	5,083	,007
	21-30 kişi	171	2,95	1,016		
	31-40 kişi	130	2,80	,890		

Tablo 4.54’de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)**” sorusuna ait yapılan analizde farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin ders esnasında başka şeylerle uğraşma davranışının en çok 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.55.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,296	,132	,084
	31-40 kişi	,442*	,138	,007
21-30 kişi	10-20 kişi	-,296	,132	,084
	31-40 kişi	,145	,107	,403
31-40 kişi	10-20 kişi	-,442*	,138	,007
	21-30 kişi	-,145	,107	,403

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.55’de öğrencilerin, “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)**” sorusuna verdiği cevapların sınıf mevcuduna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu ile sınıf mevcudu 31-40 kişi arasında olan öğrenci grubu arasında, sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda sınıf mevcudu 10-20 kişi olan öğrenci grubunun, sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıflara göre daha az derste başka şeylerle uğraştığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.56.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.14	10-20 kişi	68	3,86	,382	4,833	,008
	21-30 kişi	171	3,70	,676		
	31-40 kişi	130	3,54	,854		

Tablo 4.56’da görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, “**Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?**” sorusuna ait yapılan analizde farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde öğrencilerin, öğretmenlerinin sözünü kesme davranışının en çok 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.57.Tamhane T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,165	,069	,053
	31-40 kişi	,321*	,088	,001
21-30 kişi	10-20 kişi	-,165	,069	,053
	31-40 kişi	,155	,091	,244
31-40 kişi	10-20 kişi	-,321*	,088	,001
	21-30 kişi	-,155	,091	,244

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.57’de öğrencilerin, “**Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?**” sorusuna verdiği cevapların sınıf mevcuduna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane T2 testi sonucunda sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu ile sınıf mevcudu 31-40 kişi arasında olan öğrenci grubu arasında, sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda sınıf mevcudu 10-20 kişi olan

öğrenci grubunun sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıflara göre daha az öğretmenlerinin sözünü kestikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.58.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine Göre “Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun? (Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıcı sözler sarfetmek)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.15	10-20 kişi	68	3,95	,206	7,359	,001
	21-30 kişi	171	3,78	,596		
	31-40 kişi	130	3,59	,859		

Tablo 4.58’de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, “**Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun?**” sorusuna ait yapılan analizde farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde öğrencilerin, öğretmenlerine karşı saygısız davranışta bulunma sorusuna en çok 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.59.Tamhane T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,166*	,052	,005
	31-40 kişi	,363*	,079	,000
21-30 kişi	10-20 kişi	-,166*	,052	,005
	31-40 kişi	,197	,088	,077
31-40 kişi	10-20 kişi	-,363*	,079	,000
	21-30 kişi	-,197	,088	,077

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.59’da öğrencilerin, “**Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun?**” sorusuna verdiği cevapların sınıf mevcuduna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane T2 testi ile sınıf mevcudu 10-20 kişi

arasında olan öğrenci grubu ile 21-30 ve 31-40 kişi arasında olan gruplar arasında, sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmış ve sınıf mevcudu 10-20 kişi olan öğrenci grubunun sınıf mevcudu 21-30 ve 31-40 kişi olan sınıflara göre öğretmenlerine karşı daha az saygısız davranışlarda buldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.60.Öğrencilerin “Sınıf Mevcudu” Değişkenine göre “Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Sınıf Mevcudu	N	\bar{X}	SS	F	P
S.20	10-20 kişi	68	2,98	1,057	5,001	,007
	21-30 kişi	171	2,74	1,128		
	31-40 kişi	130	2,47	1,108		

Tablo 4.60’da görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna ait yapılan analizde farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin sınavlarda konuşmak, kopya çekmek davranışının en çok 31-40 kişi arası olan sınıflardaki öğrencilerinde olduğu tespit edilmiş ve farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.61.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
10-20 kişi	21-30 kişi	,242	,158	,313
	31-40 kişi	,508*	,165	,010
21-30 kişi	10-20 kişi	-,242	,158	,313
	31-40 kişi	,265	,129	,121
31-40 kişi	10-20 kişi	-,508*	,165	,010
	21-30 kişi	,24260	,15899	,313

Tablo 4.61’de öğrencilerin, **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna verdiği cevapların sınıf mevcuduna göre hangi alt gruplar

arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu ile sınıf mevcudu 31-40 kişi arasında olan öğrenci grubu arasında, sınıf mevcudu 10-20 kişi arasında olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda sınıf mevcudu 10-20 kişi olan öğrenci grubunun sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıflara göre daha az sınavlarda konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

➤ **Öğrencilerin “Kiminle Yaşıyorsunuz” Değişkenine Göre “Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların” Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları:**

Öğrencilerin kiminle yaşadığı değişkeni ile her bir ölçek maddesine ilişkin verdikleri cevaplar arasında yapılan tek yönlü Varyans (ANOVA) analizi sonucunda, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.62. Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Derste, söz almadan konuşur musun?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Annesinin Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.06	İlköğretim	276	3,23	,838	3,317	,037
	Lise	72	3,38	,779		
	Üniversite	21	2,85	1,062		

Tablo 4.62’de görüldüğü gibi öğrencilerin annesinin eğitim durumuna göre, **“Derste, söz almadan konuşur musun?”** sorusuna ait yapılan analizde farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin annesinin eğitim durumuna göre “Derste, söz almadan konuşur musun?” sorusuna ait ortalama sonuçları incelendiğinde derste söz almadan konuşma davranışını en çok annesi üniversite mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.63.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annesinin Eğitimi	(J) Annesinin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	-,157	,111	,371
	Üniversite	,374	,190	,146
Lise	İlköğretim	,157	,111	,371
	Üniversite	,531*	,208	,040
Üniversite	İlköğretim	-,374	,190	,146
	Lise	-,531*	,208	,040

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.63’de öğrencilerin, “**Derste, söz almadan konuşur musun?**” sorusuna verdiği cevapların annelerinin eğitim durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda annesi lise mezunu olan öğrenci grubu ile annesi üniversite mezunu olan öğrenci grubu arasında, annesi lise mezunu olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda annesi lise mezunu olan öğrencilerin, annesi üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha az derste söz almadan konuştukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.64.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmediğiniz olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Annesinin Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.07	İlköğretim	276	3,21	,805	5,045	,007
	Lise	72	3,20	,838		
	Üniversite	21	2,61	1,116		

Tablo 4.64’de görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim durumu değişkenine göre, “**Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmediğiniz olur mu?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin annesinin eğitim durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, ders araç-gereç getirmeme davranışının, en çok annesi üniversite mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.65.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annesinin Eğitimi	(J) Annesinin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,005	,110	,999
	Üniversite	,594*	,188	,007
Lise	İlköğretim	-,005	,110	,999
	Üniversite	,589*	,206	,018
Üniversite	İlköğretim	-,594*	,188	,007
	Lise	-,589*	,206	,018

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.65’de öğrencilerin, “Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmediğiniz olur mu?” sorusuna verdiği cevapların annelerinin eğitim durumlarına göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda, eğitim durumu ilköğretim olan öğrenci grubu ile annesinin eğitim durumu üniversite olan öğrenci grubu arasında, annesinin eğitim durumu ilköğretim olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda anneleri ilköğretim mezunu olan öğrenci grubunun, anneleri üniversite mezunu olan öğrenci grubuna göre daha çok ders araç-gereçlerini getirmediği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.66.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Annesinin Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.08	İlköğretim	276	2,99	,916	4,294	,014
	Lise	72	2,97	,949		
	Üniversite	21	2,38	1,023		

Tablo 4.66’da görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre, “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler en çok ders esnasında başka şeylerle uğraştıkları tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu

belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.67.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annesinin Eğitimi	(J) Annesinin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,024	,122	,981
	Üniversite	,615*	,210	,015
Lise	İlköğretim	-,024	,122	,981
	Üniversite	,591*	,230	,038
Üniversite	İlköğretim	-,615*	,210	,015
	Lise	-,591*	,230	,038

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.67’de öğrencilerin, “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın?**” sorusuna verdiği cevapların annesinin eğitimi durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda, anneleri ilköğretim ve lise mezunu olan öğrenci grupları ile üniversite mezunu olan öğrenci grubu arasında, ilköğretim ve lise mezunu olan öğrenci grupları lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anneleri ilköğretim ve lise mezunu olan öğrencilerin, anneleri üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha az ders esnasında başka şeylerle uğraştığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.68.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Ders esnasında anlamsız sesler çıkarıp dikkat dağıtmaya çalışır mısın? (Dikkat dağıtıcı sözlü ya da fiziksel gürültü yapar mısın?)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Annesinin Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.09	İlköğretim	276	3,69	,684	5,801	,003
	Lise	72	3,68	,667		
	Üniversite	21	3,14	1,152		

Tablo 4.68’de öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre, “**Ders esnasında anlamsız sesler çıkarıp dikkat dağıtmaya çalışır mısın?**” sorusuna ait yapılan analizde, bölümler

arasında farklılıklar bulunmuş ve bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde ise ders esnasında bu tarz davranışları en çok anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerde tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.69.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annesinin Eğitimi	(J) Annesinin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,011	,094	,993
	Üniversite	,549*	,161	,003
Lise	İlköğretim	-,011	,094	,993
	Üniversite	,537*	,177	,011
Üniversite	İlköğretim	-,549*	,161	,003
	Lise	-,537*	,177	,011

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Öğrencilerin “**Ders esnasında anlamsız sesler çıkarıp dikkat dağıtmaya çalışır mısınız?**” sorusuna verdiği cevapların annelerinin eğitim durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda anneleri ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu ile üniversite mezunu olan öğrenci grubu arasında, ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Annelerinin eğitim durumu ilköğretim olan öğrenci grubunun, anneleri üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha az ders esnasında anlamsız sesler çıkardığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.70.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Annesinin Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.10	İlköğretim	276	3,13	1,067	4,401	,013
	Lise	72	2,76	1,204		
	Üniversite	21	2,66	1,154		

Tablo 4.70’de görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre, “**Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuş ve öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinme davranışını en çok annesi üniversite mezunu olan öğrencilerinde tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.71.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annesinin Eğitimi	(J) Annesinin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,366*	,145	,043
	Üniversite	,463	,249	,178
Lise	İlköğretim	-,366*	,145	,043
	Üniversite	,097	,272	,938
Üniversite	İlköğretim	-,463	,249	,178
	Lise	-,097	,272	,938

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.71’de görüldüğü gibi öğrencilerin bu soruya verdiği cevapların, hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda annelerinin eğitim durumu ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu ile annelerinin eğitim durumu lise olan öğrenci grubu arasında, anneleri ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Anneleri ilköğretim mezunu olan öğrenci grubunun, anneleri lise mezunu olan öğrenci grubuna göre daha az kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyindiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.72.Öğrencilerin “Annesinin Eğitimi” Değişkenine Göre “Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Annesinin Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.13	İlköğretim	276	3,86	,532	4,000	,019
	Lise	72	3,88	,429		
	Üniversite	21	3,52	,980		

Tablo 4.72’de görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre, “**Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız?**” sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanma davranışını en çok annelerinin eğitim durumu üniversite olan, öğrencilerde tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.73.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Annesinin Eğitimi	(J) Annesinin Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	-,022	,072	,951
	Üniversite	,342*	,124	,024
Lise	İlköğretim	,022	,072	,951
	Üniversite	,365*	,136	,029
Üniversite	İlköğretim	-,342*	,124	,024
	Lise	-,365*	,136	,029

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.73’de öğrencilerin “**Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız?**” sorusuna verdiği cevapların annelerinin eğitim durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda, annelerinin eğitim durumu ilköğretim olan öğrenci grubu ile annelerinin eğitim durumu lise ve üniversite olan öğrenci grupları arasında, annelerinin eğitim durumu ilköğretim olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda annelerinin eğitim durumu ilköğretim olan öğrencilerin, annelerinin eğitim durumu lise ve üniversite olan öğrencilere göre daha az öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullandıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.74.Öğrencilerin “Babalarının Eğitim” Değişkenine Göre “Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Babasının Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.10	İlköğretim	220	3,21	1,050	8,409	,000
	Lise	114	2,80	1,127		
	Üniversite	35	2,60	1,193		

Tablo 4.74’de görüldüğü gibi öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre, **“Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?”** sorusuna ait yapılan analizde bölümler arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin babasının eğitim durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı davranışı en çok babası üniversite mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.75.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Babasının Eğitimi	(J) Babasının Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,411*	,125	,005
	Üniversite	,618*	,198	,008
Lise	İlköğretim	-,411*	,125	,005
	Üniversite	,207	,210	,617
Üniversite	İlköğretim	-,618*	,198	,008
	Lise	-,207	,210	,617

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.75’e incelendiğinde öğrencilerin, **“Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?”** sorusuna verdiği cevapların babalarının eğitim durumlarına göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda babası ilköğretim mezunu öğrenci grubu ile babası lise ve üniversite mezunu olan öğrenci grupları arasında, babası ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin,

babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha az kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı davrandıkları ortaya çıkmaktadır

Tablo 4.76.Öğrencilerin “Babalarının Eğitim” Değişkenine Göre “Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Babasının Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.13	İlköğretim	220	3,91	,378	10,811	,000
	Lise	114	3,85	,583		
	Üniversite	35	3,45	1,038		

Tablo 4.76’da görüldüğü gibi öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre, “Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız?” sorusuna ait yapılan analizde babalarının eğitim durumları arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin babasının eğitim durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde bu davranışların en çok babası üniversite mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiş ve Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.77.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Babasının Eğitimi	(J) Babasının Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,062	,060	,656
	Üniversite	,456*	,177	,043
Lise	İlköğretim	-,062	,060	,656
	Üniversite	,393	,183	,111
Üniversite	İlköğretim	-,456*	,177	,043
	Lise	-,393	,183	,111

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.77’de öğrencilerin “Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız?” sorusuna verdiği cevapların babalarının eğitim durumlarına göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda, babası ilköğretim

mezunu olan öğrenci grubu ile babası üniversite mezunu olan olan öğrenci grubu arasında, ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmış ve babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin, üniversite mezunu olan gruba göre öğretmenlerinin eşyalarını daha az izinsiz kullandıkları çıkmaktadır.

Tablo 4.78.Öğrencilerin “Babalarının Eğitim” Değişkenine Göre “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Babasının Eğitimi	N	\bar{X}	SS	F	P
S.17	İlköğretim	220	2,84	,985	3,253	,040
	Lise	114	2,57	,986		
	Üniversite	35	2,88	,932		

Tablo 4.78’de öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre, “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” sorusuna ait yapılan analizde babalarının eğitim durumları arasında farklılıklar bulunmuş ve öğrencilerin babasının eğitim durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, okul ve sınıfının çevresini kirletme davranışını en çok babası lise mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.79.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Babasının Eğitimi	(J) Babasının Eğitimi	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
İlköğretim	Lise	,275*	,113	,048
	Üniversite	-,040	,171	,994
Lise	İlköğretim	-,275*	,113	,048
	Üniversite	-,315	,182	,245
Üniversite	İlköğretim	,040	,171	,994
	Lise	,315	,182	,245

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.79’da öğrencilerin “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” sorusuna verdiği cevapların babalarının eğitim durumlarına göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda babası ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu ile babası lise mezunu olan öğrenci grubu arasında, babası ilköğretim mezunu olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin, babası lise mezunu olan öğrencilere göre daha az okulunun ve sınıfının çevresini kirlettikleri ortaya çıkmaktadır.

➤ **Öğrencilerin “Annesinin Mesleği” ve “Babasının Mesleği” Değişkenlerine Göre “Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların” Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları:**

Öğrencilerin annesinin ve babasının mesleği değişkenleri ile her bir ölçek maddesine ilişkin verdikleri cevaplar arasında yapılan tek yönlü Varyans (ANOVA) analizi sonucunda, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.80.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Not Ortalaması	N	\bar{X}	SS	F	P
S.04	0-49 Arası	18	2,44	1,199	3,910	.004
	50-59 Arası	115	2,57	1,035		
	60-69 Arası	152	2,79	1,050		
	70-84 Arası	70	2,75	,999		
	85-100 Arası	14	3,64	,633		

Tablo 4.80’de görüldüğü gibi öğrencilerin genel başarı düzeylerine göre, “**Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?**” sorusuna ait yapılan analizde genel başarı düzeyleri arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin genel başarı düzeyleri durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmama davranışını en çok not ortalaması 0-49 arası olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu

belirlemek üzere gerçekleştirilen Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.81.Tamhane's T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Not Ortalaması	(J) Not Ortalaması	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
0-49 arası	50-59 arası	-,129	,298	1,000
	60-69 arası	-,351	,295	,942
	70-84 arası	-,312	,306	,978
	85-100 arası	-1,198*	,329	,011
50-59 arası	0-49 arası	,129	,298	1,000
	60-69 arası	-,222	,128	,592
	70-84 arası	-,183	,153	,931
	85-100 arası	-1,068*	,194	,000
60-69 arası	0-49 arası	,351	,295	,942
	50-59 arası	,222	,128	,592
	70-84 arası	,038	,146	1,000
	85-100 arası	-,846*	,189	,002
70-84 arası	0-49 arası	,312	,306	,978
	50-59 arası	,183	,153	,931
	60-69 arası	-,038	,146	1,000
	85-100 arası	-,885*	,207	,002
85-100 arası	0-49 arası	1,198*	,329	,011
	50-59 arası	1,068*	,194	,000
	60-69 arası	,846*	,189	,002
	70-84 arası	,885*	,207	,002

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.81'de öğrencilerin “**Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?**” sorusuna verdiği cevapların genel başarı düzeyleri durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonucunda not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu ile not ortalaması 0-49 arası, 50-59, 60-69, 70-84 arası olan öğrenci grupları arasında, not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık

saptanmıştır. Bu durumda genel not ortalaması 85-100 arası olan öğrencilerin, not ortalaması 85'in altında olan öğrencilere göre derse zamanında gelerek, ders hazırlıklarını daha çok yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.82.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Ders esnasında başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Ortalama	N	\bar{X}	SS	F	P
S.08	0-49 Arası	18	2,22	1,165	5,222	,000
	50-59 Arası	115	2,86	,883		
	60-69 Arası	152	2,96	,951		
	70-84 Arası	70	3,15	,810		
	85-100 Arası	14	3,50	,940		

Tablo 4.82’de görüldüğü gibi öğrencilerin genel başarı düzeylerine göre, “**Ders esnasında başka şeylerle uğraşır mısın?**” sorusuna ait yapılan analizde genel başarı düzeyleri arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin genel başarı düzeyleri durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde ders esnasında başka şeylerle uğraşma davranışını en çok not ortalaması 0-49 arası olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.83.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Not Ortalaması	(J) Not Ortalaması	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
0-49 arası	50-59 arası	-,647	,232	,103
	60-69 arası	-,744*	,228	,033
	70-84 arası	-,934*	,242	,006
	85-100 arası	-1,277*	,326	,005
50-59 arası	0-49 arası	,647	,232	,103
	60-69 arası	-,097	,113	,946
	70-84 arası	-,287	,138	,371
	85-100 arası	-,630	,259	,209
60-69 arası	0-49 arası	,744*	,228	,033
	50-59 arası	,097	,113	,946
	70-84 arası	-,190	,132	,725
	85-100 arası	-,532	,255	,364
70-84 arası	0-49 arası	,934*	,242	,006
	50-59 arası	,287	,138	,371
	60-69 arası	,190	,132	,725
	85-100 arası	-,342	,268	,803
85-100 arası	0-49 arası	1,277*	,326	,005
	50-59 arası	,630	,259	,209
	60-69 arası	,532	,255	,364
	70-84 arası	,342	,268	,803

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.83'e göre öğrencilerin “**Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)**” sorusuna verdiği cevapların genel başarı düzeyleri durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Schfee testi sonucunda not ortalaması 0-49 arası olan öğrenci grubu ile not ortalaması 60-69 arası, 70-84, 85-100 arası olan öğrencilerde, not ortalaması 60-69, 70-84, 85-100 arası olan öğrenci grupları lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda genel not ortalaması 60-69, 70-84, 85-100 arası olan öğrencilerin, not ortalaması

0-49 arasında olan öğrencilere göre ders esnasında başka şeylerle daha az uğraştıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.84.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Öğretmenin tarafından verilen bir görevi yapmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Not Ortalaması	N	\bar{X}	SS	F	P
S.11	0-49 Arası	18	2,72	1,178	5.966	.000
	50-59 Arası	115	3,34	,927		
	60-69 Arası	152	3,57	,751		
	70-84 Arası	70	3,57	,733		
	85-100 Arası	14	3,85	,363		

Tablo 4.84’de görüldüğü gibi öğrencilerin genel başarı düzeylerine göre, “**Öğretmenin tarafından verilen bir görevi yapmadığınız olur mu?**” sorusuna ait yapılan analizde genel başarı düzeyleri arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin genel başarı düzeyleri durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde öğretmeni tarafından verilen görevi yapmama davranışını not ortalaması 0-49 arası olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.85.Tamhane’s T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Not Ortalaması	(J) Not Ortalaması	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
0-49 arası	50-59 arası	-,625	,290	,360
	60-69 arası	-,850	,284	,074
	70-84 arası	-,849	,291	,081
	85-100 arası	-1,134*	,294	,009
50-59 arası	0-49 arası	,625	,290	,360
	60-69 arası	-,224	,105	,299
	70-84 arası	-,223	,123	,522
	85-100 arası	-,509*	,130	,003
60-69 arası	0-49 arası	,850	,284	,074
	50-59 arası	,224	,105	,299
	70-84 arası	,000	,106	1,000
	85-100 arası	-,284	,114	,183
70-84 arası	0-49 arası	,849	,291	,081
	50-59 arası	,223	,123	,522
	60-69 arası	-,000	,106	1,000
	85-100 arası	-,285	,130	,301
85-100 arası	0-49 arası	1,134*	,294	,009
	50-59 arası	,509*	,130	,003
	60-69 arası	,284	,114	,183
	70-84 arası	,285	,130	,301

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.85’e göre öğrencilerin “**Öğretmenin tarafından verilen bir görevi yapmadığınız olur mu?**” sorusuna verdiği cevapların genel başarı düzeyleri durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu ile not ortalaması 0-49 ve 50-59 arası olan öğrenci grubu arasında, not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda not ortalaması 85-100 arası olan öğrencilerin, not ortalaması 0-49 arası ve 50-59 arası olan öğrencilere göre öğretmen tarafından verilen bir görevi daha çok yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.86.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun? (Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıcı sözler sarfetmek)” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Not Ortalaması	N	\bar{X}	SS	F	P
S.15	0-49 Arası	18	3,27	1,178	2,862	,023
	50-59 Arası	115	3,72	,719		
	60-69 Arası	152	3,77	,632		
	70-84 Arası	70	3,85	,426		
	85-100 Arası	14	3,78	,578		

Tablo 4.86’da görüldüğü gibi öğrencilerin genel başarı düzeylerine göre, **“Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun?”** sorusuna ait yapılan analizde genel başarı düzeyleri arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin genel başarı düzeyleri durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde öğretmenlerine karşı saygısızlık davranışını en çok 0-49 not ortalaması olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.87.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Not Ortalaması	(J) Not Ortalaması	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
0-49 arası	50-59 arası	-,443	,168	,140
	60-69 arası	-,498	,165	,061
	70-84 arası	-,579*	,175	,029
	85-100 arası	-,507	,236	,330
50-59 arası	0-49 arası	,443	,168	,140
	60-69 arası	-,054	,081	,979
	70-84 arası	-,135	,100	,770
	85-100 arası	-,063	,187	,998
60-69 arası	0-49 arası	,498	,165	,061
	50-59 arası	,054	,081	,979
	70-84 arası	-,080	,095	,950
	85-100 arası	-,009	,185	1,000
70-84 arası	0-49 arası	,579*	,175	,029
	50-59 arası	,135	,100	,770
	60-69 arası	,080	,095	,950
	85-100 arası	,071	,194	,998
85-100 arası	0-49 arası	,507	,236	,330
	50-59 arası	,063	,187	,998
	60-69 arası	,009	,185	1,000
	70-84 arası	-,071	,194	,998

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.87’de öğrencilerin “**Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun?**” sorusuna verdiği cevapların genel başarı düzeyleri durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda not ortalaması 0-49 arası olan öğrenci not ortalaması 70-84 arası olan öğrenci grubu arasında, not ortalaması 70-84 arası olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda not ortalaması 70-84 arası olan öğrencilerin, not ortalaması 0-49 arası olan öğrencilere göre daha çok öğretmenlerine karşı daha saygılı davranışta bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.88.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Not Ortalaması	N	\bar{X}	SS	F	P
S.17	0-49 Arası	18	2,66	1,188	3,266	,012
	50-59 Arası	115	2,56	1,035		
	60-69 Arası	152	2,80	,949		
	70-84 Arası	70	2,90	,903		
	85-100 Arası	14	3,42	,755		

Tablo 4.88’de görüldüğü gibi öğrencilerin genel başarı düzeylerine göre, “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” sorusuna ait yapılan analizde genel başarı düzeyleri arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin genel başarı düzeyleri durumuna göre “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” sorusuna ait ortalama sonuçları incelendiğinde okul ve sınıfının çevresini kirletme davranışını en çok not ortalaması 50-59 arası olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.89. Tamhane's T2 Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Not Ortalaması	(J) Not Ortalaması	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
0-49 arası	50-59 arası	,101	,296	1,000
	60-69 arası	-,135	,290	1,000
	70-84 arası	-,233	,300	,997
	85-100 arası	-,761	,345	,303
50-59 arası	0-49 arası	-,101	,296	1,000
	60-69 arası	-,237	,123	,437
	70-84 arası	-,334	,144	,200
	85-100 arası	-,863*	,223	,010
60-69 arası	0-49 arası	,135	,290	1,000
	50-59 arası	,237	,123	,437
	70-84 arası	-,097	,132	,998
	85-100 arası	-,625	,216	,096
70-84 arası	0-49 arası	,233	,300	,997
	50-59 arası	,334	,144	,200
	60-69 arası	,097	,132	,998
	85-100 arası	-,528	,229	,272
85-100 arası	0-49 arası	,761	,345	,303
	50-59 arası	,863*	,223	,010
	60-69 arası	,625	,216	,096
	70-84 arası	,528	,229	,272

* ,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.89'da öğrencilerin “Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?” sorusuna verdiği cevapların genel başarı düzeyleri durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonucunda not ortalaması 50-59 arası olan öğrenci grubu ile not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu arasında, not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda not ortalaması 85-100 arası olan öğrencilerin, not ortalaması 50-59 arası olan öğrencilere göre daha az okulunu ve sınıfının çevresini kirlettiği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.90.Öğrencilerin “Genel Başarı Düzeyi” Değişkenine Göre “Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları

Anket Maddesi	Not Ortalaması	N	\bar{X}	SS	F	P
S.20	0-49 Arası	18	2,11	1,022	4,793	,001
	50-59 Arası	115	2,54	1,117		
	60-69 Arası	152	2,67	1,102		
	70-84 Arası	70	2,97	1,102		
	85-100 Arası	14	3,50	,940		

Tablo 4.90’da görüldüğü gibi öğrencilerin genel başarı düzeylerine göre, **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna ait yapılan analizde genel başarı düzeyleri arasında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin genel başarı düzeyleri durumuna göre bu soruya ait ortalama sonuçları incelendiğinde, sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışları en çok not ortalaması 0-49 arası olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.91.Scheffe Çoklu Karşılaştırma Analizi Sonuçları

(I) Not Ortalaması	(J) Not Ortalaması	Ort. Farkı (I-J)	Sh	P
0-49 arası	50-59 arası	-,436	,278	,652
	60-69 arası	-,559	,273	,384
	70-84 arası	-,860	,290	,069
	85-100 arası	-1,388*	,391	,015
50-59 arası	0-49 arası	,436	,278	,652
	60-69 arası	-,123	,135	,935
	70-84 arası	-,423	,166	,169
	85-100 arası	-,952	,310	,054
60-69 arası	0-49 arası	,559	,273	,384
	50-59 arası	,123	,135	,935
	70-84 arası	-,300	,158	,466
	85-100 arası	-,828	,306	,123
70-84 arası	0-49 arası	,860	,290	,069
	50-59 arası	,423	,166	,169
	60-69 arası	,300	,158	,466
	85-100 arası	-,528	,321	,609
85-100 arası	0-49 arası	-,436	,278	,652
	50-59 arası	-,559	,273	,384
	60-69 arası	-,860	,290	,069
	70-84 arası	-1,388*	,391	,015

*,05 seviyesinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 4.91’de öğrencilerin “**Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?**” sorusuna verdiği cevapların genel başarı düzeyleri durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda not ortalaması 0-49 arası olan öğrenci grubu ile not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu arasında, not ortalaması 85-100 arası olan öğrenci grubu lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durumda not ortalaması 0-49 arası olan öğrencilerin, not ortalaması 85-100 arası olan öğrencilere göre daha çok kopya çektikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.92.Öğrencilerin “Disiplin Suçunu Bilme Düzeyi” Değişkenine Göre “Okulda yapılan etkinlik ve törenlerden kaçtığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Anket Maddesi	Disiplin Suçunu Bilme	N	\bar{X}	SS	T	P
S.18	Evet	266	2.72	1.04	3.10	.002
	Hayır	101	2.34	1.08		

Tablo 4.92’ye göre, kız ve erkek öğrenciler arasında **“Okulda yapılan etkinlik ve törenlerden kaçtığınız olur mu?”** sorusuna verilen cevaplardan elde edilen puanlar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Puan ortalamalarına göre, disiplin suçlarını bilen öğrenciler, bu ifadeye daha fazla katılmaktadır. Puan ortalamalarına göre, disiplin suçunu bilen öğrenciler, disiplin kurallarını bilmeyenlere göre tören ve etkinliklere daha fazla katılmaktadırlar.

Tablo 4.93.Öğrencilerin “Disiplin Suçunu Bilme Düzeyi” Değişkenine Göre “Okulda yapılan etkinlikler sırasında görgü kurallarına ve etkinliğin özel kurallarına uygun davranmadığınız olur mu?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Anket Maddesi	Disiplin Suçunu Bilme	N	\bar{X}	SS	T	P
S.19	Evet	266	3.23	.92	2.25	.025
	Hayır	101	2.98	1.09		

Tablo 4.93’e göre, kız ve erkek öğrenciler arasında **“Okulda yapılan etkinlikler sırasında görgü kurallarına ve etkinliğin özel kurallarına uygun davranmadığınız olur mu?”** sorusuna verilen cevaplardan elde edilen puanlar açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Puan ortalamalarına göre, disiplin suçlarını bilen öğrenciler, bu ifadeye daha fazla katılmaktadır. Puan ortalamalarına göre, disiplin suçunu bilen öğrenciler, disiplin kurallarını bilmeyenlere göre tören ve etkinlikler sırasında görgü kurallarına daha uygun davranmaktadır.

BÖLÜM V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, temel olarak ele alınan problemin çözümü ve araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak toplanan verilerden elde edilen sonuç ve tartışmalara, sonrasında ise elde edilen sonuçlara paralel olarak önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç ve Tartışmalar

5.1.1.Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

- MTAL’de Motorlu Araçlar Tekn., Elektrik-Elektronik Tekn. ve Bilişim Tekn. alanlarında okuyan öğrencilerin, yaklaşık %11’i kız ve yaklaşık % 89’u erkektir.
- Bu bölümlerdeki 11. sınıfta öğrenim gören, kız öğrenci oranı oldukça düşüktür. Öğrencilerin cinsiyetleri ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.
- 1. *“Arkadaşlarıyla kavga eder misin?”* sorusuna ilişkin yapılan analizlerde, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla arkadaşlarıyla kavga ettiği görülmüştür.
- 2. *“Kılık-kıyafet Yönetmeliğine Uygun Şekilde Giyinir misin?”* sorusuna ilişkin yapılan analizlerde, erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre kılık-kıyafet yönetmeliğine daha uygun giyindiklerini düşünmektedir.

Öğrencilerin, disiplin algılarına yönelik görüşlerine bakıldığı zaman, öğrencilerin kız veya erkek olmasının disiplin algılarını genel olarak etkilemediği görülmektedir. Halbuki Eripek (1980), 14 ortaöğretim kurumunda yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin cinsiyetine göre disiplinsiz davranışta bulunma durumunun kızlarda % 1,16; erkeklerde ise % 8,40 olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca disiplinsiz davranışta bulunan öğrencilerin sınıfı yükseldikçe, disiplinsiz davranışlarda da bir artış olduğunu ve en fazla son sınıflarda disipline aykırı davranışın görüldüğünü; disipline aykırı bulunan öğrenci davranışlarının uyum sorunu niteliği taşıdığını belirlemiştir. Şenses (1990), araştırmasının sonucunda elde ettiği erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla disipline aykırı davranışlarda bulduklarını vurgulamıştır. Güçlü (2004) de Kayseri ilindeki ortaöğretim öğrencileri üzerinde yürüttüğü çalışmada, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla suç

işlediğini belirlemiştir. Kök (2007) de yine erkek öğrenciler, kız öğrencilerden daha fazla disiplin olayı yaşamakta olduğunu tespit etmiştir.

5.1.2. Öğrencilerin Okuduğunuz Bölüm Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

Öğrencilerin okudukları bölümleri ile disiplin algıları ölçeğine verdiği cevaplar sonucunda: Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Tekn. ve Motorlu Araçlar Tekn. alanlarında okuyan öğrencilere göre daha az disiplin suçu işleyeceğini göstermektedir. Kök(2007) çalışmasında okul içinde veya dışında yöneticilere, öğretmenlere, arkadaşlarına ve okulun diğer personeline kaba ve saygısız davranmak, dersin ve ders dışı faaliyetlerin akışını ve düzenini bozacak davranışlarda bulunmak okullarda en sık karşılaşılan problemler olarak tespit etmiştir.

1. **“Arkadaşlarıyla kavga eder misin?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha fazla kavga ettikleri ortaya çıkmaktadır.
2. **“Derste, söz almadan konuşur musun?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, bu davranışın en çok Elektrik-Elektronik Tekn.; en az ise Bilişim Tekn. alanındaki öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir.
3. **“Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmedğin olur mu?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrenciler, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre, ders araç-gereçlerini (kitap, defter, atölye malzemesi) daha az getirdiği ortaya çıkmaktadır.
4. **“Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)”** sorusuna ait yapılan analizlerde, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre ders esnasında daha çok başka şeylerle (resim yapmak, dışarıya bakmak) uğraşmaktadırlar.
5. **“Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, bu davranışın en çok Elektrik-Elektronik Tekn. alanındaki öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Diğer bölümlerde istatistiksel olarak en az olan grup ortaya çıkmamıştır.
6. **“Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, bu davranışın en çok Motorlu Araçlar Tekn. alanındaki öğrencilerinde

olduğu tespit edilmiştir. Bilişim Teknolojileri Alanında okuyan öğrencilerin ise Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az öğretmenlerinin sözünü kestiği ortaya çıkmaktadır.

7. **“Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısınız?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilerin, Elektrik-Elektronik Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha az okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranışlarda bulunduğu ortaya çıkmıştır.
8. **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, Motorlu Araçlar Tekn. alanında okuyan öğrenciler, Bilişim Tekn. alanında okuyan öğrencilere göre daha çok kopya çekmektedirler.

5.1.3.Öğrencilerin Sınıf Mevcudu Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

- 10-20 olan 68 kişi (%18,4); 21-30 olan 171 kişi (%46,3); 31-40 olan 130 kişi (%35,2); 40 ve üstü olan sınıfa ise rastlanılmamıştır. Bu da endüstri meslek liselerinde kalabalık olan 9.sınıflara göre, öğrenim gören 11.sınıf öğrencilerinin, sınıf mevcutlarının çeşitli nedenlere bağlı olarak düştüğünü göstermektedir.
- Sınıf mevcudu 10-20 ve 21-30 kişi olan öğrenci gruplarının, sınıf mevcudu 31-40 kişi olana öğrenci grubuna göre daha az disiplin suçu işleyeceğini sonucuna ulaşılmıştır.
- Ayrıca bu durum sınıf mevcudu arttıkça disiplin suçu işleme olaylarının artacağını ortaya koymaktadır.

Yapılan bu çalışma Winder (1990), Sadık (2002) ve Tungata (2006)'da yaptıkları çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Winder(1990) araştırmasında, öğrencilerde görülen olumsuz davranışları sıraya oturmama, konuşma, çalışmayı bitirmeme, yönlendirmelere aldırma, olumsuz tutum, tartışma, rahatsız edici gürültüler ve gereksiz şeylerle uğraşmak olarak belirlemiştir. Sadık (2002) ise istenmeyen davranışların başlıca nedenlerini; aile (%82.6), çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresi (%67.0), kalabalık sınıflar (%55.1), toplum (%53.3), çocuğun gelişim özellikleri (%43.3) ve sınıf tekrarı (%38.0) olarak bulmuştur. Tungata (2006), Güney Afrika okullarında disiplin suçu işleyen öğrenciye yönelik fiziksel şiddet ihtiva eden her türlü cezalandırma yönteminin 1996

yılında yasaklanmasından sonraki dönemi inceleyen doktora çalışması yapmış ve kalabalık sınıfların disiplin suçlarını arttırdığını tespit etmiştir.

1. **“Arkadaşlarıyla kavga eder misin?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, sınıf mevcudu 31-40 kişi olan öğrencilerin, sınıf mevcudu 10-20 kişi olan sınıflara göre daha fazla arkadaşlarıyla kavga ettikleri ortaya çıkmıştır.
2. **“Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, öğrencilerin derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmama davranışını en çok 31-40 kişi arası olan kalabalık sınıflardaki öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir.
3. **“Derste, söz almadan konuşur musun?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, sınıf mevcudu 31-40 kişi olan öğrencilerin, sınıf mevcudu 10-20 kişi olan sınıflara göre daha çok derste söz almadan konuştukları ortaya çıkmaktadır.
4. **“Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)”** sorusuna ait yapılan analizlerde, bu davranışın en çok 31-40 kişi arası olan sınıflarda; en az ise sınıf mevcudu 10-20 kişi olan öğrencilerinde olduğu çıkmıştır.
5. **“Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sınıfların, 10-20 kişi olan sınıflara göre daha çok öğretmenlerinin sözünü kestikleri ortaya çıkmaktadır.
6. **“Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun?(Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıcı sözler sarfetmek)”** sorusuna ait yapılan analizlerde, sınıf mevcudu 21-30 ve 31-40 kişi olan sınıfların, 10-20 kişi olan sınıflara göre öğretmenlerine karşı daha saygısız davranışlarda buldukları ortaya çıkmıştır.
7. **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, sınıf mevcudu 31-40 kişi olan öğrencilerin, sınıf mevcudu 10-20 kişi olan sınıflara göre daha çok sınavlarda konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

5.1.4.Öğrencilerin Kiminle Yaşıyorsunuz Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

Öğrencilerin %90'a yakını anne ve babalarıyla; %7.5'a yakını anne ve babalarından biriyle; %2'ye yakını ise aile büyükleriyle birlikte yaşamaktadır. Öğrencilerin kiminle yaşıyorsunuz sorusuna verdiği cevaplar ile disiplin algıları ölçek sorularına verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu durum, meslek lisesi öğrencilerinin kiminle yaşadığının, disiplin algılarını etkilemediğini ortaya koymaktadır.

5.1.5.Öğrencilerin Anne ve Babasının Eğitimi Değişkenleri İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

- Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ise yaklaşık %75'i ilköğretim; %20'si lise mezunu; %6'ya yakını ise üniversite mezunudur.
 - Öğrencilerin, annelerinin eğitim durumu ilköğretim ve lise olan öğrenci gruplarının, üniversite olan öğrenci grubuna göre daha az disiplin suçu işleyeceğini sonucu bulunmuştur.
 - Bu durum, görüldüğü üzere MTAL öğrencilerinin, annelerinin öğrenim seviyeleri arttıkça disiplin suçu işleme olaylarının artabileceğini göstermektedir.
1. ***“Derste, söz almadan konuşur musun?”*** sorusuna ait yapılan analizlerde, en çok annesi üniversite mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir.
 2. ***“Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmediğiniz olur mu?”*** sorusuna ait yapılan analizlerde, en çok annesi üniversite mezunu; en az ise annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir.
 3. ***“Ders esnasında başka şeylerle uğraşır mısın?”*** sorusuna ait yapılan analizlerde, anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler, ilköğretim ve lise mezunu olan öğrencilere göre daha çok ders esnasında resim yapmak, dışarıyı izlemek gibi başka şeylerle uğraşmaktadırlar.
 4. ***“Ders esnasında anlamsız sesler çıkarıp dikkat dağıtmaya çalışır mısın?”*** sorusuna ait yapılan analizlerde, anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin, ilköğretim mezunu olan öğrencilere göre daha çok bu davranışları sergilediği ortaya çıkmıştır.
 5. ***“Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?”*** sorusuna ait yapılan analizlerde, anneleri lise mezunu olan öğrencilerin, ilköğretim mezunu olan

öğrencilere göre daha çok kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyindiği ortaya çıkmıştır.

6. **“Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısın?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, Annelerinin eğitim durumu lise ve üniversite olan öğrencilerin, ilköğretim mezunu olanlara göre daha çok, öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanmışlardır.

Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ise yaklaşık %60’ı ilköğretim; %30’u lise mezunu; %10’a yakını ise üniversite mezunudur. Öğrencilerin, babalarının eğitim incelendiğinde ise babalarının öğrenim seviyeleri ile disiplin suçu işleme olayları arasında bir bağlantı bulunmamıştır.

1. **“Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, babası lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin, babası ilköğretim mezunu olan öğrencilere göre daha çok kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı davrandıkları ortaya çıkmıştır.
2. **“Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısın?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin, lise mezunu olanlara göre öğretmenlerinin eşyalarını daha çok izinsiz olarak kullanmaktadır.
3. **“Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, okul ve sınıfının çevresini kirletme davranışının, en çok babası lise mezunu olan öğrencilerde, en az ise üniversite mezunu olan öğrencilerde görülmüştür.

Bu sonuçlar Şenses(1990)’in araştırmasının sonucunda öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeyi düştükçe, disipline aykırı davranışlarda bulunma oranı artmaktadır bulguları ile örtüşmemektedir. Koç ve diğerlerinin (1975) ise yaptıkları çalışmalarında (Akt: Türkeç, 1986), disipline aykırı davranışların, öğretmene saygısızlık, okulun giyim kurallarına uymama olduğunu belirlemişlerdir. Winder (1990) ise araştırmasında (Akt.:Dağdelen, 1999), öğrencilerde görülen olumsuz davranışları, sıraya oturmama, konuşma, fiziksel saldırganlık, çalışmayı bitirmeme, yönlendirmelere aldırma, olumsuz tutum, tartışma, rahatsız edici gürültüler ve gereksiz şeylerle uğraşmak olarak belirlemişler ve benzer çalışmalarla örtüşen sonuçlara ulaşmışlardır.

5.1.6.Öğrencilerin Anne ve Babasının Mesleği Değişkenleri İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

- Öğrencilerin annelerinin meslek durumu ise yaklaşık olarak; memur %2; serbest meslek %9; işçi %15; emekli %5; çalışmıyor %55; diğer %14'e yakın bulunmuştur.
- Öğrencilerin babalarının meslek durumu ise yaklaşık olarak; memur %5; serbest meslek %26; işçi %30; emekli %15; çalışmıyor %3; diğer %19 civarında bulunmuştur.
- Öğrencilerin, annelerinin ve babalarının mesleği incelendiğinde ise anne ve babalarının mesleği ile disiplin suçu işleme olayları arasında bir bağlantı bulunmamıştır.

MTAL öğrencilerinin disiplin suçu işlemlerinde, ailelerinin mesleğinin bir fark oluşturmadığını ve ailelerinin hangi işi yaptığının, öğrencilerin disiplin algılarını etkilemediği görülmektedir. Halbuki Ağır (1991) çalışmasında öğrencilerin sosyo-ekonomik koşullarının disiplin suçu işlemlerine etkiye bulunduğunu vurgulamıştır.

5.1.7.Öğrencilerin Genel Başarı Düzeyi (Not Ortalaması) Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

- Öğrencilerin genel başarı düzeyi yani not ortalamaları ise, 0-49 arası olan 18 kişi %5; 50-59 arası %31; 60-69 arası %41; 70-84 arası %19; 85-100 arası %4 bulunmuştur.
 - Derslerdeki genel başarı düzeyi 70-84 ve 85-100 arası öğrenci grupları ile derslerdeki genel başarı düzeyi 0-49 arası öğrenci grubu arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır.
 - Ayrıca derslerdeki genel başarı düzeyi 85-100 arası öğrenci grubu ile derslerdeki genel başarı düzeyi 50-59 arası öğrenci grubu arasında, derslerdeki genel başarı düzeyi 85-100 arası öğrenci grupları lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır.
 - MTAL öğrencilerinin, akademik başarıları düştükçe okul kurallarını ihlal etmelerinin de arttığı görülmektedir.
1. **“Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, genel not ortalaması 85-100 arası olan öğrencilerin, not

ortalaması 85'in altında olan öğrencilere göre derse zamanında gelerek, ders hazırlıklarını daha çok yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

2. **“Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)”** sorusuna ait yapılan analizlerde, not ortalaması 60-69, 70-84, 85-100 arası olan öğrencilerin, not ortalaması 0-49 arasında olan öğrencilere göre ders esnasında başka şeylerle daha az uğraştıkları ortaya çıkmaktadır.
3. **“Öğretmenin tarafından verilen bir görevi yapmadığınız olur mu?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, not ortalaması 0-49 ve 50-59 arası olan öğrenciler öğretmenleri tarafından verilen görevleri yapmamaktadırlar.
4. **“Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun? (Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıcı sözler sarfetmek)”** sorusuna ait yapılan analizlerde, ortalaması 0-49 arası olan öğrenciler, not ortalaması 70-84 arası olan öğrencilere göre daha çok öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunmuşlardır.
5. **“Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, okul ve sınıfının çevresini kirletme davranışı en çok, not ortalaması 50-59 arası olan öğrencilerde; en az ise 85-100 olan öğrencilerde ortaya olmuştur.
6. **“Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?”** sorusuna ait yapılan analizlerde, not ortalaması 0-49 arası olan öğrenciler, not ortalaması 85-100 arası olan öğrencilere göre daha çok kopya çekerek, sınav kurallarını ihlal etmektedirler.

Bu sonuçlara göre, derslerindeki başarı düzeyleri yüksek öğrencilerin başarısız öğrencilere göre daha az disiplin suçu işleyeceğini göstermektedir. Yapılan araştırmalardan da anlaşılacağı üzere farklı araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerimizin okul kurallarına uyması veya kuralları ihlal etmesi üzerinde pek çok farklı neden bulunmaktadır. Genel bir kanı olarak da akademik ders başarısı yüksek öğrencilerin okul kurallarını ihlal etmediği düşünülmektedir.

Öğrencilerin akademik başarıları düştükçe okul kurallarını ihlal etmeleri de artmaktadır. Bu da derslerinde kendini gösteremeyen öğrencilerin kendini daha farklı şekilde göstermek istediği veya dersle ilgilenmeyen öğrencilerin farklı şeylerle ilgilendikleri şeklinde yorumlanabilir.

Şenses(1990) çalışmasında, sınıfta kalan öğrencilerde disipline aykırı davranışta bulunma oranının, sınıf geçen öğrencilere oranla daha yüksek olduğunu vurgulamış, Myers (1987) da 1980’li yıllarda 1100 okul ve 30000 lise 2 öğrencisiyle yaptığı araştırma sonuçlarına göre; ders notları düşen öğrencilerin disiplin suçu işlemeye daha meyilli hale geldiğini tespit etmiştir. Elde edilen bu sonuçlar ile yapılan çalışma ile paralellik göstermektedir.

5.1.8.Öğrencilerin “Okulda ya da Sınıfta Yapmış Olduğunuz Davranışların Hangilerinin Disiplin Suçu Olarak Nitelendirildiğini Biliyor musunuz” Değişkeni İle İlgili Sonuç ve Tartışmalar

- Öğrencilerin hangi davranışlar disiplin suçu olarak nitelendirilir, biliyor musunuz, sorusuna verdiği cevaplar, disiplin algıları ölçeğine verdiği cevaplarla ilişkilendirildiğinde, evet cevabı veren öğrencilerin lehinde gerçekleşmiştir.
- Öğrencilerin, %73’e yakını okulda ya da sınıfta yapmış olduğunuz davranışların hangilerinin disiplin suçu olduğunu bildiklerini belirtmişlerdir.
- Evet cevabı veren öğrencilerin, hayır cevabı veren öğrencilere göre daha az disiplin suçu işleyeceği görülmektedir.

“Okulda yapılan etkinlikler sırasında görgü kurallarına ve etkinliğin özel kurallarına uygun davranmadığınız olur mu?” disiplin suçunu bilen öğrenciler, disiplin kurallarını bilmeyenlere göre okulda yapılan etkinlik ve törenlere daha fazla katılarak, görgü kurallarına ve etkinliğin özel kurallarına uygun davranışını daha fazla sergilemektedirler.

5.1.9.Diğer Sonuç ve Tartışmalar

Öğrencilerin en fazla katıldıkları ifadeler:

- Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısınız? (X=3,85)
- Ders esnasında sınıftan izinsiz ayrılır mısınız? (X=3,76)
- Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısınız? (X=3,76)
- Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musunuz?” (X=3,75)

Yukarıdaki sonuca göre bu durumda öğrencilerin, öğretmenlerinin eşyalarını izin almadan kullanmadıkları ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler, okul içinde veya okulun personeli ile diğer

kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranışlarda bulunmaktan çekinmişler; okul bünyesinde bulunan eğitim iş görenlerine karşı, okulun asli çalışanları kadar hassas yaklaşmışlardır. Ayrıca öğretmenlerine karşı da saygısız davranışlarda bulunmaktan kaçınmışlardır.

Öğrencilerin en az katıldıkları ifadeler:

- Öğretmenlerle tartışır mısın? (X=2.47)
- Okulda yapılan etkinlik ve törenlerden kaçtığınız olur mu? (X=2.62)
- Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz? (X=2.69)

Yukarıdaki sonuca göre bu durumda öğrencilerin, öğretmenleriyle tartışmaktan çekinmedikleri; öğrencilerin okulda yapılan resmi etkinlik ve törenlerden kaçtıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrenciler, sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunmayı normal olarak algılamışlardır. Öğrencilerin bu kuralları bu kadar ihlal etmesinin nedeni; bu ihlallerin ağır cezalar gerektirmemesi, sıradan davranışlar olarak görülmesi ve idareci, öğretmenler tarafından hoş görülmesi (idare edilmesi) olabilir.

Helvacı (2011) da, disiplin sorunlarını okul türlerine göre incelemiş ve meslek liselerinde diğer liselere oranla disiplin sorunların bariz bir şekilde fazla olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, meslek liselerinde ilk sırayı törene katılmamak davranışının aldığı görülmektedir. Ayrıca Genel, Anadolu ve Fen liselerine göre, Meslek liselerinde görülen sorunların başında: Okulda kavga etmek, okulda olduğu halde özürsüz derse girmemek, öğretmene saygısızlık, kopya çekmek, dersin akışını ve düzenini bozucu faaliyette bulunmak olduğu görülmüştür.

5.2.Öneriler

5.2.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğrencilerin sınıf içinde birbirlerine karşı gösterdikleri olumsuz davranışların ortadan kaldırılabilmesi veya en az düzeye indirilebilmesi için, öğretmenler; sınıf içinde öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı bir iletişim ve iyi ilişkiler kurabilecekleri demokratik bir sınıf atmosferini sağlamalıdır.

2. Öğretmenlerin sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini geliştirmeye ve daha etkili kullanabilmelerine yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenebilir. Böylece öğretmenler öğrencileri daha iyi yönlendirebilecek ve olumsuz öğrenci davranışlarını yönetebilecektir.
3. Öğretmenler ve velilerin öğrencilere nasıl davranacaklarını bilmesi öğretilmelidir. Öğretmen, veli ve idarecilerin görev tanımları yapılmalıdır.
4. Okulun genelinde görülen olumlu veya olumsuz öğrenci davranışlarıyla, ilgilenilmesinin okuldaki eğitim çalışanlarının esas görevlerinden biri olduğu ve bu nedenle okul personelinin iş bölümü ve birliği yapılarak, okulun ekip ruhuyla yönetilmesi gerektiği unutulmamalıdır.
5. Öğretmen, öğrencilerinin kişilik özelliklerini çok iyi bilmeli ve öğrencilere yetenekleri ve kişisel becerileri doğrultusunda sorumluluklar vermelidir.
6. MTAL'de sosyal etkinliklere (sanat, spor eğitimleri gibi) gerekli zamanın ayrılmalıdır.
7. Okullarda uygun öğrenme ortamlarının yeterli olması sağlanmalıdır.
8. Okullarda disiplin cezası uygulamaları yerine öğrenciler önce bir sözle uyarılmayı beklerken, ortak bir görüş olarak yönetici, öğrenci ve disiplin kurulu üyeleri, okul rehber öğretmeni ile işbirliğine gidilmelidir.
9. Okuma kültürü ve alışkanlığını önceleyen bir eğitim sistemi kurgulanmalıdır. Öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri (yazılı - sözlü) sağlanmalıdır.
10. Okullarda kurallara uymayı alışkanlığa dönüştürecek etkinliklere yer verilebilir. Öğrencinin içinde bulunduğu ortamın düzenlenerek, neleri yapıp neleri yapmaması gerektiği belirlenerek ve istenmeyen davranışlarının sonuçlarının neler olacağını, öğrenciye net ve kesin bir şekilde bildirilerek, istenmeyen davranışların önüne geçilmeye çalışılmalıdır.
11. Öğrenciler karar süreçlerine dâhil edilmelidir. Öğretmen, öğretim yılının başında öğrencilerinde katılımıyla sınıf kurallarını demokratik bir şekilde belirlemelidir. Sınıf kuralları açık ve anlaşılır bir şekilde yazılmalı, sınıfta görünen bir yere asılmalıdır.
12. Öğrencilerin okul başarısını arttıracak önlemler alınmalıdır. Akademik başarısı düşük öğrenciler ilgisiz bırakılmamalı, sosyal aktiviteler ve farklı aktivitelere yönlendirilerek, bu öğrencilerin davranışları kontrol edilmelidir.

13. Eğitimde okul türlerinin özellikleri dikkate alınmalıdır. Okul öncesinden itibaren öğrencilere kişisel, mesleki ve eğitsel rehberlik yapılmalıdır. Özellikle MTAL’de kalabalık sınıflar ve homojen yapıdan kaynaklı sorunlara çözüm bulunarak, hem rehber öğretmen sayısı artırılmalı hem de RAM’la daha fazla işbirliğine gidilmelidir.
14. Ortaöğretimde okul türleri arasında her dönemde ve kademede yatay ve dikey geçişe olanak verilmeli ve MTAL’ler cazip hale getirilmelidir. Öğrencinin okul bölüm ve alan tercihinde gerekli tanıtım ve yönlendirme yapılmalıdır. Öğrenciler oryantasyon eğitimine tabii tutulmalıdır.
15. Ortaöğretime yönlendirmede toplumsal cinsiyet eşitliği göz önünde bulundurulmalıdır. Daha fazla kız öğrenci mesleki ve teknik eğitime yönlendirilmelidir.
16. Mesleki eğitimin yüzdesinin artırılması, mali ve insan kaynaklarının geliştirilmesi sağlanmalıdır.
17. Meslek liselerinde yaklaşık 45 saat dersin görülmesi, öğrencilerin derslerde sıkılmasına ve dışarıyı izleme, arkadaşıyla konuşma gibi olumsuz davranışlar sergilemelerine yol açmaktadır. Fazla ders saatleri, ilgi ve yeteneklerine uygun olmayan, seçmeli adı altında zorunlu alınan dersler, bu sonucu kaçınılmaz kılmaktadır. MTAL’nin müfredat programları ve ders saatleri yeniden düzenlenmelidir. Öğrencilerde akademik özgüven ve okula aidiyet duygusunun geliştirilmesi sağlanmalıdır.
18. Öğrencilerin okul kurallarına uygun olmayan biçimde giyinmelerine ilişkin kurallar yeniden düzenlenmeli ve ilgililerin görüşleri alınmalıdır. Öğrencilerin özellikle kılık-kıyafet konusundaki istekleri, demokratik bir şekilde aileleriyle verecekleri kararlar doğrultusunda oluşturulmalıdır.
19. Okul kurallarının uygulanmasında aile önemli bir faktördür. Her çocuğun farklı bir aile ortamında yetiştiği göz önüne alındığında bu durumun sınıfta birtakım güçlüklerle sebep olacağı muhakkaktır. Öğrencilere doğru bir davranış kazandırmak için aileler planlı bir şekilde bilinçlendirilmelidir. Disiplin suçlarının azaltılması için özellikle, veli toplantıları ve velilerin gönüllü olarak katıldığı aktiviteler düzenlenebilir.

20. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin disiplin ile ilgili bölümleri uygulayıcı konumdaki öğretmen, rehber öğretmen ve yöneticilerin görüşleri de alınarak günümüz koşullarına uygun olarak yeniden düzenlenmeli ve uygulayıcılarla öğrencilerin gereksinim ve değerlendirmeleri göz önüne alınarak yapılmalıdır.

5.2.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. MTAL’de çalışan öğretmenlerin, öğrenci davranışlarının niteliği konusunda eğitim ve öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik ölçme araçları geliştirilmelidir. Hazırlanan ölçme araçları öğretmenlere uygulanmalıdır. Ölçme araçları ile elde edilen veriler doğrultusunda, öğretmenlerin öğrenci davranışlarının niteliği hakkında bilgilendirilmelerini sağlamak için; kurs, konferans, seminer gibi hizmet-içi eğitim faaliyetleri düzenlenebilir.
2. MTAL’de daha geniş çaplı ve öğrenci merkezli disiplin araştırmaları yapılmalı ve bu araştırmalar doğrultusunda yeni önlemler alınabilir.
3. MTAL’de öğrencilerin sosyo-ekonomik yapılarının araştırılarak ortaya konulması, burs, yurt...vb. imkanların geliştirilmesi sağlanabilir.
4. Endüstriyel sanayinin ihtiyaçları ortaya koyacak sektörel araştırmaların yapılması ve bu doğrultuda MTAL’de bölümlerde yığılmanın önüne geçilerek, mezuniyet sonrası istihdama dönük önlemler alınabilir.
5. MTAL’de öğrencilerin sınıf içerisinde hangi davranışları niçin istenmedik davranış olarak tanımladıkları incelenebilir.
6. MTAL’de disiplin sorunları ve ilgili grupların yaklaşımları incelenebilir.
7. MTAL’de farklı alanlardaki öğrenciler arasında disiplin sorunlarının görülme sıklığı ve konusunda araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Çetin, M. (2006). *Eğitim ve Öğretim Ortamında Disiplin Nedir?* Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akpınar, B.(2003), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Sayı:33.
- Aktaşlı, İ. ve Tüzün, I. (2012). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Kalite Strateji Belgesi*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi.
- Akyüz, Y. (2005). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: PegemA.
- Alkan, H. B. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri ve Okulda Şiddet*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altın, R., Yalçın, O., Çetin, Ş., Aksoy, M., Kaya, Ö., Alam, G. ve Yıldırım, O. (2007). *Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye*. Ankara: MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.
- Bal, T. (2005). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin disiplin anlayışları ve kullandıkları disiplin yöntemleri (Konya ili örneği)*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Balcı, E. (1991). *Öğretmenlerin Rollerini. Eğitim Sosyolojisi*. Ankara.
- Barton, P. E., Coley, R. J., & Wenglinsky, H. (1998). *Order in the classroom: Violence, discipline, and student achievement*. Princeton, NJ: Educational Testing Service.
- Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: MEB yayınları.
- Başaran, İ. E., (1996). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Başaran, İ.E. (2000). *Eğitimin Psikolojik Temelleri Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası, 2-31, 117-143.
- Bilir, A.; Kuru, S.; Tezcan, F. (2007). Muğla İli Ortaöğretim Okullarında Disiplin Uygulamalarına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Sayı.19, 28
- Binici, H. ve Arı, N. (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar. *Ankara: Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 3.
- Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim Yöneticisinin Yeterlilikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Bursalıoğlu, Z. (1998). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem Özel Eğitim Hizmetleri.
- Büyükkaragöz, S. ve Diğ. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri)*. Konya: Mikro Yayınları.
- Cameron, R. J. (1998). School discipline in the United Kingdom: Promoting classroom behaviour which encourages effective teaching and learning. *School Psychology Review*, 27, 33-44.
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. (2007). Disiplinle ilgili kavramlar, ilkeler ve uygulamalar. *Milli Eğitim Dergisi*, 175, 8-24.

- Clark, C. (1998). Discipline in schools. *British Journal of Educational Studies*,46(3), 289-301.
- Colvin, G., Kameenui, E. J., & Sugai, G. (1993). Reconceptualizing behavior management and school-wide discipline in general education. *Education and Treatment of Children*, 361-381.
- Çelik, S. (2006). “Disiplin İle Sınıfta Kural ve İşlemlerin Belirlenmesi ve Uygulanması, *Sınıf Yönetimi*, (Ed.: M. Yalçınkaya ve İ. Günbayı), İstanbul.
- Çelikten, M. ve Can, N. (2003). Yönetici, Öğretmen ve Veli Gözüyle İdeal Öğretmen. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Aralık, Sayı 15, ss. 253-267.
- Çetin, H. (2011). *Ergenler İçin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*, İlköğretim Online. 10 (1), 68-79. <http://ilkogretim-online.org.tr/> (Erişim Tarihi: 16/04/2015)
- Dağdelen, Ö. (1999). *İlköğretim Öğrencilerinin Sınıf İçi Olumsuz Davranışlarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirel, Ö. (2013). *Kuramdan Uygulamaya, Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğan, H.(1983). *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. İstanbul, MEB, Yayın No:91.
- Doğan, T. (2003). *Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerine Rehber*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dönmez, B.; Güven M. (2003). Genel Liselerde Yönetici ve Öğretmenlerin Okul Güvenliğine İlişkin Görev Algıları. *Çağdaş Eğitim*, Sayı 304.
- Emiroğlu, Ö.(2011). *Liselerde Disiplin Durumu Nedir?* <http://www.aktuelegitim.com/liselerde-sayilarla-disiplin-durumu.html> (Erişim Tarihi:15/04/2015)
- Erden, M. (2005). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Ergün, M.(2003). *2000’li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar*. İstanbul:K.Ü Yayınları, No:25.
- Eripek, S. (1980). *Ankara İli Merkezinde Bulunan Ortaöğretim Kurumlarında Disiplin Uygulamaları ve Bu Uygulamaların Uyum Sorunları Yönünden Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Esen, H. (2006). *İlk ve Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Türleri (Edirne İli Örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fidan, N. ve Erden, M. (2001). *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Gökalp, Z. (1976). *Türk medeniyeti tarihi*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökdoğan, G. (2007). *Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Resmi İlköğretim Okulları ve Özel İlköğretim Okullarında Mukayeseli İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözütok, F. D. (1992). Disiplin sağlamada öğretmen davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(2), 703–711.
- Gümüş, A. (2013). *Liselerde disiplin cezasına konu olan davranışların değerler perspektifinden incelenmesi: Üsküdar örneği 1980-2010*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Gündoğdu, H. (2007). *İlköğretim Okullarındaki Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Disiplinini Sağlamada Kullandıkları Yöntemlerin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güner, Ü. (2009). *Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin disiplin anlayışları ve disiplin uygulamaları*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş, Y. (1999). *İzmir Liselerinde Disiplin Olayları ve Cinsiyet Faktörü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gürsoy, H. ve Küçükdemir, C. (1997). *Eğitim Öğretim Yönetim Kılavuzu*. Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Hangi Lise Türü Daha Başarılı?*(2013). <http://www.aktifhaber.com/hangi-lise-turu-daha-basarili-790276h.htm> (Erişim Tarihi:03/04/2015)
- İlgar, L. (2000). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Karagözoğlu, G. (2003). *Eğitim sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış. Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, ss. 10-12.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kök, M. (2007). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğretmen, Rehber Öğretmen ve Yöneticilerin Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliğindeki Ceza Gerektiren Davranışlar ile Cezalara İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçükahmet L. (2002). *Sınıf Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- M, Çiftçi (2008). *Disiplin cezası alan ve almayan lise öğrencilerinin ahlaki yargı yetenekleri bilişsel çarpıtmaları ve empatik becerilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Manpower(2014). *"Yetenek Açığı" Araştırması 2014 (42 ülke ve bölgeden 37.000'den fazla işveren ile yapılan mülakat sonuçları)*. <http://www.manpower.com.tr/icerik.asp?z=65> (Erişim Tarihi:25/04/2015)
- Marzano, R. J., Marzano, J. S. ve Pickering, D. J. (2008). *Etkili Sınıf Yönetimi Stratejileri*. (Çev. Sibel Sakacı) İstanbul: Redhouse Eğitim Kitapları.
- MEB (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html(Erişim Tarihi 17/04/2015)
- MEB (2008). *Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24804_0.html (Erişim Tarihi:17/04/2015)
- MEB (2014). *Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Tarihçemiz*. <http://mtegm.meb.gov.tr/www/tarihcemiz/icerik/20-> (Erişim Tarihi:03/04/2015)
- MEB (2014). *Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018)*. http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_08/13021358_mte_strateji_belgesi_eylem_plani_20142018.pdf (Erişim Tarihi: 03/04/2015)
- MEB, *Orta Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okul Türleri*. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/41/08/735837/dosyalar/2013_02/12080153_ortaretimkurumlarntanyalm.pdf (Erişim Tarihi:10/04/2015)

- MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı. *Resmi İstatistikler*. <http://sgb.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi:20/05/2015)
- MEGEP. Mesleki ve Teknik Eğitim Programlar ve Öğretim Materyalleri. *Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan 52 Alan 204 Dal Listesi*. <http://www.megep.meb.gov.tr/?page=alanDal> (Erişim Tarihi:15/05/2015)
- Mercan, M. (2001). *Ortaöğretim okullarındaki disiplin cezaları uygulamalarının sonuçları ile ilgili görüşlerin incelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Myers, D. E., Milne, A. M., Baker, K., & Ginsburg, A. (1987). Student discipline and high school performance. *Sociology of Education*, 18-33.
- Özdemir, S. ve Yalın, H.İ.(2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Özden, Y. (2005). Sınıf İçinde Öğrenme Öğretme Ortamının Düzenlenmesi. (Ed: Emin Karip), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s. 35-68.
- Özkul, A. S. (2012). 19. Yüzyıl Türk Yükseköğretiminde İşletme Eğitimi. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 2(16).
- Sadık, F. (2006). *Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre incelenmesi ve güvengen disiplin modeli temele alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkisi*. Yayımlanmış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sarıtaş, M. (2000). *Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama*. (Ed: Leyla Küçükahmet), *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık s. 47-90.
- Sarpkaya, P. (2005). *Resmi liselerde disiplin sorunları ve ilgili grupların (öğretmen, öğrenci, yönetici, veli) yaklaşımları: Aydın merkez ilçe örneği*. Yayımlanmış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sarpkaya, P. (2007). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere göre resmi liselerdeki öğrenci disiplin sorunlarının nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 110-121.
- Sayın, N. (2001). *Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleri İle İstenmeyen Davranışları Önleme Yöntemleri*". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sheldon, S. B., & Epstein, J. L. (2002). Improving student behavior and school discipline with family and community involvement. *Education and Urban Society*, 35(1), 4-26.
- Sönmez, V. (1987). *Sevgi Eğitimi*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Sultanahmet Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi. *Tarihçe*. <http://sultanahmet.meb.k12.tr/> (Erişim Tarihi:16/03/2015)
- Şişman, M. (2012). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taymaz, H. (2001). *Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- TDK. *Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55070671c56128.99473564(Erişim Tarihi: 16.03.2015)
- Terzi, A. R.; Gürsoy, A.; Barut, Y. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.

- Toprakçı, E. (2008). Eğitimde disiplin üzerine. *İlköğretmen Dergisi*, 23, 21–25.
- Tosun, Ü. (2002). *Onurlu Disiplin*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Tungata, M. (2008). *Maintaining discipline in schools in the post-corporal punishment era* (Doctoral dissertation).
- Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Türnüklü, A. (2000). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*,: Sınıf İçi Davranış Yönetimi. Cilt 6, Sayı 1. Ankara: PegemA.
- Ünal, S., ve Ada, S. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın, (646).
- Ünal,S., Ada,S., 2003, *Sınıf Yönetimi*, Marmara Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi, İstanbul.
- Ünalın, S. ve Öztürk, H. (2008). İslamiyet'ten önce Türkler'de eğitim öğretim. *Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13(2), 89–109.
- Ünsür, A.(1998). *Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme: İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi*. Sakarya, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Basımevi, 35-36.
- Yavuzer, H. (2000). *Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak,B. ve diğ .(2006). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: PegemA Yayıncılık (5.baskı)
- Yönetmeliği, M.E.B.O.K.(2013). TC Resmi Gazete, 28758.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130907-4.htm> (Erişim Tarihi:12/04/2015)
- Yörük, S., Dikici, A., ve Uysal, A. (2002). Bilgi Toplumu ve Türkiye'de Mesleki Eğitim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 299-312.

EKLER

DİSİPLİN ALGISI ANKETİ

Değerli Öğrenci

Bu araştırmanın ile **“Meslek lisesi öğrencilerinin disiplin algıları”** incelenecektir. Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplandırınız. Sizce en doğru olan seçeneği mutlaka doğru yere işaretlemeye dikkat ediniz. Cevaplamayı parantez içinde (x) veya (+) işareti koyarak yapınız. Araştırma yüksek lisans tezi amacıyla yapıldığından, sorulara verdiğiniz cevaplar topluca değerlendirilecektir. **İsim yazmanıza gerek yoktur.** Gösterdiğiniz ilgi ve işbirliği için teşekkür ederiz.

BÖLÜM I

1.Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

2.Okuduğunuz Bölüm:()Motor Tekn. ()Elektrik-Elektronik Tekn. ()Bilgisayar Tekn.

3.Sınıf mevcudunuz:

() 10-20 Kişi () 21-30 Kişi () 31-40 Kişi () 40 ve üstü

4.Kiminle yaşıyorsunuz?

() Anne-Babayla () Anneyle () Babayla () Aile büyükleriyle () Diğer

5.Anne Babanın Eğitim Durumu Nedir?	Anne	Baba
a.Okur-Yazar		
b.İlkokul		
c.Ortaokul		
d.Lise		
e.Yüksekokul		
f.Üniversite		
g.Diğer		

6. Anne Babanın Meslek Durumu Nedir?	Anne	Baba
a.Memur		
b.Serbest		
c.İşçi		
d.Emekli		
e.Çalışmıyor		
f.Diğer		

7.Bugüne kadar derslerdeki genel başarı düzeyiniz (not ortalamanız) nedir?

() 0-49 Arası () 50-59 Arası () 60-69 Arası () 70-84 Arası () 85-100 Arası

8.Okulda ya da sınıfta yapmış olduğunuz davranışların hangilerinin disiplin suçu olarak nitelendirildiğini biliyor musunuz?

() Evet () Hayır

BÖLÜM II

Soru No	ÖĞRENCİ	Her Zaman	Çoğunlukla	Ara Sıra	Hiçbir Zaman
1	Arkadaşlarıyla kavga eder misin?				
2	Diğer öğrencilerin ders çalışmasına müdahale eder misin?				
3	Ders esnasında sınıftan izinsiz ayrılır mısın?				
4	Derse zamanında gelmeyerek, ders hazırlığını yapmadığınız olur mu?				
5	Ders esnasında dersin akışını bozacak espriler yapar mısın?				
6	Derste, söz almadan konuşur musun?				
7	Derse, araç-gereç (kitap, defter, atölye malzemesi) getirmedigin olur mu?				
8	Ders esnasın başka şeylerle uğraşır mısın? (Ör: Resim yapmak, dışarıya bakmak)				
9	Ders esnasında anlamsız sesler çıkarıp dikkat dağıtmaya çalışır mısın? (Dikkat dağıtıcı sözlü ya da fiziksel gürültü yapar mısın?)				
10	Kılık-kıyafet yönetmeliğine aykırı giyinir misin?				
11	Öğretmenin tarafından verilen bir görevi yapmadığınız olur mu?				
12	Öğretmenlerle tartışır mısınız?				
13	Öğretmenlerinin eşyalarını izinsiz kullanır mısın?				
14	Öğretmenlerin konuşurken, onların sözünü keser misin?				
15	Öğretmenlerine karşı saygısız davranışlarda bulunur musun? (Sınıfta öğretmen yokmuş gibi davranmak, öğretmene saygısızca cevap vermek, kırıncı sözler sarfetmek)				
16	Okul içinde veya dışında okulun personeli ile diğer kişilere (memur, teknisyen, hizmetli) karşı kaba ve saygısız davranır mısın?				
17	Okulunuzun ve sınıfınızın çevresini kirletir misiniz?				
18	Okulda yapılan etkinlik ve törenlerden kaçtığınız olur mu?				
19	Okulda yapılan etkinlikler sırasında görgü kurallarına ve etkinliğin özel kurallarına uygun davranmadığınız olur mu?				
20	Sınavlarda, konuşmak, kopya çekmek gibi davranışlarda bulunur musunuz?				

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı: Gülistan TAŞ

Doğum Tarihi: 19.12.1980

Doğum Yeri: İstanbul

Medeni Durumu: Bekar

Eğitim:

Lise: 1993-1996 İstanbul Alibeyköy Lisesi

Yüksekokul: 1997-1999 Sakarya Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Çevre Teknikerliği

Lisans: 2002-2006 Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Yüksek Lisans: 2007-2009 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Öğretmenliği

Yüksek Lisans: 2014- D.E. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetim ve Denetimi

Çalıştığı Kurumlar:

2012-D.E Kartal Atalar Mesleki Teknik Anadolu Lisesi

İletişim:

tasgulistan@gmail.com